

BLACK

ΣΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ

αντιεξουσιαστική επιθεώρηση | Θεσσαλονίκη | Μάιος 07

OUT

τεύχος 09
χωρίς αντίτιμο

editorial editorial

—ένας λογαριασμός που είναι και δικός μας, που παραμένει κι αυτός ανοιχτός. Μόνο που εκεί κάτι φαίνεται να αλλάζει σιγά-σιγά, και σ' αυτή την αλλαγή κεντρική θέση έχουν κάποιες ανυπότακτες ψυχές που δεν λυγίζουν, αρνούνται να σιωπήσουν.

Κατά τα άλλα, σε σημαντικό βαθμό το 9ο τεύχος του Black Out είναι αφιερωμένο στην δικιά μας φυλακή, στην μητρόπολη και την ιστορία της, στην πολεοδομία της εξουσίας, στους χώρους κατανάλωσης. Και εδώ τα μέτωπα που παραμένουν ανοιχτά είναι πάρα πολλά...

Δεν είναι εύκολο να γράψεις για την επικαιρότητα. Τα πάντα συμβαίνουν ταυτόχρονα και τα πάντα μοιάζουν μετέωρα· ανοιχτοί λογαριασμοί με το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον που δεν έχουν κλείσει. Ένας ακόμα κύκλος φοιτητικών κινητοποιήσεων τέλειωσε και τα όσα κερδήθηκαν ήταν σημαντικά, όμως τίποτα δεν κερδήθηκε οριστικά και αμετάκλητα, τίποτα πέρα από την ανάμνηση στιγμών δύσκολων και στιγμών μαγικών, καταδικασμένων να μείνουν στην μνήμη. Και ανάμεσα στην απώλεια και στο μετέωρο της στιγμής, κεντρική θέση σίγουρα έχουν όσοι/ες σύρθηκαν στα δικαστήρια της εξουσίας και κυρίως όσοι βρίσκονται πίσω από τα σίδερα της φυλακής —ο αγώνας για την απελευθέρωσή τους είναι άμεση ανάγκη.

Και δεν είναι οι μόνοι. Σ' αυτή την ενδιάμεση στιγμή, ο απόηχος της εξέγερσης στις φυλακές δεν έχει ακόμη σβήσει

Την πρωτοβουλία, επιμέλεια, αλλά και ευθύνη για το έντυπο που κρατάτε στα χέρια σας, την έχουμε συλλογικά σαν Συντακτική Ομάδα. Σημείο αναφοράς, είναι η ανάγκη προβολής μιας διαφορετικής από την κυρίαρχη, προσέγγισης-άποψης πάνω σε ζητήματα που είτε απασχολούν την επικαιρότητα, είτε απλά άπτονται της καθημερινότητάς μας. Το στοίχημα είναι η διάχυση ενός αντιεξουσιαστικού λόγου στο σώμα της κοινωνίας, κομμάτι της οποίας είμαστε κι εμείς, πέρα από τα στεγανά του πολιτικού μας χώρου. Δεν είμαστε πρεσβευτές ΤΗΣ άποψης κι ούτε επιθυμούμε να γίνουμε. Μας ενδιαφέρει μέσα από τη συλλογική αυτή κίνηση να αναδειχθούν πέρα από τα ζητήματα καθαυτά και προσωπικές δυναμικότητες, γι' αυτό κι επιμένουμε στη συνεισφορά κειμένων προς δημοσίευση από τρίτους.

Σε καμία περίπτωση δεν θέλουμε να

γίνουμε δημοσιογράφοι ή αναμεταδότες των κοινωνικών κινημάτων. Συμμετέχουμε σαν άτομα στον αγώνα ενάντια σε κάθε μορφή εξουσίας και αυτό είναι που μας διαχωρίζει από τα καθεστωτικά μέσα ενημέρωσης, που στόχος τους είναι η παραπληροφόρηση και ο έλεγχος της κοινής γνώμης —κοινώς η αποβλάκωση και η εξαπάτηση. Επιπλέον, δεν μας ενδιαφέρει να καταξιωθούμε σαν συγγραφείς, θεωρητικοί του κινήματος ή γραφειοκράτες της αμφισβήτησης. Αντιθέτως, η έκδοση αυτή θέλει να προκρίνει το αδιαχώριστο της καθημερινής ριζοσπαστικής πρακτικής και δράσης με το λόγο και την απεύθυνση που θέλει να έχει αυτή προς την κοινωνία.

Καθότι δεν αναγνωρίζουμε τους εαυτούς μας έξω από την αναπαραγωγή του συστήματος, όντας και εμείς κομμάτι αυτής της κοινωνίας, ο λόγος μας δε μπορεί παρά να πηγάζει και από τις δικές μας αντιφάσεις και προβληματισμούς, τις αντιφάσεις που η ίδια η κοινωνία έρχεται να αντιμετωπίσει ώστε κάποια στιγμή να τις ξεπεράσει και να κινηθεί προς μια ανατρεπτική κατεύθυνση. Μέσα στον βούρκο των διερρηγμένων κοινωνικών σχέσεων αυτό που έχουμε να αναδειξουμε είναι οι στιγμές αντίστασης και ξεπεράσματος της απάθειας, του βολέματος και της συναίνεσης. Στιγμές που μόνο εμείς σαν υποκείμενα μπορούμε να δημιουργήσουμε, χωρίς διαμεσολαβητές, χωρίς καθοδηγητές, χωρίς αρχηγούς και κόμματα.

Θεωρούμε αυτονόητο πως ένα τέτοιο εγχείρημα κινείται όχι μόνο έξω αλλά και

ενάντια σε κάθε μορφή πνευματικής ιδιοκτησίας. Επομένως η αναπαραγωγή μέσους ή ολόκληρου κειμένου είναι όχι μόνο ελεύθερη αλλά και επιθυμητή, με την προϋπόθεση ότι αυτή δε θα χρησιμοποιηθεί από καθεστωτικά μέσα ενημέρωσης.

Το παρόν τεύχος εκδόθηκε σε 2.500 αντίτυπα και διανέμεται στους δρόμους (στάσεις, λεωφορεία, πλατείες, κτλ) και στους αυτοδιαχειριζόμενους χώρους της πόλης. Μην σας κάνει εντύπωση, ωστόσο, εάν κατά "παράδοξο" τρόπο συναντήσετε το έντυπο αυτό σε κάποιο βιβλιοπωλείο, δισκάδικο, ή σε τραπεζάκι στην είσοδο καφετέριας, μαζί με άλλα, αδιάφορα ιλουστρασιόν flyerάκια. Το πιθανότερο είναι ότι εμείς το αφήσαμε εκεί! Ένας περιορισμένος αριθμός αντιτύπων ταξιδεύει σε άλλες πόλεις και συναντά συντρόφους /ισσες και φίλους/ες σε αυτοδιαχειριζόμενα στέκια και καταλήψεις. Το οικονομικό βάρος του τυπογραφείου το επωμιζόμαστε μόνοι μας, με την πολύτιμη —υλική— συμπαράσταση φίλων, τους/τις οποίους/ες κι ευχαριστούμε πάντα, ανεξάρτητα από το αν το γράφουμε ή όχι.

Τις όποιες απορίες-προτάσεις-κειμένα-σχόλια έχετε μπορείτε να τις στέλνετε στην ηλεκτρονική θυρίδα editorial@blackout.gr ή να απευθύνεστε στη συντακτική ομάδα που συναντιέται, συνήθως μεσοβδόμαδα, στον χώρο της κατάληψης *φάμπρικα Υφαντέ* (Ομήρου και Περδίκας, Τούμπα). Όλα τα κείμενα που δημοσιεύονται στο *Black Out* μπορούν να βρεθούν και στον ιστότοπο <http://www.blackout.gr>.

Πρωτομαγιά 2007

Ποιοι και ποιες είμαστε;

Είμαστε η πρώτη γενιά που, όπως λέγεται τελευταία, "θα ζήσει χειρότερα από την προηγούμενη".

Είμαστε τα πειραματόζωα των νέων ευέλικτων εργασιακών σχέσεων.

Είμαστε αυτοί και αυτές που η αβεβαιότητα και το άγχος για την αυριανή μέρα όλο και εντείνονται.

Είμαστε αυτοί και αυτές που ο λίγος ελεύθερος χρόνος που μας απομένει, πρέπει να θυσιαστεί στο βωμό της εκτόνωσης αντί της δημιουργίας ουσιαστικών καθημερινών σχέσεων. Γιατί όλα πια είναι στον αέρα, όλα τρέχουν στους ρυθμούς της αγοράς, της κερδοσκοπίας των επιχειρήσεων και των εργοδοτών. Αυτών δηλαδή για τους οποίους τελικά ξοδεύουμε όσα μας ανήκουν —το χρόνο μας, την ενέργεια μας, τη ζωή μας.

Είμαστε η γενιά της αβεβαιότητας, της επισφαλούς εργασίας, της δια βίου εκπαίδευσης, του συνεχούς τρεξίματος. Είμαστε άνεργοι, "μαύροι" εργαζόμενοι, φοιτητές που εργάζονται, φοιτητές χωρίς αυταπάτες για τα πτυχία τους, συνεχώς καταρτιζόμενοι, συνεχώς εξαρτημένοι από την οικογένεια, είμαστε συμβασιούχοι, είμαστε αγχωμένοι και είμαστε πια πολλοί!

Πρώτη φορά φέτος διοργανώθηκε την πρωτομαγιά στη Θεσσαλονίκη πορεία ενάντια στην επισφάλεια. Κατά τη διάρκεια της πορείας έγινε μια στάση στον ΟΑΕΔ όπου και τοιχοκολλήθηκε μια μεγάλη κάρτα ανεργίας. Ταυτόχρονα σε περισσότερες από 30 πόλεις στην Ευρώπη διοργανώθηκαν πορείες υπό την κωδική ονομασία ευρωπρωτομαγιά και αρκετές δεκάδες χιλιάδες διαδήλωσαν ενάντια στην επισφάλεια.

Συνθήματα

Τέρμα πια οι αυταπάτες, οργάνωση κι αγώνας με τις δικές μας πλάτες.

Δεν θέλουμε ανεργία, δεν θέλουμε δουλειά, θέλουμε να ζήσουμε χωρίς αφεντικά.

Ελαστικά ωράρια και μαύρη εργασία, να ποια είναι η τρομοκρατία.

Το επίδομα ανεργίας είναι υπερβολή, μήπως να του κάνετε καμιά περικοπή!

Καλύτερα μιας ώρας χωρίς αφεντικά, παρά 40 χρόνια στην μισθωτή σκλαβιά.

8 ώρες κατανάλωση, 8 ώρες εργασία, έτσι επιβάλλεται η κάθε εξουσία.

Το σώμα θέλουν λάστικο και το μυαλό καμένο, αυτό εδώ το σύστημα σε θέλει σκλαβωμένο.

Είμαστε η γενιά των επισφαλών, της μαύρης εργασίας των ημεμιστικών.

Η επισφάλεια είναι μονάχα η αφορμή, ενάντια σ' ένα σύστημα που κλέβει τη ζωή.

Λευτεριά σε όσους είναι στη δουλειά

Και μην ξεχνάτε το μεγάλο διαγωνισμό για το χειρότερο αφεντικό της πόλης:

Στην ιστοσελίδα <http://www.lm2007.gr/> μπορείτε να δημοσιεύσετε την προσωπική σας ιστορία από μια παρατυπία, έναν εκφοβισμό, ένα σκηνικό που έχει συμβεί στο χώρο εργασίας σας και που σας οδήγησε είτε να τα "σπάσετε" με το αφεντικό είτε να υποχωρήσετε για να μην ακολουθήσουν χειρότερα.

Επίσης μπορείτε να στείλετε ιστορίες σχετικά με το τι σημαίνει εντατική δουλειά, πώς τα αφεντικά ζητάνε όλο και περισσότερα κτλ. Τέλος πάντων, οι ιστορίες αυτές θα δημοσιεύονται και ο καθένας στην πορεία του χρόνου θα μπορεί να ψηφίσει τη "χειρότερη".

Στα τέλη Μάη θα βραβεύσουμε το χειρότερο αφεντικό και πού ξέρετε, ίσως κάνουμε μια διαδήλωση που θα πάει μια βόλτα από την επιχείρησή του για να τον χαιρετίσει!

Πρωτομαγιά 2007 στη Θεσσαλονίκη: <http://www.lm2007.gr/>

Το website της ευρωπρωτομαγιάς: <http://www.euromayday.org/>

Αλμανάκ πρεκαρίων από το Μιλάνο: <http://cartomanzia.precaria.org/index-eng.html>

Εξέγερση στις φυλακές

Αφορμή για τις πρόσφατες εξεγέρσεις στις ελληνικές φυλακές στάθηκε ο ξυλοδαρμός του αναρχικού **Γάννη Δημητράκη** την Δευτέρα 23 Απριλίου στην φυλακή του Μαλανδρινού. Στην αρχή οι κρατούμενοι διαμαρτυρήθηκαν για τον γεγονός αυτό, αλλά όταν αντιμετωπίστηκαν βίαια από τους φύλακες ξεσηκώθηκε όλη η πτέρυγα.

Σύντομα σαν αλυσιδωτή αντίδραση πολλοί κρατούμενοι ξεσηκώθηκαν σε πάνω από έξι φυλακές ανά τη χώρα. Την επόμενη μέρα καταλήφθηκε η φυλακή στην Πάτρα, και κάποιες πτέρυγες στον Κορυδαλλό. Στα Τρίκαλα και την Λάρισα οι κρατούμενοι κατέβηκαν σε αποχή συσσίτιου, ενώ αντίστοιχες κινήσεις έγιναν στις φυλακές Ναυπλίου, Κέρκυρας και Κομοτηνής.

Μεταξύ των αιτημάτων των κρατουμένων ήταν η κατάργηση των πειθαρχικών ποινών, μετατροπή των ισοβίων σε δωδεκαετή κάθειρξη, αποφυλάκιση με την έκτιση των τριών εβδομάδων της ποινής, άδειες σε όλους, μείωση του ορίου προφυλάκισης και μετατροπής της 25ετούς κάθειρξης σε δεκαετή.

Στις 25 Απριλίου τα ΜΑΤ επενέβησαν στις φυλακές

στο Μαλανδρίνο καθώς οι κρατούμενοι είχαν ανάψει φωτιές και είχαν εξοπλιστεί με αυτοσχέδιους εξοπλισμούς. Λίγες μέρες πριν και μετά την επέμβαση στο Μαλανδρίνο, ΜΑΤ και ΕΚΑΜ "αποκατέστησαν την τάξη" υπό το δόγμα της μηδενικής ανοχής με επεμβάσεις και σε άλλες φυλακές όπως στον Κορυδαλλό, στα Διαβατά, στον Αγ. Στέφανο, στην Κέρκυρα. Στις υπόλοιπες φυλακές η εξέγερση έληξε με πιο ήπιο τρόπο.

Δράσεις αλληλεγγύης

Παρόμοιες αντιδράσεις και εξεγέρσεις στις φυλακές υπήρξαν φυσικά και στο παρελθόν. Η κατάσταση που επικρατεί στα κελιά, οι άθλιες συνθήκες στοιβάζης των φυλακισμένων και οι ξυλοδαρμοί είναι λίγο πολύ γνωστά σε όλους. Παρόλα αυτά λίγοι ήταν αυτοί που κατέβηκαν στο δρόμο όχι φυσικά ζητώντας καλύτερες συνθήκες κράτησης αλλά θέτοντας το θέμα των φυλακών γενικότερα.

Στις 24 Απριλίου η **Πρωτοβουλία για τα δικαιώματα των κρατουμένων** κάλεσε σε συγκέντρωση έξω από τα κρατητήρια του Αστυνομικού Τμήματος Ομόνοιας όπου και συγκεντρώθηκαν 100 άτομα, ενώ η αστυνομία είχε αποκλείσει την είσοδο του τμήματος.

Το βράδυ της 25ης Απριλίου περίπου 150 σύντροφοι έκαναν μηχανοκίνητη πορεία προς τις φυλακές Διαβατών στη Θεσσαλονίκη φωνάζοντας συνθήματα αλληλεγγύης στην εξέγερση των κρατουμένων και ενάντια στις φυλακές και το σύστημα εγκλεισμού, ενώ μια μέρα πριν είχε προηγηθεί μικροφωνική στην Καμάρα. Στις 26 Απριλίου έγινε πορεία στο κέντρο της πόλης με τη συμμετοχή πάνω από 200 ατόμων.

Στην Αθήνα έγιναν αντίστοιχες κινητοποιήσεις και στις 23 Απριλίου περίπου 100 άτομα έκαναν πορεία έξω από το σπίτι του προέδρου της δημοκρατίας. Στην περιοχή έφτασαν περιπολικά και ΜΑΤ αλλά αποτράπηκαν οι συλλήψεις. Παρέμβαση έγινε και στις φυλακές του Μαλανδρινού όπου 200 αναρχικοί/ες μεταφέρθηκαν με πούλμαν και έστησαν μικροφωνική. Έπειτα από διαβουλεύσεις κατόρθωσαν να μιλήσουν με δυο κρατούμενους.

Παρόμοιες κινητοποιήσεις έγιναν και σε άλλες πόλεις, όπως στις φυλακές της Πάτρας, Αλικαρνασού και Βόλου, ενώ συγκεντρώσεις αλληλεγγύης έγιναν στη Μυτιλήνη και τη Λάρισα. Τη δεύτερη εβδομάδα του Μαΐου έγινε διήμερο εκδηλώσεων ενάντια στις φυλακές έγινε και στην Γεωπονική Σχολή στην Αθήνα, ενώ πρέπει βέβαια να σημειωθεί ότι όλες οι πορείες εκείνης της περιόδου για τους φυλακισμένους συντρόφους (αυτή που είχαν καλέσει τα στέκια των Σχολών στις 27 Απριλίου από τα Προπύλαια και η πορεία για τον Β. Στεργίου στις φυλακές Κορυδαλλού την αμέσως επόμενη μέρα) μετατράπηκαν σε διαδηλώσεις συνολικότερα για τις φυλακές. ◀

Όχι στα εμ-φράγματα του Αχελώου

Η εκτροπή του Αχελώου είναι ένα έργο που κερδίζει, ξεκινάει και σταματά διαδοχικά εδώ και δύο περίπου δεκαετίες, από τότε που ο Παπανδρέου (ο πατέρας) υποσχέθηκε προεκλογικά στους αγρότες του θεσσαλικού κάμπου άφθονο και καθαρό νερό. Η ιδέα βέβαια ήταν προγενέστερη, από μελέτες της δεκαετίας του '60 κυρίως, όταν η έντονα παρεμβατική πολιτική της κατασκευής μεγάλων φραγμάτων ήταν κοινός τόπος στον επιχειρηματικό χώρο της ενέργειας.

Είναι σημαντικό να τονίσουμε ότι ακόμη και υπό το πρίσμα μιας καθαρά τεχνικής προσέγγισης, το συγκεκριμένο έργο είναι μια παρωδία. Από τους (ρητούς) στόχους του ο πιο σημαντικός, δηλαδή ο εμπλουτισμός με νερό της σταδιακά ερημοποιούμενης θεσσαλικής πεδιάδας, θα μπορούσε σίγουρα (σύμφωνα με μελέτες) να επιτευχθεί με καλύτερη διαχείριση των δικών της νερών. Κάτι τέτοιο όμως δεν προτιμήθηκε, παρόλο το μικρότερο κόστος, το παρόμοιο όφελος και το πλεονέκτημα ότι δεν θα μετέφερε νερό από μία υδρολογική λεκάνη (Ηπείρου και δυτ. Στερεάς) σε μια άλλη (Θεσσαλίας). Το άλλο επιχείρημα υπέρ της εκτροπής, αυτό της ηλεκτροπαραγωγής και της "πράσινης ενέργειας" δηλαδή, κωλαίνει καθώς μετά την τέλεση της εκτροπής η μειωμένη ποσότητα νερού στο τμήμα του ποταμού μετά τις σήραγγες θα οδηγήσει σε ελαττωμένη παραγωγή ενέργειας από τα υδροηλεκτρικά εργοστάσια της ΔΕΗ. Όσο για τα επιχειρήματα πως το νερό του Αχελώου θα καθαρίσει τον Πηνειό (ένα από τα πιο μολυσμένα ποτάμια της Ευρώπης) ή ότι αν το αφήσουμε να χύνεται στη θάλασσα... πάει χαμένο(!), είναι απλά αστεία.

Πρέπει να κατανοήσουμε ότι πίσω από την επιμονή ενός τμήματος του κατασκευαστικού κεφαλαίου και κάποιων πολιτικών προσώπων για την ολοκλήρωση του έργου διαφαίνεται η προσπάθεια για έλεγχο και ιδιωτικοποίηση των υδάτινων πόρων. Πρόκειται για μια παγκόσμια τάση τα τελευταία χρόνια η οποία στοχεύει στην πλήρη εμπορευματοποίηση του νερού ως φυσικού πόρου και ανθρώπινης ανάγκης, στην «ιδιοκτησία» του και ρύθμιση της αγοράς του από επιχειρηματικούς φορείς. Έτσι, τα νερά του Αχελώου είναι βέβαιο πως θα διανέμονται στους αγρότες με το αζημίωτο, από τη ΔΕΗ (που είναι η κατασκευάστρια) ή οποια άλλη εταιρία κερδίσει τη διαχείρισή τους.

Οι αγρότες έχουν εγκλωβιστεί στο σχήμα της βιομηχανικής γεωργίας και της επιδοτούμενης μονοκαλλιέργειας, όπως αυτή του εξαιρετικά υδροβόρου βαμβακιού το οποίο ευθύνεται σε μεγάλο βαθμό για τη λειψυδρία και την ερημοποίηση του υπεδάφους. Όποιες μορφές συλλογικής κοινοτικής διαχείρισης της γης και επιδίωξης αυτάρκειας υπήρχαν παραδοσιακά στο παρελθόν της ελληνικής υπαίθρου αφανίστηκαν στο πέρασμα του χρόνου από τις παρεμβάσεις του ελληνικού κράτους και την επικράτηση της καπιταλιστικής διαχείρισης της γεωργικής παραγωγής. Έδωσαν τη θέση τους σταδιακά στην προσπάθεια παραγωγής εμπορικά ανταγωνιστικού προϊόντος και τη συγκέντρωση μεγάλων κομματιών γης σε χέρια λίγων (καθώς είναι τα μόνα οικονομικά βιώσιμα). Οι μικροί γεωργοί δεν μπορούν να επιβιώσουν και σιγά-σιγά εξαφανίζονται, μετακινούμενοι προς τα αστικά κέντρα, ενώ ως εργάτες γης στα μεγάλα κτήματα δουλεύουν ("μαύρα" κατά κανόνα) οι μετανάστες. Προσπάθειες που γίνανε για συγκρότηση φορέων συλλογικής διαχείρισης των συμφερόντων των μικρών αγροτών, όπως οι συνεταιρι-

σμοί, απέτυχαν στις περισσότερες περιπτώσεις, όχι μόνο λόγω του ανταγωνισμού της αγοράς αλλά κι επειδή αποτέλεσαν πεδίο ανταγωνισμού κομματικών και συνδικαλιστικών μικροεξουσιών.

Χωρίς καμία κριτική αντιμετώπιση του υπάρχοντος τρόπου παραγωγής, μεγάλο μέρος των θεσσαλών αγροτών ελπίζει ακόμη στο νερό του Αχελώου. Λογική που υιοθετείται από την πλειοψηφία των τοπικών κομματικών στελεχών, δεξιών και αριστερών, αλλά και από τον τοπικό τύπο, αγνοώντας, φιμώνοντας ή χαρακτηρίζοντας... «προδοτές» όσους έχουν αντίθετη άποψη. Το ανάποδο συμβαίνει βέβαια στην Αιτωλοακαρνανία όπου όλοι οι πολιτικοί φορείς είναι ενάντιοι στο "να τους πάρουν το νερό". Τα τελευταία χρόνια πάντως έχει αρχίσει να σπάει αυτή η μονομέρεια στη Θεσσαλία και η συγκυρία φαίνεται ευνοϊκή για να δημιουργηθεί ένα κίνημα (από τα κάτω) ανθρώπων που θα αντιτίθενται στην εκτροπή με στόχο την οριστική αποτροπή της.

Η **Θεσσαλική κίνηση για τη γη και την ελευθερία** δημιουργήθηκε την άνοιξη του 2006 με σκοπό να μεταφέρει τη σχετική συζήτηση πέρα από τα χέρια των τεχνοκρατών "ειδικών" και των αγροτοσυνδικαλιστών. Χωρίς να παραβλέπει το τεχνικό κομμάτι του ζητήματος, προσπαθεί να το κοινωνικοποιήσει και να το τοποθετήσει μέσα σε μια πιο συνολική προοπτική, εμφορούμενη από τις αρχές του ελευθεριακού κοινοτισμού, της οριζόντιας οργάνωσης και της αμεσοδημοκρατίας. Γι' αυτό ξεκίνησε έναν κύκλο ενημερωτικών εκδηλώσεων και συζητήσεων στις μεγαλύτερες θεσσαλικές πόλεις, ο οποίος και ολοκληρώθηκε πρόσφατα. Σ' αυτές βοήθησαν και άτομα τα οποία, χωρίς να ανήκουν στον ίδιο ακριβώς πολιτικό χώρο μ' εμάς, ενδιαφέρονται ειλικρινά για το ζήτημα και συμβάλλουν ουσιαστικά. Πράγματι επιδίωξή μας είναι η περαιτέρω κοινωνικοποίηση του ζητήματος στο εξής και η δημιουργία ενός πανθεσσαλικού συντονιστικού που θα μπορεί να περιλαμβάνει οποιον/οποιαδήποτε ενδιαφέρεται να συμμετέχει (ως άτομο βέβαια κι όχι εκ μέρους κάποιου φορέα ή κόμματος) χωρίς να είναι απαραίτητη κάποιοι είδους ιδεολογική ταύτιση. Παράλληλα χαιρετίζουμε όσες άλλες πρωτοβουλίες και συλλογικότητες κινούνται στην ίδια κατεύθυνση ή μας στηρίζουν και ελπίζουμε να συναντηθούμε και στους δρόμους —ή ίσως σε κάποια όχθη ποταμού. ◀

ΟΧΙ ΣΤΑ ΕΜ-ΦΡΑΓΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΧΕΛΩΟΥ

Ο θάνατος του ποταμού Αχελώου

- Δε θα ξεπλύνει τα βρώμικα νερά στον Πηνειό που δημιουργήσαν αιμάτωρα οι βιομηχανίες και τα φυτοφάρμακα
- Δε θα σθίσει τα χέρια των αγροτών
- Δε θα γλιτώσει το βαμβάκι, το σάρι και τα φρούτα που σπάζουν στις αποθήκες και τις χμαστερές
- Δε θα μειώσει τα τιμολόγια της ΔΕΗ και των εταιριών ύδρευσης

Θα γεμίσει τις τσέπες των κατασκευαστικών εταιριών & των μεγάλων εταιριών ενέργειας & ύδρευσης

ΟΧΙ ΣΤΗΝ ΕΚΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ

ΘΕΣΣΑΛΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΓΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Γράμμα από το μέτωπο (ή λίγο πιο πίσω)

Προς όσους δεν έμειναν ευχαριστημένοι και πάντα θα γκρινιάζουν

Ενας κύκλος αγώνα έκλεισε. Τουλάχιστον έτσι δείχνουν τα πράγματα μέχρι σήμερα. Και εκεί που θα περίμενες κανείς μια αυτοκριτική, μια επανακράτηση στρατηγικής, μια συλλογική διαδικασία δημιουργίας συνειδήσεων, το “φοιτητικό κίνημα” αναδιπλώθηκε, επέστρεψε στις αίθουσες, ψήφισε...

Τώρα είναι η στιγμή που έγιναν ορατές οι αδυναμίες του. Όχι μόνο του κινήματος αλλά και η αδυναμία όσων συντρόφων και μη υποστήριζαν με στόμφο και οργισμένα πως το κίνημα το έπνιξαν οι “παράταξεις” και τα σχήματα, πως το κίνημα κατέληξε να είναι οι πολιτικοί συσχετισμοί μεταξύ δυνάμεων της αριστεράς, πως το κίνημα έγινε υπόθεση των “φοιτητοπατέρων” κτλ. Στον αντίποδα των οποίων, δυστυχώς, κανένα σχήμα ή άλλο συλλογικό μόρφωμα δεν επεδίωξε την οργανωμένη συλλογική αυτόνομη και κινηματική αντιπαράθεση. Η οποία την δύσκολη στιγμή να μπορεί να προτείνει κάτι σαν συνέχεια αποφεύγοντας να τους ταξινομήσει όλους στον αστερισμό της βλακειάς ή του πουλημένου αγώνα. Και λέμε οργανωμένη γιατί μόνο έτσι τελικά μπορείς να αντιπαρατεθείς στην Οργάνωση, εκτός αν επιχειρείς να σπείρεις σύγχυση. Αλλά σπέρνει σύγχυση όποιος δεν έχει τι να κάνει πέρα απ’ το να φλυαρεί και όχι να αντιμάχεται.

Χωρίς να απαξιώνουμε τις όποιες αυτόνομες προσπάθειες έγιναν σε επίπεδο λόγου, κριτικής και αυτόνομης οργάνωσης, το βασικό πρόβλημα ήταν η έλλειψη ενοποίησης όλων αυτών γύρω από ένα κοινό ορατό νόημα. Έναν άλλου είδους μοχλό πίεσης καταστάσεων. Ελλιπής ήταν και η ανάγνωση του φοιτητικού κινήματος, ως του “κινήματος των γενικών συνελεύσεων”. Του κινήματος που αναγνώρισε σε μια συλλογική διαδικασία, εν μέρει αλωμένη από κομματικές σκοπιμότητες αλλά από την άλλη μια πρόσωπο με πρόσωπο μαζική διαδικασία διάλογου με επικυρωτικό χαρακτήρα, το επίπεδο οργάνωσης και συμμετοχής σε ένα αγώνα με μερικά αιτήματα. Οι καταλήψεις ήταν αποκύημα των γενικών συνελεύσεων, και οι γενικές συνελεύσεις, καλώς ή κακώς, υπήρξαν το πεδίο δράσης και απεύθυνσης-πάλης όλων ανεξαιρέτως των εκφάνσεων της αριστεράς. Η οποία, εδώ και χρόνια, ανέγνωσε με θετικό πρόσημο την πιθανή μαζική συμμετοχή φοιτητών σε συνελεύσεις και για αυτό πόνταρε σε αυτές.

Όμως, οι συνελεύσεις σαν εργαλείο πάλης είναι χρήσιμες μόνο για αρχή. Όσο τα παθητικά κομμάτια παραμένουν παθητικά και δεν γίνονται αντιδραστικά και όσο τα ευαισθητοποιημένα κομμάτια παραμένουν ευαισθητοποιημένα κάτω από το κοινό feeling. Οι καταλήψεις του Μαΐου-Ιουνίου ήταν ένα είδος μόδας. Ήταν in να ψηφίζεις υπέρ της κατάληψης. Αλλά δεν ήταν μόνο αυτό.

Το άγχος που εξαπλώθηκε με αφορμή την συζήτηση για την παιδεία και τα δεινά της ήταν ένα πραγματικό άγχος που πατούσε σε ορατές αναγνώσεις της πραγματικότητας. Το καλό feeling του παγώματος της εκπαιδευτικής διαδικασίας πάτησε πάνω στο κακό feeling του να σκέφτεσαι του τι θα κάνεις αφού πάρεις το πολυπόθητο πτυχίο, πάτησε πάνω στο bad trip της εντατικοποίησης, πάτησε πάνω στις μνήμες ενός γαμημένου λυκείου, πάτησε πάνω στην άρνηση του μέλλοντος όπως μοιάζει να σκιαγραφείται στο μυαλό ενός ανέμελου φοιτητή. Και αυτή είναι η μόνη υλική βάση. Για αυτό και όσο δεν έβγαине τίποτα σίγουρο από τον αγώνα οι περισσότεροι προτίμησαν να επιστρέψουν στην κανονικότητα –υπό τις ιαχές των “καλών φοιτητών”– και την αβέβαιη ασφάλεια που αυτή υπόσχεται.

Οι καταλήψεις έδωσαν χρόνο σε κόσμο να σκεφτεί, να οργανωθεί, να παλέψει. Όμως σε πάρα πολύ λίγο κόσμο. Γιατί δυστυχώς οι εμπνευστές τους στόχευσαν, πρώτα και κύρια στην ικανοποίηση των μερικών αιτημά-

των, διακόπτοντας έτσι (στο όνομα της ενότητας της αριστεράς) τις γόνιμες συζητήσεις που θα μπορούσαν να εκτρέψουν δημιουργικά των αγώνα, χωρίς βέβαια να υπάρχουν και οι εξαιρέσεις. Στόχος έγινε ο δρόμος, και ορθώς συνέβη αυτό σε ένα βαθμό, όμως ο δρόμος εις βάρος της συλλογικοποίησης σε καθημερινή και οικεία βάση, στον χώρο που ενοποιήθηκαν οι αρνήσεις, στις κατελημμένες σχολές. **Ο κόσμος που “κρατούσε τις καταλήψεις” διεκπεραίωσε αντι-προσωπευτικά αποφάσεις συνελεύσεων και δεν έκανε τίποτα για να αρνηθεί τον εαυτό του ως αντι-πρόσωπο.** Ο όρος “φοιτητοπατέρας” γεννήθηκε σαν αντίδραση στην οικειοποίηση των συντονιστικών των καταλήψεων από πολιτικά οργανωμένες δυνάμεις που αφιέρωναν όλο το χρόνο τους σε διαφωνίες μεταξύ τους παρά στο σπάσιμο των διαχωρισμών μεταξύ αυτών και του κινήματος. Παρ’ όλ’ αυτά οι “διαφωνούντες” δεν μπόρεσαν να αντιπροτείνουν μια μορφή συλλογικής οργάνωσης που να ξεκινάει μέσα από τις γενικές συνελεύσεις και να ανακαίτζει την μπόχα των γραφειοκρατών. Αφήνοντας να εννοηθεί πως η δικιά τους αδυναμία παρέμβασης στις γενικές συνελεύσεις είναι πρόβλημα των οργανωμένων πόλων. Κάτι το οποίο δεν στέκει από μόνο του.

Αφήνοντας λοιπόν τις καταλήψεις στους οργανωμένους πόλους, χάθηκε μια καλή μαγιά που θα μπορούσε όχι απλά να εμποτίσει το κίνημα με ουσιαστικά ζητήματα αλλά και να αντιπροτείνει μορφές αγώνα με πιο ριζοσπαστικά χαρακτηριστικά. Οι καταλήψεις από την άλλη έγιναν ο αντικατοπτρισμός των διαδικασιών τους. Ένα 0, με ελάχιστες και πάλι εξαιρέσεις (0+). Θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε την περίοδο των καταλήψεων ως μια μορφή “αριστερής διοίκησης”. Μιας “δημοκρατίας της ενωμένης αριστεράς”. Είναι κρίμα που μια τέτοια συνθήκη δεν στάθηκε αφορμή για να γεννηθούν ελπίδες στον κόσμο, να διαμορφωθούν ορατά οράματα για μια διαφορετική κοινωνική θέσμιση, να αποσπαστούν κομμάτια της καπιταλιστικά αναπαραγόμενης γνώσης και να απαλλοτριωθούν από τους φοιτητές προς μια απελευθερωτική κατεύθυνση. **Το πανεπιστήμιο έκλεισε χωρίς να του δοθεί η ευκαιρία για μια διαφορετική χρήση, πέρα από τις στελείωτες συζητήσεις γύρω από τα αριστερά και αριστερίστικα διλήμματα.** Και αυτό, όπως προαναφέραμε, δεν είναι μόνο πρόβλημα της αριστεράς, είναι πρόβλημα και όσων άσκησαν κριτική στη αριστερά για την “διαχείριση του κινήματος”. Οι ρωγμές στους χρόνους υπήρξαν, λίγοι όμως χώθηκαν σε αυτές για να τους ανατρέψουν.

Από την άλλη ο δρόμος υπήρξε το συνεχές διακύβευμα. Η διαδήλωση της εβδομάδας έγινε θεσμός. Αυτό δεν είναι κακό. Το πρόβλημα ξεκινάει όταν κάποιοι έχουν βαρεθεί να κάνουν μόνο περίπατο. Και αυτό δεν είναι απόφαση συνέλευσης. Μέσα στις διαδηλώσεις –και όχι στις συνελεύσεις– υπήρξαν προτάσεις για διαφορετικές μορφές δράσης. Που στοχοποιούσαν κάτι πέρα από το υπουργείο. Έβαζαν το ζήτημα του σαμποτάζ στην πόλη –αφού σταματάμε την κυκλοφορία γιατί δεν σταματάμε και τις κάμερες, τις τράπεζες, την γκλάμουρ αισθητική, τα ΜΜΕ, τον αστυνομικό έλεγχο. Προτάσεις υπήρξαν αρκετές, άλλες πιο οικειοποιημένες άλλες λιγότερο. Άλλες μετρώντας κάποιες αντικειμενικές συνθήκες ψάχνοντας συνδέσεις με το αγωνιζόμενο υποκείμενο, άλλες πατώντας στην δυνατότητα καλής κρυψώνας στο σώμα μιας μαζικής διαδήλωσης –λιγότερο κατανοητές και συνήθως κατακριτέες.

Εκεί άνοιξε η συζήτηση, αν τέτοιες ενέργειες κάνουν καλό ή κακό στο κίνημα. Πολλοί μίλησαν για τον θεαματικό τους χαρακτήρα που υπερκαθορίζει τα αίτια και τις επιλογές του μαζικού ξεσηκωμού του ίδιου του κινήματος, μπαίνοντας έτσι ως ένα άλλου είδους καπέλο. Μίλη-

σαν για αυτές όμως μέσα από ένα πρίσμα φόβου και αποστροφής, επικυρώνοντας δηλαδή την αδυνατότητα των υποκειμένων σε δράσεις συλλογικού σαμποτάζ και εκτροπής και ισχυροποιώντας την θέση πως μόνο οι καθοδηγούμενοι αγώνες –αυτοί δηλαδή που απορρίπτουν εξαρχής μορφές πάλης– είναι οι σωστότεροι. Ή αλλιώς μόνο στην ζεστή αγκαλιά των κομματόσκυλων μπορεί να υπάρξει σίγουρη νίκη.

Όμως οι γνώμες αυτές δεν είναι του κινήματος. Είναι οι γνώμες αυτών που φοβούνται μια άλλη εξέλιξη από την προβλεπόμενη, δηλαδή την ελεγχόμενη. Και όχι για το καλό της σωματικής ακεραιότητας των συμφοιτητών τους, αλλά για το καλό του κόμματος ή της παράταξής τους. Πως εξηγείται η δικαιολόγηση του “μπάχαλου” (όρος που χρησιμοποιεί απαξιωτικά χρόνια τώρα η αριστερά, για τις κοινωνικές συγκρούσεις που δεν λαμβάνει η ίδια μέρος ή δεν μπορεί να κατανοήσει) της 8η Μάρτη από την άκρα αριστερά ως άμυνα στην καταστολή; Ήταν ο μόνος τρόπος, στο όνομα της απάντησης στην κρατική θηριωδία, να μαζευτεί κόσμος στις συνελεύσεις και να αντιστραφεί η κατιούσα. Έτσι και έγινε: τώρα τα “μπάχαλα” ήταν χρήσιμα. Χαμένο βγήκε το ΚΚΕ που κακίγ κακώς επεδίωξε την καταδίκη των εξεγερμένων φοιτητών ως προβοκατόρων της ασφάλειας, μόνο και μόνο για να κερδίσει την αίσια γνώμη των φοιτητών που κουράστηκαν με όλον αυτόν τον αναβρασμό και που επιθυμούσαν να περάσουν σύντομα και κάνα μάθημα. Αποτέλεσμα πολλά κοινά πλαίσια έσπασαν εξαιτίας των “κουκουλοφόρων” που το ΚΚΕ χρησιμοποίησε το ίδιο ως προβοκάτορες για να προβοκάρει τις γενικές συνελεύσεις.

Ό,τι σπάει τα όρια της νομιμότητας, ακόμα και συμβολικά, αποτελεί ριζοσπαστική πολιτική. Όταν όμως οι “σπάστες” απουσιάζουν από τις διαδικασίες του κινήματος, όποιες κι αν είναι αυτές, το πρόταγμα τους χάνεται, συκοφαντείται, αλλοιώνεται, γίνεται αντικείμενο χρησιμοθηρίας από εκάστοτε πολιτικούς –από δεξιούς μέχρι αναρχικούς. Χάνεται μέσα στην σύγχυση του θεάματος και δεν μπορεί να υπερασπιστεί τον εαυτό του παρά μόνο με κραυγές και ανούσιες καταδίκες. Ξαν να ήταν όλα αυτονόητα και οι φοιτητές απλά βλάκες. Το ότι ένα υποκείμενο είναι εμπειρικό και κοινωνικά αποκομμένο από άλλα δεν σημαίνει πως το ίδιο παύει να μπορεί να κινηθεί –να υπάρξει ως κίνημα– όσο όμως αναπαράγει τους διαχωρισμούς του θεάματος τότε σίγουρα θα ηττηθεί. Αυτό ισχύει και για τους αγωνιζόμενους φοιτητές για τα κοινωνικά κεκτημένα τους όσο και για τους εξεγερμένους φοιτητές και μη που προσβλέπουν πάντα σε κάτι πέρα από αυτά. Το κίνημα είναι και οι αντιθέσεις του, αλλιώς δεν υπάρχει.

Δεν μπορεί να υπάρξει ριζοσπαστική πολιτική έξω από κοινωνικές διεργασίες. Δεν υπάρχουν νησίδες αυτονομίας, ούτε φωτεινοί εγωιστές να μας δείξουν τον δρόμο στο αρχιπέλαγος των καταναγκασμών, πόσο μάλλον έκπτωτοι άγγελοι ενός σταλινικού παραδείσιου. Ο κοινωνικός ανταγωνισμός χτίζεται παράλληλά ως μέσα –μέσα στην αλλοτρίωση της εμπορευματικής, της φυλετικής, της πατριαρχικής ή άλλης καταπιεστικής σχέσης– αλλά και ως έξω –ως αντιπαράδειγμα, ως διαφορετική μορφή κοινωνικής οργάνωσης, έξω από τις κυρίαρχες θεσμίσεις, έξω και ενάντια στα κυρίαρχα πρότυπα. Οι αυτόνομες κοινότητες που δρουν ώστε να αποδομήσουν το Υπάρχον υπάρχουν και ως κοινότητες αλληλεγγύης και αυτοσυντήρησης απέναντι στον κηρυγμένο από την εξουσία πόλεμο. Απέναντι στην συνεχή κοινωνική απαξίωση της ζωής, της γνώσης, των ανθρώπινων σχέσεων. Ανταγωνίζονται την μετατροπή τους σε εμπορεύματα, σε σώματα με ανταλλακτική αξία, σε ανα-παραγωγούς των σχέσεων εκμετάλλευσης, βίας, εξάρτησης.

από αυτό...)

Ο αγώνας ενάντια στην εμπορευματοποίηση της μόρφωσης πρέπει να ξεπεράσει ένα βαθύτερο δίλημμα. Παλεύουμε για την υποβάθμιση της ζωής μας με καλύτερους όρους (πτυχία με αξία, μόρφωση “όπως έχει” για όλους, ανταγωνισμός αλλά με κοινωνικό αντίκρισμα) ή για την επανοικειοποίηση της γνώσης και την χρησιμοποίησή της για κοινωνικούς σκοπούς, ενάντια στην εξάρτηση από το κράτος και το κεφάλαιο; Το δεύτερο είναι ένα από τα προτάγματα της αυτονομίας. Το πρώτο είναι μια στρεβλή αντίληψη της πραγματικότητας από την αριστερά, που ενώ μιλάει και αυτή για τα νέα επισφαλή υποκείμενα που αναδύονται, φοβάται να μιλήσει για το άγχος και την αβεβαιότητα των νέων γενεών. Αποφεύγει να αναπτύξει έναν υπαρξιακό λόγο θεωρώντας πως μόνο οι υλικές διεκδικήσεις μπορούν να συσπειρώσουν τον κόσμο. Και θεωρεί υλικό το εργασιακό αντίκρισμα σε μια αγορά εργασίας που δεν μπορεί, ούτως ή άλλως, να το παρέχει. Ψάχνει συνδέσεις σε εργατικά κινήματα που δεν υπάρχουν ή που βιώνουν τελειώς διαφορετικές συνθήκες ζωής και κλείνει τα μάτια μπροστά στην πραγματικότητα της ενυπάρχουσας εργασίας των φοιτητών τόσο σε επισφαλείς εργασιακές συνθήκες όσο και στην υποχρηματοδοτούμενη ή καλύτερα δωρεάν ανα-παραγωγή γνώσεων, κοινωνικών εμπειριών –ή αλλιώς κοινωνικού κεφαλαίου– προς το συμφέρον συνολικά του κεφαλαίου. Εκτός αν το πανεπιστήμιο υπήρξε ποτέ κάτι έξω από την καπιταλιστική αναπαραγωγή. Ακόμα και όταν αυτό έκλεισε προσωρινά, σε περιόδους κρίσεων, ξανάνοιξε με καλύτερους όρους, αφού η κριτική των φοιτητών στο σύστημα δεν μπόρεσε να γίνει η βόμβα στα θεμέλιά του και λίγο έως πολύ απέκρυψε την δυνατότητα του να παράγει διαχωρισμούς και κοινωνική ιεραρχία μέσω της διαδικασίας της κρατικής εκπαίδευσης.

Ας μην είμαστε απαισιόδοξοι. Η πρόσφατη εμπειρία των φοιτητικών κινητοποιήσεων, με όλες τις αντιφάσεις έχει αφήσει πίσω της έναν λογαριασμό που δεν έχει πληρωθεί ακόμα. Είναι πολλοί και πολλές αυτοί/ες που νιώθουν πως τίποτα δεν τελείωσε, πως το ξύλο και τα δακρυγόνα που φάγαμε δεν πήγανε και τόσο χαμένα, πως η εμπειρία που αποκομίσαμε, μέσα στον αγώνα και μέσα στις αντιθέσεις του, μπορεί να γίνει αντικείμενο μελέτης, κριτικής, αναστοχασμού. Γόνιμη εξέλιξη. Στην κατεύθυνση αυτή ελπίζω να συμβάλλει και αυτό το κείμενο.

Υ.Γ.1: Ίσως αν αντί να περιμένουμε να κατεβούν οι γονείς μας στις διαδηλώσεις κάναμε κάτι ώστε να κατεβούν οι συνομήλικοι και οι συνομήλικες μας που “δεν πέρασαν” στην ανώτατη εκπαίδευση και που η συζήτηση για το “δημόσιο αγαθό” ούτε που τους αγγίζει, ίσως αν βρισκάμε ποια είναι αυτή η χρυσή τομή που μας συνδέει με “τα παιδιά στο συνεργείο, στο μπαράκι, στο μηχανάκι, στην αποθήκη, στο μαγαζί, στο γυράδικο, στα φυλλάδια, στην ταβέρνα, κτλ” ίσως κάτι εκρηκτικό να ξεπηδούσε...

Υ.Γ.2: Οι κοινές σχέσεις και τα καθημερινά κοινά βιώματα είχαν σαν αποτέλεσμα να δομηθούν μορφές κοινότητας μεταξύ πολύ διαφορετικών ανθρώπων. Στήθηκαν μεταξύ παρεών στις κατελημμένες σχολές, μεταξύ πολιτικών χώρων, μεταξύ ατόμων που γνωρίστηκαν με αφορμή τον αγώνα. Αυτό φάνηκε στο πόσο άμεση ήταν η απάντηση στις συλλήψεις και τον ξυλοδαρμό των διαδηλωτών της 8ης Μάρτη. Μια δυναμική πορεία που καλέστηκε στόμα με στόμα. Άραγε πόσο συχνά αυτό το ετερόκλητο πολιτικό πλήθος διαδηλώνει οργισμένα; Γιατί εκείνη την νύχτα νιώσαμε πραγματικά οργισμένοι. Και για να μην ξεχνιόμαστε, έχουμε αφήσει κόσμο μέσα...

Με αγάπη Little John ◀

metropolis

Αποφασίσαμε να μεταφράσουμε το παρόν κείμενο γιατί παρ’ όλη τη γενική και “θεωρητική” του κατεύθυνση καταδύεται σε ζητήματα κομβικά για όσους αποσκοπούν να αναγνώσουν τη σύγχρονη οργάνωση της εξουσίας. Η μητρόπολις που ζούμε δεν αποτελεί απλά την γιγάντωση των παλιών πόλεων, την συνένωση μικρότερων πόλεων. Οι μητροπόλεις αποτελούν την αναδιοργάνωση του χώρου της μεσαιωνικής πόλης σε αντιστοιχία με την βιοπολιτική διάσταση του κράτους. Σε αυτό το διάχυτο πλέγμα αιχμαλωσίας που διατρέχει την μητρόπολη, η παραγωγή υποκειμενικότητας, οι μητροπολιτικές τεχνολογίες καθυπόταξής της, αποτελούν νευραλγικές διαδικασίες της καπιταλιστικής αναπαραγωγής. Αυτά τα ζητήματα προσπαθεί εν συντομία να φωτίσει αυτό το κείμενο του Agamben. Το κείμενο προέρχεται από τον δικτυακό τόπο Generation Online (<http://www.generation-online.org/plf/agamben4.htm>).

του Giorgio Agamben

Πριν από αρκετά χρόνια είχα μια συζήτηση με τον Guy (Debord) τον οποίο θεωρούσα πολιτικό φιλόσοφο. Σε κάποιο σημείο αυτής της συζήτησης ο Guy με διέκοψε και μου είπε: “Κοίτα, δεν είμαι φιλόσοφος είμαι στρατηγός”. Αυτή η δήλωση με γοήτευσε επειδή συνήθιζα να τον βλέπω ως φιλόσοφο, όπως φιλόσοφο έβλεπα και τον εαυτό μου. Αλλά νομίζω πως αυτό που εννοούσε είναι ότι κάθε σκέψη, όσο διαφανής, γενική ή αφηρημένη και αν προσπαθεί να είναι, πάντοτε σηματοδοτείται από ιστορικά συμβάντα και έτσι “αιχμαλωτίζεται” και με ένα τρόπο εμπλέκεται σε μια στρατηγική, σε μια επιτακτικότητα της χρονικής συγκυρίας. Τα λέω αυτά επειδή οι συλλογισμοί μου θα είναι οπωσδήποτε γενικοί και δεν θα υπεισέλθω στο συγκεκριμένο θέμα των μητροπολιτικών συγκρούσεων. Ελπίζω ωστόσο ότι οι συλλογισμοί αυτοί θα σκιαγραφήσουν τα ίχνη μιας στρατηγικής.

Θα ήθελα να ξεκινήσω από μια κοινότητα σκέψης πάνω στην ετυμολογία της λέξης *μητρόπολη*. Όπως γνωρίζετε, στα ελληνικά η *μητρόπολη* σήμαινε την Μητρική πόλη και αναφέρεται στη σχέση μεταξύ πόλεων και αποικιών. Οι πολίτες μιας πόλης που έφευγαν για να ιδρύσουν μια αποικία, όπως παραδόξως αποκαλούνταν *επαποικία*: αυτοί που απομακρύνονταν/έφευγαν από την πατρίδα και την πόλη, που αργότερα αποκτούσε, σε σχέση με την αποικία, το χαρακτήρα της μητέρας πατρίδας, της Μητρόπολης. Όπως γνωρίζετε, η λέξη εξακολουθεί ακόμα και σήμερα να έχει το ίδιο περιεχόμενο και χρησιμοποιείται για τη σχέση της μητροπολιτικής επικράτειας της πατρίδας με τις αποικίες. Η πρώτη ενδιαφέρουσα παρατήρηση που προτείνεται από την ετυμολογία είναι ότι η λέξη *μητρόπολη* έχει μια έντονη αμφισημία και μια απορρυθμισμό, μια χωρική και πολιτική ανομοιογένεια, όπως αυτή που καθορίζει τη σχέση ανάμεσα στο κράτος, ή την πόλη, και τις αποικίες.

Και αυτό εγείρει μια σειρά αμφιβολιών αναφορικά με την τρέχουσα ιδέα περί μητρόπολης ως ένα αστικό συνεχές και σχετικά ομοιογενές οικοδόμημα. Αυτός είναι ο πρώτος συλλογισμός: η ισονομία που καθορίζει την ελληνική πόλη ως ένα

μοντέλο μιας πολιτικής πόλης εξαιρείται από τη σχέση ανάμεσα στη μητρόπολη και την αποικία και ως εκ τούτου ο όρος *μητρόπολη*, όταν χρησιμοποιείται για να περιγράψει το αστικό οικοδόμημα, κουβαλάει αυτή τη δομική ανομοιογένεια εντός του. Έτσι προτείνω να κρατήσουμε τον όρο *μητρόπολη* για κάτι ουσιαστικά άλλο από την πόλη, με την παραδοσιακή έννοια της *πόλεως*, κάτι πολιτικά και χωρικά αρθρωμένο με βάση την ισονομία. Προτείνω να χρησιμοποιούμε αυτό τον όρο, τη *μητρόπολη*, για να προσδιορίσουμε τον νέο αστικό οικοδόμημα που αναδύεται παράλληλα με τη διαδικασία μετασχηματισμού που ο Michel Foucault όρισε ως τη μετατόπιση από την εντοπισμένη στο έδαφος εξουσία του προηγούμενου καθεστώτος, της κυριαρχίας, στη χαρακτηριστική βιοεξουσία, η οποία ως πρωτεύον χαρακτηριστικό έχει την διακυβέρνηση του πληθυσμού.

Αυτό σημαίνει ότι για να καταλάβει κάποιος τι είναι η *μητρόπολη* χρειάζεται να καταλάβει τη διαδικασία δια της οποίας η εξουσία προοδευτικά παίρνει το χαρακτήρα της διακυβέρνησης των πραγμάτων και των ζώντων, ή καλύτερα το χαρακτήρα μιας οικονομίας. *Οικονομία* δεν σημαίνει τίποτε άλλο παρά *διακυβέρνηση*, τον 18ο αιώνα, τη διακυβέρνηση των ανθρώπων και των πραγμάτων. Η πόλη στο φεουδαρχικό σύστημα του προηγούμενου καθεστώτος βρισκόταν διαρκώς σε μια κατάσταση εξαίρεσης αναφορικά με τις τεράστιες επικράτειες της εξουσίας, σχετικά αυτόνομη από τις μεγάλες επικράτειες της εξουσίας. Έτσι θα έλεγα ότι η *μητρόπολη* είναι η ρύθμιση ή το σώμα των ρυθμίσεων που αντικαθιστά την πόλη όταν η εξουσία μετατρέπεται σε διακυβέρνηση της ζωής και των πραγμάτων.

Δεν μπορούμε να εισχωρήσουμε στην πολυπλοκότητα του *μετασχηματισμού της εξουσίας σε διακυβέρνηση*. Η διακυβέρνηση δεν είναι η κυριαρχία και η βία, είναι μια περισσότερο περίπλοκη μορφή που διέπει την ίδια την φύση των υπηκόων υποδηλώνοντας έτσι την ελευθερία τους, είναι μια δύναμη που δεν είναι υπερβατική αλλά εμμενής, ο ουσιαστικός χαρακτήρας της είναι ότι είναι πάντα, στη συγκεκριμένη έκφρασή της, μια παράπλευρη απώλεια, κάτι που δημιουργείται σε μια γενική οικονομία και εφαρμόζεται επάνω στο ιδιαίτερο. Όταν οι αμερικανοί στρα-

συνέχεια στην επόμενη σελίδα ▶

http://athens.indymedia.org/front.php3?lang=el&article_id=669814

metropolisziloqo

► συνέχεια από την προηγούμενη σελίδα

τηγοί μιλούν για την παράπλευρη απώλεια πρέπει να θεωρήσουμε ότι μιλούν κυριολεκτικά: η διακυβέρνηση έχει πάντα αυτό το σχήμα μιας γενικής οικονομίας, με παράπλευρα αποτελέσματα στο επιμέρους, στα υποκείμενα.

Επιστρέφοντας στη μητρόπολη, η προσέγγισή μου είναι ότι δεν βρισκόμαστε αντιμέτωποι με μια διαδικασία ανάπτυξης και γιγάντωσης της παλιάς πόλης, αλλά με την εγκαθίδρυση ενός νέου παραδείγματος, τα χαρακτηριστικά του οποίου πρέπει να αναλυθούν. Αναμφίβολα, ένα από τα κύρια γνωρίσματά του είναι ότι υπάρχει μια μετατόπιση από το μοντέλο της πόλης εντοπισμένης σε ένα κέντρο, το οποίο είναι, ένα δημόσιο σημείο ή μια αγορά, σε μια νέα μητροπολιτική εδαφικοποίηση που σίγουρα τοποθετείται σε μια διαδικασία απολιτικοποίησης, τα αποτελέσματα της οποίας είναι μια παράξενη ζώνη όπου είναι αδύνατο να αποφασιστεί τι είναι ιδιωτικό και τι είναι δημόσιο.

Ο Michel Foucault προσπάθησε να καθορίσει μερικά από τα ουσιαστικά χαρακτηριστικά αυτού του αστικού χώρου σε σχέση με τη μορφή διακυβέρνησης. Σύμφωνα με αυτόν, υπάρχει μια σύγκλιση δύο παραδειγμάτων που ήταν έως τώρα ευδιάκριτα: η λέπρα και η πανούκλα. Το παράδειγμα της λέπρας βασίστηκε σαφώς στον αποκλεισμό, απαίτησε να τοποθετούνται οι λεπροί έξω από την πόλη. Σε αυτό το μοντέλο, η καθαρή πόλη κρατά το ξένο εκτός των ορίων της. Πρόκειται για το μεγάλο εγκλεισμό: κλείσιμο και αποκλεισμός. Το πρότυπο της πανούκλας είναι τελείως διαφορετικό και αποτελεί αφορμή για ένα άλλο παράδειγμα. Όταν η πόλη μολύνεται είναι αδύνατο να μετακινηθούν τα θύματα της πανούκλας εκτός της πόλης. Αντίθετα, είναι μια περίπτωση δημιουργίας ενός μοντέλου επιτήρησης, ελέγχου και οργάνωσης του αστικού χώρου. Διαιρείται σε τμήματα, μέσα σε κάθε τμήμα κάθε δρόμος γίνεται αυτόνομος και τίθεται υπό την επιτήρηση ενός επιθεωρητή. Καθένας δεν μπορεί να βγει από το σπίτι του, καθημερινά τα σπίτια ελέγχονται, οι κάτοικοι ελέγχονται, ο αριθμός τους, πόσοι είναι εκεί, αν είναι νεκροί κ.λπ. Είναι ένα πλέγμα αστικού εδάφους που επιτηρείται από επιθεωρητές, γιατρούς και στρατιώτες. Έτσι ενώ ο λεπρός απορρίφθηκε από μια τεχνολογία αποκλεισμού, το θύμα πανούκλας περιορίζεται, οριοθετείται, ελέγχεται και θεραπεύεται μέσω ενός σύνθετου ιστού τεχνασμάτων που διαιρούν και εξατομικεύουν, και λειτουργώντας έτσι συναρθρώνουν την ικανότητα ελέγχου και εξουσίας.

Κατά συνέπεια ενώ η λέπρα είναι ένα παράδειγμα της κοινωνίας του αποκλεισμού, η πανούκλα είναι ένα παράδειγμα των πειθαρχικών τεχνικών, τεχνολογίες που θα μεταφέρουν την κοινωνία μέσω της μετάβα-

σης από το αρχαίο καθεστώς στο πειθαρχικό παράδειγμα. Σύμφωνα με τον Foucault, ο πολιτικός χώρος της νεωτερικότητας είναι το αποτέλεσμα αυτών των δύο παραδειγμάτων: σε κάποιο βαθμό οι λεπροί αρχίζουν να αντιμετωπίζονται όπως ένα θύμα πανούκλας, και αντίστροφα. Με άλλα λόγια, γίνεται μια προβολή επάνω στο πλαίσιο του αποκλεισμού και του διαχωρισμού από τη λέπρα της οργάνωσης της επιτήρησης, του ελέγχου, της εξατομικεύσης και της συναρθρώσεως της πειθαρχικής εξουσίας, έτσι ώστε όλα αυτά ενσωματώνονται σε μια περίπτωση εξατομικεύσης, υποκειμενοποίησης και θεραπείας του λεπρού αντιμετωπίζοντάς τον όπως ένα θύμα πανούκλας. Έτσι υπάρχει μια διπλή αιχμαλωσία: από τη μια το δίπολο του ασθενούς/υγιούς, τρελού/κανονικού κ.λπ. και από την άλλη μια ολόκληρη περίπλοκη διαδικασία διαφοροποιημένων ρυθμίσεων των τεχνολογιών και των τεχνικών που υποκειμενοποιούν, εξατομικεύουν και ελέγχουν τα υποκείμενα. Αυτό είναι ένα πρώτο χρήσιμο πλαίσιο για έναν γενικό καθορισμό του μητροπολιτικού χώρου σήμερα, και εξηγεί επίσης τα πολύ ενδιαφέροντα θέματα για τα οποία μιλούσατε: είναι αδύνατο να καθοριστούν μονόπλευρα τα σύνορα, οι τοίχοι, η ταξινόμηση, επειδή είναι το αποτέλεσμα της δράσης αυτού του διαφορετικού παραδείγματος: όχι άλλος ένας απλός δυαδικός διαχωρισμός αλλά η προβολή σε αυτό το διαχωρισμό μιας σύνθετης σειράς διαδικασιών και τεχνολογιών συναρθρώσεως και εξατομικεύσεως.

Θυμάμαι τη Γένοβα το 2001: Σκέφτηκα ότι ήταν ένα πείραμα για να μεταχειριστούμε το ιστορικό κέντρο της παλαιάς πόλης, που χαρακτηρίζεται ακόμα από μια αρχαία αρχιτεκτονική δομή, για να δούμε πώς σε αυτό το κέντρο κάποιος θα μπορούσε ξαφνικά να δημιουργήσει τοίχους, πύλες που όχι μόνο είχαν ως λειτουργία να αποκλείουν και να χωρίζουν, αλλά υπήρχαν εκεί για να συναρθρώνουν διαφορετικούς χώρους και να εξατομικεύουν το χώρο και τα υποκείμενα. Αυτή η ανάλυση που συνοπτικά παραθέτει ο Foucault μπορεί να αναπτυχθεί και να βαθύνει ακόμη περισσότερο. Αλλά τώρα θέλω να τελειώσω με μια διαφορετική σημείωση και να επικεντρωθώ σε ένα διαφορετικό σημείο.

Είπα ότι η πόλη είναι ένα σχέδιο ή ένα σύνολο σχεδίων. Η θεωρία στην οποία αναφερθήκατε νωρίτερα είναι μια συνοπτική ιδέα μέσω της οποίας κάποιος θα μπορούσε να διαιρέσει την πραγματικότητα από την μια

πλευρά σε ανθρώπους και ζωντανά όντα, και από την άλλη πλευρά στα σχέδια που συνεχώς αιχμαλωτίζουν και μας κατανατούν. Ωστόσο, το τρίτο θεμελιώδες στοιχείο που καθορίζει ένα σχέδιο, για τον Foucault, είναι η σειρά διαδικασιών υποκειμενοποίησης που προκύπτουν από τη σχέση, σώμα με σώμα, μεταξύ των ατόμων και των τεχνολογιών. Δεν υπάρχει τεχνική χωρίς διαδικασία υποκειμενοποίησης. Για να αναφερθεί κάποιος σε αυτές τις τεχνολογίες της πόλης πρέπει να αντιλαμβάνεται μια ταυτόχρονη διαδικασία υποκειμενοποίησης. Η διαδικασία αυτή σημαίνει δύο πράγματα: αυτή που οδηγεί ένα άτομο να δέχεται και να συνδέεται με μια ατομικότητα και μια μοναδικότητα, αλλά ταυτόχρονα να υποτάσσεται σε μια εξωτερική δύναμη. Δεν υπάρχει καμία διαδικασία υποκειμενοποίησης χωρίς τις δύο αυτές τις πτυχές.

Αυτό που συχνά λείπει, φυσικά και στο κίνημα, είναι η συνείδηση αυτής της σχέσης, η συνειδητοποίηση ότι *κάθε φορά που κάποιος υιοθετεί μια ταυτότητα εκείνη τη στιγμή κάποιος άλλος υποτάσσεται*. Προφανώς αυτό περιπλέκεται ακόμη περισσότερο από το γεγονός ότι οι σύγχρονες τεχνολογίες όχι μόνο συνεπάγονται τη δημιουργία μιας υποκειμενικότητας αλλά εξίσου και μια διαδικασία αποσάρθρωσης της υποκειμενικότητας. Έτσι ήταν κάπως τα πράγματα πάντοτε, σκεφτείτε την εξομολόγηση, η οποία διαμόρφωσε τη δυτική υποκειμενικότητα (η επίσημη εξομολόγηση των αμαρτιών), ή τη δικαστική ομολογία, την οποία ζούμε ακόμα και σήμερα. Η ομολογία πάντοτε συνεπαγόταν τη δημιουργία ενός υποκειμένου, όπως επίσης και την άρνησή του. Για παράδειγμα στις φιγούρες του αμαρτωλού και του εξομολογητή, είναι σαφές ότι η υπόθεση μιας υποκειμενικότητας συμβαδίζει με μια διαδικασία από- υποκειμενοποίησης. Έτσι σήμερα το θέμα είναι ότι οι τεχνολογίες όλο και περισσότερο από-υποκειμενοποιούν, ενώ είναι δύσκολο να προσδιοριστούν οι διαδικασίες υποκειμενοποίησης που δημιουργούν. Αλλά η μητρόπολη είναι επίσης ένας χώρος όπου μια τεράστια διαδικασία δημιουργίας υποκειμενικότητας πραγματοποιείται. Σχετικά με αυτό δεν γνωρίζουμε αρκετά. Όταν λέω ότι πρέπει να ξέρουμε αυτές τις διαδικασίες, αναφέρομαι όχι μόνο στην κοινωνιολογική ή οικονομική και κοινωνική ανάλυση. Αναφέρομαι στο οντολογικό επίπεδο ή στο σπινοζικό επίπεδο που θέτουν υπό διερώτηση τη δυνατότητα/ή τη δύναμη των υποκειμένων να δράσουν. Τι είναι αυτό δηλαδή που στις διαδικασίες με τις οποίες ένα υποκείμενο υιοθετεί μια ταυτότητα, οδηγεί σε μια αλλαγή, σε μια αύξηση ή σε μια μείωση της δύναμης κάποιου/κάποιας να δράσει. Στερούμαστε αυτήν τη γνώση και αυτό ίσως κάνει τις μητροπολιτικές συγκρούσεις που βιώνουμε σήμερα σχετικά αδιαφανείς.

Σκέφτομαι ότι μια αντιπαράθεση με τις μητροπολιτικές τεχνολογίες θα είναι μόνο δυνατή όταν διεισδύσουμε στις διαδικασίες υποκειμενοποίησης που η μητρόπολη παράγει με έναν πιο δομικό τρόπο, βαθύτερο. Επειδή σκέφτομαι ότι η έκβαση των συγκρούσεων εξαρτάται από αυτό: από τη δύναμη να δράσει και να επέμβει στις διαδικασίες υποκειμενοποίησης, προκειμένου να φτάσει σ' εκείνο το στάδιο που θα αποκαλούσα *σημείο ακυβερνησίας*. Η ακυβερνησία όπου η εξουσία ναυαγεί στο ίδιο το σχήμα διακυβέρνησής της. Η ακυβερνησία που αποτελεί πάντοτε την αφετηρία και το όριο εκκίνησης της πολιτικής. ◀

Ο **Giorgio Agamben**, καθηγητής αισθητικής και επικοινωνίας, διδάσκει Εικονολογία στο Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Αρχιτεκτονικής της Βενετίας (IUAV) και στο διεθνές πανεπιστήμιο Φιλοσοφίας στο Παρίσι. Ήταν μαθητής του **Martin Heidegger** και το έργο του είναι ιδιαίτερα επηρεασμένο από τον **Walter Benjamin**. Έχει δημοσιεύσει μέχρι σήμερα ένα ευρύτατο έργο. Μεταξύ άλλων τα: *Stanze - La parola e il fantasma nella cultura occidentale* το 1977 [*Δώματα - Η λέξη και το φάντασμα στη δυτική κουλτούρα*], *Infanzia e storia - Distruzione del tempo e origine della storia* το 1978 [*Παιδική ηλικία και ιστορία - Καταστροφή του χρόνου και ανάδυση της ιστορίας*], *La comunita a che viene* το 1990 [*Η κοινότητα που έρχεται*], *Homo sacer - Il potere sovrano e la nuda vita* το 1995 [ελληνική μετάφραση: *Homo sacer - Κυρίαρχη εξουσία και γυμνή ζωή*, 2005], *Quel che resta di Auschwitz - L'archivio e il testimone* το 1998 [*Ο,τι απομένει από το Άουσβιτς - Το αρχείο και ο μάρτυρας*], *Il tempo che resta - Un commento alla "Lettera ai romani"* το 2000 [*Ο επίλοιπος χρόνος - Ένα σχόλιο στην Προς Ρωμαίους Επιστολή*], *La potenza del pensiero - Saggi e conferenze* το 2005 [*Η δύναμη της σκέψης - Δοκίμια και διαλέξεις*].

Πολεοδομία και καταστολή

...με αφορμή το παράδειγμα των Εξαρχείων

του Μιχάλη

1. Η ιδιαίτερη αναφορά στα δύο μεγάλα αστικά κέντρα γίνεται λόγω της έκτασης και της έντασης της πίεσης που ασκεί η εξουσία για την επανοργάνωση του αστικού χώρου. Όμως σε μικρότερο βαθμό το ίδιο γίνεται και σε άλλες πόλεις, όπως π.χ. στο Ηράκλειο και τον Βόλο. Καθώς η ενασκόληση με τα ζητήματα του δημόσιου χώρου είναι ιδιαίτερα σημαντική, πρέπει να επισημανθεί ότι από το κείμενο λείπουν σημαντικές αναφορές, όπως π.χ. σε ζητήματα χωροταξίας και σε σχέδια γιγαντιαίας κλίμακας. Συνολικά για την *χαρτογραφία του κοινωνικού πολέμου για το έδαφος* θα υπάρχει κείμενο στο επόμενο φύλλο του *Black Out*.

2. Η εικόνα μπορεί να προβάλλει ως ειδυλλιακή, αυτό όμως οφείλεται μόνο στην συναίσθηση της απώλειας, της απίστευτης κατάτμησης του τόπου και του χρόνου (και άρα της ταυτότητας –ατομικής και κοινωνικής) που έχει επιβληθεί ως συνθήκη ύπαρξης στον μητροπολιτικό χώρο και που δεν υπήρχε στο παρελθόν. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι δεν υπήρχε και τότε εξουσιαστική επιβολή (στην ζωή και συνακόλουθα στο έδαφος). Χωρίς να επεκταθούμε στο σημείο αυτό, να επισημανθεί ένα και μόνο σημείο: Κάθε κοινότητα θεμελιώνεται πάνω σε συγκεκριμένες φαντασιακές ταυτότητες. Συνακόλουθα, αποτελεί και έναν χώρο επιτήρησης και ελέγχου, καταναγκαστικός μηχανισμός επιβολής του συλλογικού φαντασιακού πάνω σε κάθε παρέκκλιση της ατομικότητας. Έτσι πρέπει να δούμε την γειτονιά του παρελθόντος ως αυτό που είναι: σε μεγάλο βαθμό ως έναν απίστευτα κομοφομιστικό, πατριαρχικό και εξουσιαστικό μικρόκοσμο. Ιστορικές αποκλίσεις απ' αυτό το μοντέλο υπήρξαν πολλές, κάθε φορά όμως συνδέθηκαν με την κυριαρχία ενός συνολικότερου και ισχυρότερου φαντασιακού, αυτού της *επανάστασης*. Κάτω από αυτό το πρίσμα, οι εργατικές γειτονίες της Δυτικής Ευρώπης του 19ου και του 20ου αιώνα δεν μπορούν να συσχετιστούν με τις εικόνες της νεοελληνικής πραγματικότητας μέχρι το '50.

3. Και μια (νοηματική) παρένθεση: στις πολιτικές και κοινωνικές διεργασίες εκείνης της περιόδου, μπορούμε να αναζητήσουμε την απουσία του κollectιβιστικού προτάγματος στο σημερινό κίνημα. Οι χιλιάδες αριστεροί που συσσωρεύτηκαν στα αστικά κέντρα ήταν αδύνατον να βρουν δουλειά, καθώς δεν μπορούσαν να εφοδιαστούν με το *πιστοποιητικό κοινωνικών φρονιμάτων* (απαίτηση κάθε εργοδότη στον ιδιωτικό τομέα και φυσικά απαραίτητο και για τον διορισμό στο δημόσιο). Αναγκαστικά, (και φυσικά χωρίς κεφάλαια) ξεκίνησαν τις δικιές τους δουλειές ως μικροτεχνίτες. Στην πορεία του χρόνου κατόρθωσαν σταδιακά με πολύ κόπο να ορθοποδήσουν, μεγάλωσαν τις δουλειές τους και άρχισαν να προσλαμβάνουν μισθωτούς. Έτσι στην συνείδηση της αριστεράς, η ιδιότητα του αφεντικού δεν αποτελούσε διαζευκτική συνθήκη με το επαναστατικό πρόταγμα, κάτι που αργότερα έγινε και επίσημος πολιτικός λόγος των αριστερών οργανώσεων με αποδοχή του μικροεπαγγελματία ως δύναμη επαναστατικού υποκειμένου. Η παραμόρφωση αυτή του επαναστατικού προτάγματος διέτρεξε στην συνέχεια όλες τις πολιτικές διαδρομές του κινήματος και λειτουργήσε ανασταλτικά στην ανάδυση αντιθεσμίων όπως οι κollectιβίβες.

4. Για τους αγώνες των παραπηγηματούχων του Περάματος στην Αθήνα και των Μετεωρών στην Θεσσαλονίκη την δεκαετία του '70 έχει αφιερώσει αρκετά άρθρα η *Αντιπληροφόρηση*.

5. "Έξοδος: Θεσσαλονίκη, Ιούνιος 2003", *Ξενοδοχείο των Ξένων*, τεύχος 3, Ιανουάριος '03,

Ο δημόσιος χώρος ως ένα τοπίο πανοπτικής επιτήρησης. Το κείμενο δεν είναι ένα ακόμη άρθρο για τις –πανταχού παρούσες– κάμερες· μην προσλάβετε την έννοια της επιτήρησης με την στενά κυριολεκτική σημασία της, αλλά διασταλτικά. Ως *επιβεβλημένο αυτοματισμό* δηλαδή στην καθημερινή ζωή και συμπεριφορά, ως μια *άραστη οργάνωση* του κοινωνικού χώρου και χρόνου πάνω σε καθορισμένες νόρμες, ως *κοινωνικοποιημένη καταπίεση* που ενδύεται τον μανδύα της κανονικότητας.

Το άρθρο αναφέρεται έτσι στον δημόσιο χώρο ως πεδίο ελέγχου, οργάνωσης της εξουσιαστικής θέσμησης, υλοποίησης μιας συγκεκριμένης δομής, εικόνας και αντίληψης του κοινωνικού που αποκλείει κάθε άλλη. Μόλις μήκαμε στο πεδίο αναφοράς της *πολεοδομίας*, σε εκείνη την ειδική πολεοδομία που η εξουσία παρήγγειλε για τις ανάγκες της θέλοντας να οργανώσει τον αστικό χώρο σύμφωνα με τον εαυτό της. Στην *πολεοδομία ως εξουσία* δηλαδή, κάτι που αβίαστα συνεπάγεται την *πολεοδομία ως καταστολή*. Και εδώ βρισκόμαστε όχι μόνο στο έδαφος μιας βιωμένης ιστορίας, αλλά και αντιμέτωποι με το σύνολο των προβλημάτων του δημόσιου χώρου που αυτή την στιγμή βρίσκονται στο προσκήνιο: στα θραύσματα τοπίων που άφησε πίσω της η Ολυμπιάδα στην Αθήνα, όπως και στα φαραωνικά έργα που ήδη άρχισαν να υλοποιούνται στην Θεσσαλονίκη.¹

Η πόλη ως εξορία: για μια μεταλλαγή εδραιωμένη στην βία

Η ύπαρξη της σύγχρονης μητρόπολης συνεπάγεται ένα εξουσιαστικό πλέγμα λειτουργιών που επιβάλλονται και αλλοτριώνουν τους *κοινωνικούς τόπους*, την *κατοχή του εδάφους* από την οικονομία. Η ανάδυση των σύγχρονων μητροπολιτικών κέντρων στον ελλαδικό χώρο δεν ήταν όμως ούτε αυτόματα, ούτε αβίαστη. Μέχρι και την δεκαετία του '50, η πόλη χαρακτηριζόταν από ένα πλέγμα αλληλένδετων λειτουργιών, αρμονικά συναρθρωμένων τόσο σε συνολικό επίπεδο, όσο και στο επίπεδο του μικροχώρου, της γειτονιάς ως κύτταρο και οργανικό κέντρο της κοινωνικής ζωής. Κατοικία, εργασία και δημόσιος χώρος συνυπήρχαν στο επίπεδο της γειτονιάς, οργανώνοντας μια ενότητα στον τόπο και στον χρόνο, την *αίσθηση της κοινότητας*.²

Η αυστηρή διάκριση των αστικών λειτουργιών σε κατοικία, εργασία και διασκέδαση και η συνακόλουθη διαίρεση του εδάφους σε αυστηρά καθορισμένες ζώνες δραστηριοτήτων αποτελεί μεταγενέστερη επιινόηση. Και πάντα θεμελιώνεται πάνω στην εκδήλωση μιας απίστευτης δομικής βίας. Για την Ευρώπη, χρόνος αναφοράς είναι ο 19ος αιώνας, η δεύτερη βιομηχανική επανάσταση, ο ξεριζωμός εκατομμυρίων ανθρώπων από την ύπαιθρο και η συσσώρευσή τους στα αστικά κέντρα για να αποτελέσουν ένα καινούριο ιστορικό υποκείμενο: το προλεταριάτο. Στην γιγάντωση των αστικών κέντρων εκείνης της εποχής θα εδραιωθούν μείζονες οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές μεταβολές που αργότερα θα οδηγήσουν στην ανάδυση του σύγχρονου μητροπολιτικού φαινομένου.

Η ίδια διαδικασία στον ελλαδικό χώρο συρρικνώθηκε σε διάστημα τριών μόλις δεκαετιών (1950-70), ένα άλμα που διαχωρίζει οριστικά τον ιστορικό χρόνο και την κοινωνική πραγματικότητα σε δύο ολότελα διαφορετικές οντότητες. Και στην βίαιη εκβιομηχάνιση πρέπει να προστεθεί η βία του μετεμφυλιακού ελληνικού κράτους, η ερήμωση της υπαίθρου όχι μόνο από έναν καθολικό οικονομικό μετασχηματισμό, αλλά και από την δημιουργία ενός ολοκληρωτικού αστυνομικού κράτους και παραστρατιωτικών μηχανισμών που επιδίδονται στο κυνήγι των μαγισσών. Εκατοντάδες χιλιάδες αριστεροί, όσοι γλιτώσουν την εξορία, θα αναγκαστούν να αναζητήσουν καταφύγιο στην σχετική ανωνυμία των αστικών κέντρων.³ Τα *στρατόπεδα συγκέντρωσης και τα γιγαντιαία αστικά κέντρα δένονται έτσι σε μια ενιαία αφήγηση στον ιστορικό χρόνο, μια σύνδεση που δεν είναι μόνο νοηματική αλλά και οργανική*. Η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη του παρόντος μπορούν να γίνουν κατανοητές ως η μετεξέλιξη των τόπων εξορίας που ήταν στο πολύ πρόσφατο παρελθόν.

Η πόλη, στην μορφή που είχε μέχρι και την δεκαετία του '50, σωριάζεται οριστικά σε ερείπια. Ο δομημένος χώρος παίρνει τελείως διαφορετικά χαρακτηριστικά και μια καινούρια κοινωνική πραγματικότητα αντικαθιστά την παλιά. Η εξουσία έχει βέβαια τα δικά της σχέδια, κάθε άλλο παρά άκαμπτα και στατικά. Η βία θα συνεχίσει να αποτελεί συστατικό της κάθε αλλαγής.

Απέναντι στο αδιέξοδο, ο καπιταλιστικός επανασχεδιασμός

Μετά από 3 δεκαετίες ξέφρενης ανάπτυξης, το μοντέλο έχει φτάσει πια στα όρια του –με αποκορύφωμα την Αθήνα, ήδη τότε μια τερατούπολη σχεδόν 3.000.000 κατοίκων. Όχι πλέον μια πόλη, αλλά ένα *άθροισμα πόλεων*, ουσιαστικά αποκομμένων και ασύνδετων μεταξύ τους. Αντί για την πόλη, η *πόλη-εργοστάσιο* (το Θριάσειο Πεδίο), η *πόλη-αγορά* (με χαρακτηριστικό παράδειγμα το εμπορικό τρίγωνο), η *πόλη-υπνωτήριο* (με αποκορύφωμα το Νέο Ψυχικό), η *πόλη-χώρος διασκέδασης* (ως παράδειγμα η Πλάκα της εποχής εκείνης, αν και η διασκέδαση ήταν μέχρι τότε μια δευτερεύουσα λειτουργία για τους εμπνευστές του αστικού μετασχηματισμού). Ο πολεοδομικός σχεδιασμός επέβαλλε κεντρικά από την δεκαετία του '50 την κατάτμηση του χώρου σε διακριτές ζώνες διαφορετικών μεταξύ τους λειτουργιών, αλλά το έκανε με έναν μοναδικό τρόπο: πάνω στα ερείπια της παλαιότερης πόλης οικοδομήθηκε το χάος – ένα χάος που συμπεριελάμβανε ακόμη και παραγκουπόλεις.⁴ Στα τέλη του '70, το κυκλοφοριακό σύστημα της Αθήνας έχει ξεπεράσει κάθε σημείο κορεσμού, ενώ αντίστοιχα το δημόσιο σύστημα συγκοινωνιών έχει καταρρεύσει. Έχουμε φτάσει σε ένα σημείο καμής: η πόλη, ως *οικονομική μεγαμηχανή* δεν μπορεί πλέον να λειτουργήσει αποτελεσματικά, *βραχυκυκλώνει* αντί να *εξυπηρετεί* την *παραγωγή* και την *διακίνηση* του *εμπορεύματος*, γίνεται *ανάχωμα* για την *καπιταλιστική επέκταση*.

Η εξουσία, συνειδητοποιώντας το αδιέξοδο, αποφασίζει τον ριζικό πολεοδομικό επανασχεδιασμό. Το τυχαίο άθροισμα τσιμέντου που συσσωρεύτηκε τις προηγούμενες δεκαετίες οφείλει να αποκτήσει περιεχόμενο και νόημα, να συνδεθεί σε μια ενιαία οντότητα· το χάος πρέπει να μετεξελιχθεί σε οργανωμένο χάος, στην σύγχρονη μητρόπολη. Η διάκριση του αστικού χώρου σε διαφορετικές λειτουργικές ζώνες δεν εγκαταλείπεται, αντίθετα ενισχύεται· το πρόβλημα για την εξουσία εντοπίζεται στο σύστημα κυκλοφορίας. Η ροή ανθρώπων και εμπορευμάτων ανάμεσα στις τεμαχισμένες φέτες ζωής και χρόνου (κατοικία-εργασία-διασκέδαση) οφείλει να είναι απρόσκοπτη· έτσι τα μολύβια χαράσσουν τους καινούριους αυτοκινητόδρομους και τα μελλοντικά δίκτυα μετρό πολλά χρόνια πριν αυτά αρχίσουν να υλοποιούνται. Κυρίως όμως συλλαμβάνεται ένας νέος οραματικός σχεδιασμός: η κατανάλωση και η διασκέδαση ως μείζονα εμπορευματική λειτουργία, ως διαχωρισμένη ζωή με σημαντική οικονομική αξία, μια οικονομία μεταβιομηχανική που θα πρέπει να εξυπηρετηθεί από τις επερχόμενες μητροπόλεις. Η κατανάλωση αναδεικνύεται σε σημαντικό στοιχείο του πολεοδομικού επανασχεδιασμού, η πόλη γίνεται χάρτης, γενικό πολεοδομικό σχέδιο και *ρυθμιστικό* (έτσι ονομάστηκε). Είναι δεδομένο ότι στον καινούριο θαυμαστό κόσμο που ανατέλλει, οι όποιες δυσλειτουργίες πρέπει να εξαλειφθούν.

...για μια ιστορία που συνεχίζεται

Παρόλα αυτά, στους κατακερματισμένους αστικούς χώρους, τεράστια πολιτικά κινήματα, ρεύματα ιδεών, μια νεανικότητα που διαρκώς αντιστέκεται και ένα διάχυτο πολιτιστικό αντάρτικο κατορθώνουν όλη αυτή την περίοδο να δημιουργούν ρήγματα που επανασυνθέτουν την έννοια του κοινωνικού. Η εξουσία νιώθει ότι απειλείται· *όντως, έτσι είναι*. Στον πόλεμο που ξεκινάει, η έννοια του εδάφους βρίσκεται στο επίκεντρο. Από την μια, το *έδαφος ως υλοποίηση μιας φαντασιακής συνθήκης που συγκροτεί ισχυρές αντάρτικες κοινότητες* –από την επαναστατική αριστερά του '70 μέχρι το αντιεξουσιαστικό ρεύμα του '80 και περνώντας ενδιάμεσα από ένα καλειδοσκοπικό κόσμων, όπως το πανκ ή τις νεολαϊστικές και τις εργατικές συγκρούσεις με την αστυνομική καταστολή στις συνοικίες. Από την άλλη, το *έδαφος ως κατοχή, συνθήκη υποταγής και εξουσιαστικής θέσμησης*. Γιατί τελικά, η πόλη είναι η *αποτύπωση των κοινωνικών σχέσεων στο έδαφος*.⁵

Ο πόλεμος, εκτός από πραγματικά, έχει και ισχυρά συμβολικά στοιχεία και έτσι τα Εξάρχεια βρίσκονται ήδη από την δεκαετία του '70 στο επίκεντρο. Πρόκειται για μια ιστορία με ιδιαίτερη αξία, παρόλο που σήμερα ο πόλεμος για το έδαφος έχει μετατοπιστεί, εστιάζοντας στα νέα τοπίο της κατανάλωσης και στα δίκτυα μεταφορών που περιτοιχίζουν την πόλη σε μια αρρωστημένη κανονικότητα. Η σύγκρουση για το έδαφος εξακολουθεί όμως πάντα να υπακούει στον ίδιο κανόνα: η *κοινωνία εναντίον της εξουσίας*. Η ιστορία συνεχίζεται... ◀

Εξάρχεια reloaded...

“Η ανάπλαση των Εξαρχείων θα ήταν ένα έργο που [...] έχοντας ταυτόχρονα την πολιτική βαρύτητα και σημασία, που προσδίδει η υπέρβαση από την κρίση, τα αδιέξοδα, την υποβάθμιση, που μαστίζει το κέντρο και την πολιτική αδυναμία να μην μπορεί να αντιμετωπιστεί μια χούφτα αναρχικών και ναρκομανών, που δρουν στην Πλατεία. Ένα έργο που θα δικαίωνε στην πράξη όποιον το τολμούσε και επιτύχανε τη μετρατροπή –επαναφορά της γειτονιάς με νέα εξωραϊσμένη μορφή– χαρακτήρα και τη σύγχρονη αποδεκτή λειτουργία. Θα αποτελούσε ένα πολιτικό μήνυμα με πολλούς αποδέκτες, ένα μοντέλο αντιμετώπισης με πολεοδομικά εργαλεία μιας κοινωνικά μη αποδεκτής κατάστασης. Το Μάιο του 1985, ο Ευάγγελος Κουλουμπής αποστέλλει στον πρωθυπουργό απόρρητη επιστολή, ζητώντας του την έγκριση για παρέμβαση στα Εξάρχεια. Μια εβδομάδα αργότερα ο πρωθυπουργός απαντά θετικά –προφορικά– στο αίτημα του Υπουργού, ζητώντας να αρχίσουν άμεσα –το αργότερο εντός δύο-τριών μηνών– τα απαραίτητα έργα και οι παρεμβάσεις.”¹

Δεν υπάρχει τρόπος να γράφεις για την δεκαετία του '80 μέσα στον περιορισμένο χώρο λίγων αράδων· αναγκαστικά τα πάντα συρρικνώνονται σε μια συνοπτική περιγραφή. Είναι ανάγκη να προσπαθήσουμε όμως, προκειμένου να γίνει κατανοητό το συνολικό κλίμα της εποχής, οι μετασχηματισμοί που έλαβαν χώρα, αλλά και τα πραγματικά και συμβολικά στοιχεία που διακυβεύτηκαν τόσο με την επιχείρηση πολεοδομικής “ανάπλασης” της περιοχής, όσο και με τις αστυνομικές “επιχειρήσεις αρετής”.

Η δεκαετία του '80 είναι μια κομβική περίοδος: μετά από 30 χρόνια καπιταλιστικής συσσώρευσης, υπάρχει πλέον για πρώτη φορά ένα κοινωνικό περίσσειμα που μπορεί να διανεμηθεί, χωρίς να θιγούν σοβαρά τα κερκηνά της μεγαλοαστικής τάξης. Στο πολιτικό επίπεδο οι πολιτικές αναδιανομής εκφράζονται με την άνοδο του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία, αλλά αυτό δεν αρκεί –και τελειώνει γρήγορα, ήδη από το '83. Οι συσσωρευμένες προσδοκίες όμως (όχι μόνο υλικές, αλλά πολύ συνολικότερες) παραμένουν, μεταλλάσσονται και διεκδικούν ως ένα διάχυτο ρεύμα αμφισβήτησης τον δικό τους χώρο –μια διαδικασία που στον νεολαιίστικο χώρο αποκτά ιδιαίτερη δυναμική. Είναι η περίοδος που η νεολαία βγαίνει στο προσκήνιο.

Ήδη απαιτούνται κάποιες επεξηγήσεις. Η νεανικότητα ως μια διακριτή και πολύ ισχυρή συνιστώσα του κοινωνικού διαποτίζει και ολοκληρωτή την δεκαετία του '70. Όμως δεν υπάρχει ως αυτόνομη κοινωνική συνθήκη, αντίθετα βρίσκεται κυρίαρχα ενσωματωμένη στις πολύ ισχυρές πολιτικές ταυτότητες της αριστεράς. Μια πρώτη ρήξη δημιουργείται με τις αυτόνομες φοιτητικές καταλήψεις του '79, ενώ η άνοδος του ΠΑΣΟΚ καταβροχθίζει μεγάλο μέρος από την φαντασική δυναμική της αριστεράς και την αποδυναμώνει. Η αιχμαλωτισμένη νεανικότητα ελευθερώνεται, δημιουργεί τις δικές της ρωγμές με το υπάρχον και ταυτόχρονα

έναν απίστευτο πλούτο πολιτικών και κοινωνικών διαδρομών.

Ήδη τα πάντα έχουν αλλάξει. Αν η δεκαετία του '70 ήταν το πρόταγμα μιας επανάστασης, η δεκαετία του '80 ήταν μια ζωντανή και διαρκώς ανα-νεοούμενη διαδικασία εξέγερσης. Είναι η εποχή που η μαζική κουλτούρα αποικίζεται από ένα σαφώς αντιεξουσιαστικό πρόταγμα –όχι όμως με την έννοια μιας σαφώς ορισμένης πολιτικής ταυτότητας, αλλά ως διάχυτη άρνηση.

Και εδώ οφείλουμε να σταθούμε. Τα Εξάρχεια ως το κεντρικό σημείο αναφοράς στον πόλεμο για το έδαφος που κήρυξε η εξουσία, γίνονται το σημείο εκείνο που οι αυτόνομες νεανικές ταυτότητες συντίθενται για να δημιουργήσουν τον σύγχρονο αντιεξουσιαστικό/αναρχικό χώρο.²

Η πολεοδομία ως εφαρμοσμένη καταστολή

Flash Back. Αρχές δεκαετίας '80. Κάτω από τον φιλόδοξο τίτλο *Επιχείρηση Πολεοδομική Ανασυγκρότηση*, τα χαρακτηριστικά των πόλεων στις οποίες ζούμε σήμερα σχεδιάζονται ήδη από τότε στα σχεδιαστήρια των πολεοδόμων και αρχιτεκτόνων του ΥΠΕΧΩΔΕ (τότε ΥΧΟΠ): δίκτυα αυτοκινητοδρόμων, γραμμές μετρό, αεροδρόμια, βιομηχανικά πάρκα, κτίρια-τοπόσημα, συγκέντρωση των πανεπιστημιακών δραστηριοτήτων σε campus έξω από τα όρια των αστικών κέντρων, άζονες κατανάλωσης, διαχωρισμός των χρήσεων γης. Στα πλαίσια του κεντρικού πολεοδομικού ανασχεδιασμού, τρεις ιδιαίτερες περιοχές της Αθήνας μπαίνουν στο στόχαστρο: Πλάκα, Φωκίωνος Νέγρη, Εξάρχεια. Τί σύμπτωση!:: κατά τύχη συμβαίνει να είναι εκείνες ακριβώς οι περιοχές που

1. Απόσπασμα από το βιβλίο *Πολεοδομικά Τετράδια*, σελ. 27-28 (εκδόσεις Νεφέλη, Αθήνα 2001) του Σπύρου Τσαγκαράτου, επικεφαλής πολεοδόμου στην ομάδα εργασίας του ΥΠΕΧΩΔΕ που σχεδίασε την “ανάπλαση” των Εξαρχείων.
2. Μια αναγκαία προσωπική επισήμανση: Αντιλαμβάνομαι το παρακινδυνευμένο της άποψης, καταλαβαίνω ότι στην καλύτερη περίπτωση πιθανόν να εκφράζει μία συγκεκριμένη γενιά, αλλά δεν μπορώ να αρνηθώ τα βιώματα της περιόδου όπως μεταφέρθηκαν από παλιότερους συντρόφους, τον τρόπο τουλάχιστον που προσέλαβα αυτές τις αφηγήσεις προσωπικά.
3. *Πολεοδομικά Τετράδια*, σελ. 27.
4. Έτσι ονομάστηκε από τους ναζί η *Τελική Λύση*, η εξόντωση εκατομμυρίων εβραίων, κομμουνιστών και ομοφυλόφιλων.
5. Βλ. *Πολεοδομικό Διάταγμα 76745 - 3/9/93*.
6. *Πολεοδομικά Τετράδια*, σελ. 40.
7. ό.π., σελ. 29-30.
8. Βλ. ενδεικτικά τον πρόλογο του κεντρικού κειμένου.
9. Αναφέρεται στην επίθεση ομάδας αναρχικών ενάντια σε έμπορος πρέζας στις 17 Φλεβάρη 1986. Να σημειωθεί ότι τα ΜΑΤ επενέβησαν... για να συλλάβουν τους αναρχικούς.
10. Γράμμα του Τσαγκαράτου στον *Σχολιαστή* (τεύχος 41, Αύγουστος '86, σελ. 34-35). Το τονισμένο κομμάτι του αποσπάσματος είναι από το δημοσίευμα του περιοδικού. Στην ίδια επιστολή υπάρχει όμως και δεύτερο ψέμα: αναφέρεται ότι “...προβλέπεται η διατήρηση της λειτουργίας των εκδόσεων των περιοδικών (που συσπειρώνουν αυτά τα πολιτικά κινήματα)...”, ενώ η συγκεκριμένη λειτουργία σαφώς απαγορεύεται στο πολεοδομικό διάταγμα που καθόρισε τις χρήσεις γης στην περιοχή.
11. *Καθορισμός ειδικών χρήσεων γης στην περιοχή Εξαρχείων-Μουσείου-Λόφου Στρέφη, του ρυμοτομικού σχεδίου Αθηνών*, εισήγηση της Γενικής Σιεύθυνσης Πολεοδομίας - Διεύθυνσης Πολεοδομικού Σχεδιασμού - Τμήμα Παραδοσιακών Οικισμών προς το Κεντρικό Συμβούλιο ΠΕΧΩΔΕ, 22 Οκτωβρίου '92.
12. Είναι χαρακτηριστικό ότι στα *Πολεοδομικά Τετράδια* φαίνεται σαφώς να θέλει να κρατήσει αποστάσεις από την αστυνομική καταστολή. Μια μάλλον εκ των υστέρων ηθελημένη επίδειξη αφέλειας, στην πραγματικότητα οι πολεοδομικοί σχεδιασμοί της ομάδας του δεν μπορούσαν να λειτουργήσουν αυτοματικά, προϋπέθεταν την επιβολή της αστυνομικής καταστολής στο έδαφος και την παρουσία της για πολλά χρόνια στην περιοχή.
13. Άλφα, φύλλο 130, 25 Απριλίου '98, σελ. 2.
14. Μόνο η Κτηματική Εταιρεία του Δημοσίου έχει στο χαρτοφυλάκιο ακινήτων της 100.000 κτίρια, τα περισσότερα από τα οποία είναι αναξιοποίητα (βλ. σχετικά το άρθρο της Δ. Καδδά, “Ακίνητα-φιλέτα στο σφυρί” στο ένθετο *Οικονομία* της *Κυριακάτικης Ελευθεροτυπίας*, 29 Απριλίου '07 (http://www.enet.gr/online/online_text/c=114,dt=29.04.2007,id=67967740)). Στον αριθμό αυτό δεν συμπεριλαμβάνονται τα ακίνητα που κατέχουν οι οργανισμοί του ευρύτερου δημοσίου τομέα (π.χ. ΔΕΚΟ) ή τα κτίρια των πανεπιστημιακών, πολιτιστικών, κ.λπ. ιδρυμάτων –που κι αυτά ρημάζουν.

Η καταστολή ως έργο τέχνης

Έξι μήνες μετά την έναρξη των “επιχειρήσεων αρετής”, το ΥΠΕΧΩΔΕ αναλαμβάνει να ολοκληρώσει την “ανάπλαση” των Εξαρχείων με έναν τρόπο πιο οριστικό (και πιο πειστικό) απ’ αυτόν της αστυνομικής καταστολής. Οι σχετικές μακέτες, αλλά και το σύνολο του εικονογραφικού υλικού που παραδίδει η ομάδα των πολεοδόμων και αρχιτεκτόνων που συγκροτήθηκε για τον σκοπό αυτό, εκπλήσσουν με την αφέλειά τους: σχέδια πεζόδρομων και μιας πλατείας άδειας από κόσμο, φωτογραφικό υλικό εστιασμένο σε λεπτομέρειες μισοερείπων νεοκλασικών. Η εικόνα μιας Αθήνας ήδη από τότε 30 ετών παλιάς, σε άμεση αντίθεση βέβαια με το υπόλοιπο φωτογραφικό υλικό που συνοδεύει την μελέτη: το παρόν ως δρόμοι πνιγμένοι στην κίνηση, τσιμεντένιοι όγκοι πολυκατοικιών που επιβάλλονται στο αστικό τοπίο.

Το μετά σε σύγκριση με το *τώρα*: η μελέτη οργάνωνε μια αφήγηση του μέλλοντος που ήταν αντιγραφή ενός ήδη μακρινού παρελθόντος και ταυτόχρονα επέβαλε την θεώρηση της σύγχρονης ζωής ως μιας αστικής δυστοπίας. Οι άνθρωποι, η νεανική ζωή που πλημμύριζε τον συγκεκριμένο αστικό χώρο, έπρεπε να εξοριστούν δια παντός: και για αρχή, εξορίστηκαν

από τις μακέτες και τις προτάσεις της ομάδας εργασίας. Το παραπάνω σκίτσο είναι απλά χαρακτηριστικό: η πλατεία Εξαρχείων άδεια από κόσμο, ένα και μοναδικό παραδοσιακό τραπεζάκι στο κέντρο της(!), μια εικόνα γαλήνης, σχεδόν βουκολική. Το κερασάκι στην τούρτα είναι σίγουρα ο κουστομαρισμένος κύριος αριστερά, να σέρνει το καρτσάκι της λαϊκής! Τα όνειρα της εξουσίας γυμνά, να αποκαλύπτονται στην πραγματική τους διάσταση ως εφιάλτες. ◀

συγκεντρώνεται η νεολαία της εποχής –η ίδια εκείνη νεολαία που οι εφημερίδες χαρακτήριζαν ως πανκς, καμικάζι, μαλλιάνες. Στις δύο περιπτώσεις, η “ανάπλαση” ολοκληρώνεται, έστω όχι και χωρίς αντιστάσεις. Είναι η ώρα για την επίθεση στην καρδιά του προβλήματος:

“Στην πλάκα, τα bar και τα κέντρα διασκέδασης απομακρύνθηκαν άμεσα και βίαια, αυξήθηκε η υπεραξία της γης, πραγματοποιήθηκαν έργα υποδομής και αισθητικής βελτίωσης των κοινόχρηστων χώρων –πεζοδρομήσεις-διαμορφώσεις-, αναπτύχθηκε πλήθος πολιτιστικών δραστηριοτήτων και η γειτονιά μετατράπηκε σε τουριστικό αξιοθέατο και χώρο υποδοχής κατοικίας υψηλών εισοδημάτων.

Όλα τα παραπάνω οδήγησαν τον Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ κ. Ευάγγελο Κουλουμπή να οραματιστεί την μεταφορά της επιτυχίας της Πλάκας στα Εξάρχεια.”³

Όσο και αν φαίνεται απίστευτο, η μελετητική ομάδα θέλησε να δώσει την Endlösung,⁴ την τελική λύση, την εξαφάνιση ενός πολιτικού χώρου και ενός κοινωνικού κινήματος με πολεοδομικά εργαλεία. Η προσέγγιση βασιζόταν σε ευρείες πεζοδρομήσεις, την εκτεταμένη απαγόρευση “μη συμβατών” χρήσεων γης,⁵ την τεχνητή αύξηση της υπεραξίας της γης, την μεταμόρφωση όχι μόνο του χαρακτήρα αλλά και του κοινωνικού περιεχομένου της γειτονιάς (ανάμεσα στα άλλα και με την μετατροπή του Πολυτεχνείου σε γιγαντιαίο εκθεσιακό-πολιτιστικό κέντρο).⁶ Αντικειμενικός στόχος η εκδίωξη του φοιτητόκοσμου και της νεολαίας που σύναζε στην περιοχή και η αντικατάστασή τους με μεσαία-υψηλά εισοδήματα. Έτσι στα σχέδια συμπεριλαμβάνεται αρχικά και η δημιουργία χρυσοχοειών και γκαλερί, (στις οποίες θα πήγαιναν οι τουρίστες μετά την επίσκεψή τους στο Αρχαιολογικό Μουσείο) στην κατεύθυνση της δημιουργίας ενός τουριστικού πόλου.⁷

Οι ψευδαισθήσεις κάποτε τελειώνουν...

Το σχέδιο ήταν φυσικά εξαρχής ανεφάρμοστο, καθώς βασιζόταν σε υποθέσεις εργασίας στις οποίες ο μόνος χαρακτηρισμός που θα μπορούσε επιεικώς να τους δοθεί ήταν αυτός της επιστημονικής φαντασίας:

- Στην σκέψη των τεχνοκρατών επιβλήθηκε μια φανταστική κοινωνική κατασκευή: μια γειτονιά “νοικοκυραίων” που απαιτούσε να “καθαρίσει” η περιοχή από “τα πρεζόνια, τους πανκς, τους αναρχικούς”. Όμως οι μόνιμοι που διαχρονικά ασκούν πίεση προς μια τέτοια κατεύθυνση είναι οι μαγαζάτορες και όχι οι κάτοικοι· ουσιαστικά το ΥΠΕΧΩΔΕ έπεσε θύμα της μυθοπλασίας που και το ίδιο καλλιέργησε μέσω των κατευθυνόμενων δημοσιευμάτων στις εφημερίδες. Στην πραγματικότητα –τότε

συνέχεια στην σελίδα 14 ►

Ενδεικτικά και μόνο...

Τα ζητήματα της πολεοδομίας, της οργάνωσης του κοινωνικού χώρου και χρόνου, της απόπειρας ελέγχου του δημόσιου χώρου από την μεριά της εξουσίας, επανέρχονται συνέχεια εδώ και δεκαετίες στην κινηματική ατζέντα. Η σχετική (αλφαβητική) σταχυολόγηση των κειμένων που ακολουθεί περιορίζεται χρονικά από την έναρξη των “επιχειρήσεων αρετής” στα Εξάρχεια (φθινόπωρο 1984) έως την περίοδο που προηγήθηκε πριν τους Ολυμπιακούς Αγώνες, 19 χρόνια μετά. Φυσικά είναι απίστευτα δύσκολο να διαχειριστείς μια σχετικά μεγάλη συλλογή κινηματικού υλικού· είναι αδύνατο αυτή η συλλογή να μην είναι απελπιστικά ελλιπής. Έτσι σε κάθε καταγραφή που αναφέρεται, αντιστοιχούν δεκάδες άλλα κείμενα που αποσιωπούνται. Μια προκαταβολική συγγνώμη σε συντρόφους/ισσες και συλλογικότητες είναι επιβεβλημένη...

Άνθη του Κακού

Τεύχος 1, άνοιξη '87: “Πολεοδομική καταστολή & χειραγώγηση της σκέψης: Η μεταφορά των σχολών στην άκρη της Αθήνας”: Κείμενο για την εξορία της φοιτητικής ζωής και τον δομημένο χώρο στο νεοδημιουργημένο –τότε– πανεπιστημιακό γκέτο στα όρια της πόλης.
Τεύχος 7, χειμώνας '91: “Οικολογία της πόλης”: Μεταφρασμένο κείμενο του βορειοαμερικανού αναρχικού στοχαστή Δ. Ρουσσόπουλου από την συλλογή *Montreal: A Citizen's Guide to Politics*.

αντιοδηγός Θεσσαλονίκης

Τεύχος 1, φθινόπωρο '97: Περιήγηση στην κοινωνική, πολιτική, κινηματική γεωγραφία της Θεσσαλονίκης σε αντίστιξη με την γεωγραφία του αστικού χώρου.

ΑΥΤΟΝΟΜΕΔΙΑ

Τεύχος 7, '97: “Αναρχία και πόλη”: Θεματικό αφιέρωμα με συλλογή κειμένων για την πόλη, την εξουσία και το απελευθερωτικό πρόταγμα.
Τεύχος 12, χειμώνας 1999-2000: “Ζώντας τον κίνδυνο”, “Η μητρόπολη εναντίον του κράτους”, “Ένας ιός διαχέεται στην πόλη”: Κείμενα για την πολεοδομία, την τεχνολογία, την καταστολή, την δομή της μητρόπολης, αλλά και για το κίνημα των καταλήψεων στέγης στην Βαρκελώνη.
Τεύχος 14, χειμώνας 2000-01: “Πόλη - Προσταγή και αντιστάσεις στον σύγχρονο αστακό χώρο”: Ακόμη ένα θεματικό αφιέρωμα του περιοδικού στο τρίπτυχο πόλη-εξουσία-αντίσταση.

Τεύχος 15, καλοκαίρι '01: “Η σημασία των τόπων στην εποχή της αποσύνθεσής τους”: Η διαδικασία της απεδαφικοποίησης στην εποχή των μηχανών και της πόλης-εργοστάσιο.

Ευτοπία

Τα ζητήματα της πόλης, της κοινότητας και του δημόσιου χώρου βρίσκονται στο επίκεντρο της έκδοσης και έτσι σχετικά κείμενα υπάρχουν σε όλα τα τεύχη της *Ευτοπίας*, από την αρχή της έκδοσης (άνοιξη '99) μέχρι σήμερα. Αξίζει ιδιαίτερα να σταθεί κανείς στο αφιέρωμα στον Λιούις Μάμφορντ (*Τεύχος 12, Ιούνιος '05*).

Σχολιαστής

Πολιτικό περιοδικό της δεκαετίας του '80 που φιλοξένησε πλήθος κειμένων για την αστυνομική καταστολή και την πολεοδομική “ανάπλαση” στα Εξάρχεια. Η πολυτασικότητα της συντακτικής του ομάδας, η τακτική του κυκλοφορία (αρχικά μηνιαία και στη συνέχεια 15ήμερη) και η μεγάλη περίοδος έκδοσής του το καθιστούν ιδιαίτερα χρήσιμο για αναδρομή στα γεγονότα της περιόδου.

Ψέμματα, ψέμματα, ψέμματα και θέατρο

Η αντίληψη της εξουσίας για την κοινωνία θα ήταν δίκαιο να θεωρηθεί ως θρίαμβος των παραστατικών τεχνών. Θα μπορούσε να παρομοιαστεί με θέατρο μαριονέτας (στο οποίο βέβαια η εξουσία επιφυλάσσει για τον εαυτό της τον ρόλο αυτού που κινεί τα νήματα), αλλά και με ένα γνήσιο θέατρο του παραλόγου. Αλλά ίσως η πιο πετυχημένη παρομοίωση να είναι αυτή μιας χορογραφίας: ο εξουσιαστικός κόσμος προσπαθεί να ελιχθεί με δεξιοτεχνία ανάμεσα στο ψέμα και στην μισή αλήθεια, στην αποσιώπηση και στην διαστρέβλωση· περιτέχνες πιρουέτες για τις οποίες πρέπει να είναι ικανά ακόμη και τα πιο ταπεινά γρανάζια της μηχανής.

Έτσι και η ιστορία της “ανάπλασης” των Εξαρχείων είναι μια ιστορία ψεμμάτων· κανείς και πουθενά δεν έπρεπε να μάθει ότι η πολεοδομική παρέμβαση σχεδιάστηκε εξαρχής ως η ολοκλήρωση των “επιχειρήσεων αρετής”, ότι ήταν ένα διατεταγμένο σχέδιο για την εξόντωση μιας πολιτικής κοινότητας –του αντιεξουσιαστικού/αναρχικού χώρου.⁸ Ακολουθώντας το παράδειγμα του πρωθυπουργού του (ο οποίος έδωσε προφορικά την έγκρισή του για την υλοποίηση της επιχείρησης), ο τότε υπουργός ΠΕΧΩΔΕ αφήνει τον επικεφαλής πολεοδόμο του να βγάλει τα κάστανα από την φωτιά. Και αυτός φυσικά αρνείται τα πάντα:

“Ακόμα, σαφώς διατύπωση την άποψη πως οι μόνιμοι που έχουν ασκήσει “τοπικό κοινωνικό έλεγχο” στην περιοχή είναι οι Αναρχικοί όταν συγκρούστηκαν με τους εμπόρους ναρκωτικών.⁹ Επομένως η πρόταση για την περιοχή καθόλου δεν στοχεύει στη μείωση της δραστηριότητάς τους.”¹⁰

Στα Πολεοδομικά Τετράδια, ο πολεοδόμος, συνταξιούχος πια, νιώθει ελεύθερος να ομολογήσει την αλήθεια –χωρίς βέβαια να αναφέρει την δικιά του συμβολή στην απόκρυψη των κατεξοχόν στόχων της επιχείρησης. Δεν χρειαζόταν όμως, η εισήγηση της Διεύθυνσης Πολεοδομικού Σχεδιασμού - Τμήμα Παραδοσιακών Οικισμών προς το Κεντρικό Συμβούλιο ΠΕΧΩΔΕ εντοπίζει με σαφήνεια το πρόβλημα:

“Η περιοχή της πλατείας Εξαρχείων φαίνεται ότι συγκεντρώνει περιθωριακά άτομα απ’ όλο το λεκανοπέδιο, με τάσεις να γίνει τόπος συγκέντρωσής τους.”¹¹

Η δολοφονία του Μιχάλη Καλτεζά, αναπόφευκτη συνέπεια ενός ολοκληρωτικού κατασταλτικού σχεδιασμού, κατέδειξε ότι τόσο ο πρωθυπουργός, όσο και ο υπουρ-

γός του, έκαναν πολύ καλά που φρόντισαν να μείνουν στο απυρόβλητο. Η επιστολή στον Σχολιαστή δείχνει ότι ακόμη και τα εκτελεστικά όργανα έχουν πια συνειδητοποιήσει εκείνη την στιγμή πώς ότι σχεδιάστηκε με μολύβι στο γραφείο κατέληξε σε αίμα στον δρόμο.¹² Σπεύδουν να αποποιηθούν τις ευθύνες τους, ενώ η αυλαία πέφτει σε μια ιστορία που θα μπορούσε να ήταν κωμωδία, αλλά αποδείχτηκε δράμα...

ώρα να εξάγουμε τα κατάλληλα συμπεράσματα...

“Έξι χρόνια πριν. Κατάληψη Φυλής και Φερρών. Στους καιρούς του εθνικιστικού παραληρήματος και των “εθνικών” συλλαλητηρίων, από τις συλλογικότητες που φιλοξενούνται στην κατάληψη οργανώνεται ένα μεγάλος μέρος της αντιεθνικιστικής και αντιφασιστικής δράσης στην Αθήνα. Τα περισσότερα μέλη της θα συλληφθούν στη γνωστή υπόθεση των 33 αφισοκολλητών, ενώ λίγο αργότερα θ’ ακολουθήσει έφοδος των ΕΚΑΜ. Τελικά η κατάληψη δεν θα αντέξει, ενώ το ΑΠΘ, ο ιδιοκτήτης του σπιτιού πιέζει και απειλεί με κάθε μέσο. Απρίλης '98. Στις εφημερίδες δημοσιεύεται η είδηση ότι το Αριστοτέλειο πούλησε το σπίτι για οίκο ανοχής, με αντίτιμο 32 εκατομμύρια δρχ. Δυο μέρες αργότερα θα κατασταλεί και η Villa Βαρβάρα στη Θεσσαλονίκη.”¹³

Είναι μάλλον φανερό ότι η εξουσία δεν φαίνεται να καίγεται ιδιαίτερα για την ευημερία των υπηκόων της στα Εξάρχεια ή αλλού, όπως και το ΑΠΘ δεν καιγόταν και για την “αξιοποίηση” της Φυλής και Φερρών, όπως και ο δήμος Θεσσαλονίκης για την Villa Βαρβάρα. Μοιάζει μάλλον, κάθε τί που έχει αξία ως κατειλημμένο έδαφος για μας, να μπαίνει στο στόχαστρο των μηχανισμών, στέκια, κοινωνικά κέντρα ή συνοικίες ολόκληρες. Στην πορεία εφευρίσκονται δικαιολογίες, δίνονται υποσχέσεις, προβάλλονται σχέδια ανάπλασης· ολόκληρος ο θίασος της εξουσίας παίζει ενορχηστρωμένα παιχνίδια παραπλάνησης.

Σήμερα είναι η Υφανέτ και η κατάληψη Μυλλέρου και Γερμανικού που απειλούνται με καταστολή και ακόμη μια φορά ξανάρχισαν τα ίδια: ο μισός θίασος προβάλλει οράματα εκσυγχρονισμού και ανάπτυξης, ενώ ο άλλος μισός φαινομενικά διστάζει. Υπάρχουν πλέον μόνο δύο πράγματα που μπορούν να ειπωθούν. Καταρχήν ότι το κράτος έχει δεκάδες χιλιάδες αναξιοποίητα κτίρια· πάντα είναι οι δικοί μας χώροι που του χρειαζόμαστε.¹⁴ Και δεύτερον, τίποτα δεν μας σταματά! ◀

Παρατηρήσεις από την όχθη της

των πειρατών της παραλιακής

Τα αυτοκίνητα ακόμη και εν αναπαύσει εργάζονται: εργάζονται ως σήματα-σειρήνες αυτής της κοινωνίας. Η ατομική ιδιοκτησία δεν γνωρίζει χρονικούς περιορισμούς· ξεσκίζουν τις νύχτες και τις μέρες οι συναγερμοί. Κι ως “βαράνε” σχεδόν πάντοτε κατά λάθος. Δεν πρόκειται για λάθος. Πρέπει υστερικά να ουρλιάζουν τα φετίχ, υστερικά να τσιρίζει την κυριαρχία της η ατομική ιδιοκτησία. Ιστορικά ο χρόνος τής ανήκει –σ’ αυτή τη θλιβερή προϊστορία ακόμα του ανθρώπου.

Η Κυκλοφορία επεμβαίνει καθοριστικά στην καθημερινή ζωή των σύγχρονων κοινωνιών. Υποτίθεται ότι διευκολύνει τις ανθρώπινες ανάγκες και σχέσεις. Υποτίθεται ότι επιτρέπει την οικειοποίηση του χώρου από τον άνθρωπο. Στην πραγματικότητα, η Κυκλοφορία σχεδιάζεται έτσι ώστε να διευκολύνει την κίνηση των εμπορευμάτων και να αυξάνει την κερδοφορία του κεφαλαίου. Σχεδιάζεται έτσι ώστε να βοηθά την εύρυθμη λειτουργία της παραγωγής και της κατανάλωσης, να επιτρέπει την πρόσβαση στους τόπους αγοράς εργασίας ή αγοράς προϊόντων. Η Κυκλοφορία υπολογίζεται με βάση τις ανάγκες της αγοράς και επιτρέπει την κατάκτηση του συνόλου του χώρου από το κεφάλαιο, την κυρίαρχη κοινωνική σχέση.

Κατασκευάζεται και επεκτείνεται διαρκώς ένας κυκλοφοριακός ιστός για να κινούνται ολοένα ταχύτερα και αποτελεσματικότερα τα εμπορεύματα. Και οι άνθρωποι μοιάζουν όλο και περισσότερο με έντομα αιχμαλωτισμένα σε έναν ιστό αράχνης: ακινητοποιημένοι μέσα σ’ αυτήν την ξέφρενη κίνηση, αφού οι χώροι έχουν καταληφθεί, αποικιοποιηθεί, έχουν μετατραπεί σε μη-χώρους· καθηλωμένοι στην κίνηση που έχει παγώσει από την αέναη επανάληψη των προκαθορισμών της αγοράς.

Στην περίπτωση των μεταφορών, όπως και σ’ αυτή των επικοινωνιών, η σύγχρονη κοινωνία βρίσκεται αντιμέτωπη με μια άλυτη αντίφαση που βραχυκυκλώνει το κύκλωμα: την αντίφαση μεταξύ ταχύτητας και ακινησίας. Όλες οι προσπάθειες επικεντρώνονται στην αύξηση της ταχύτητας κυκλοφορίας των εμπορευμάτων ή των πληροφοριών. “Ο χρόνος είναι χρήμα”. Όμως τα προϊόντα που κυκλοφορούν σαν εμπορεύματα έχουν χάσει το περιεχόμενό τους (την αξία χρήσης τους) προς όφελος της μορφής τους (της ανταλλακτικής τους αξίας): ομοίως, οι πληροφορίες-εμπορεύματα έχουν απογυμνωθεί σε απλά σημάδια που τρέχουν ιλιγγιώδως στο κενό, δίχως νόημα ή σωστότερα με ένα πεθαμένο νόημα. Αυτή η απώλεια νοήματος και περιεχομένου είναι που θέτει την κοινωνική ακινησία στην καρδιά της φαινομενικής κίνησης. Κρύο πολύ πέφτει και σκεπάζει εκεί που θα μπορούσαν πλούσιες να ρέουν οι σχέσεις των ανθρώπων.

Ορισμένα στρατηγικά παραδείγματα

Η Κυκλοφορία αρδεύει με στρατηγικό τρόπο τον χώρο –το έδαφος, τον αέρα, τη θάλασσα. Αποτελεί, ακριβώς, μία στρατηγική επιλογή του κεφαλαίου, που στην πορεία της διανέμει ρόλους και διατάσσει λειτουργίες: μπορεί να εξαφανίσει ή να υποβαθμίσει μία πόλη, να επιβάλλει μία συγκεκριμένη λειτουργία σε μία άλλη, να κατασκευάσει μία τρίτη (ένα oil-port, για παράδειγμα, ένα λιμάνι για την εξυπηρέτηση της μεταφοράς πετρελαίου).

Η επιδρομή στις χώρες του πρώην ανατολικού μπλοκ τις τελευταίες δεκαετίες είναι γεμάτη τέτοια παραδείγματα, είτε πρόκειται για τη μεταφορά του πετρελαίου και τις συνέπειές της είτε για τους κατασκευαζόμενους διευρωπαϊκούς άξονες. Στην Ελλάδα, η κατασκευή της Εγνατίας οδού και των καθέτων σ’ αυτήν αξόνων, που επιτρέπουν την αποτελεσματικότερη πρόσβαση-εκμετάλλευση της βαλκανικής ενδοχώρας, έχει στρατηγικό χαρακτήρα για τα συμφέροντα του ελληνικού κεφαλαίου, γεγονός

που δεν επιχείρησαν καν να αποκρύψουν. Ούτε γι’ αστειό δεν είπε κανείς ότι οι αρτηρίες αυτές κατασκευάστηκαν για να ενώσουν και να συμφιλιώσουν τους λαούς της περιοχής ή για να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες τους.

Στο επίπεδο της πόλης

Το αυτοκίνητο, που προβάλλει σαν ο βασιλιάς των εμπορευμάτων, επιτίθεται μαζικά στη σύγχρονη πόλη. (Εδώ, όπως και αλλού, η κυκλοφορία έχει έναν έντονο αρσενικό χαρακτήρα, δύναμη, διείσδυση, καταστροφής και αυτοκαταστροφής.) Διόλου τυχαία, όλα τα σχέδια, τα έργα, τα μέτρα στις πόλεις (όπως και αυτό της υποθαλάσσιας) είναι προσανατολισμένα στην κυριαρχία του αυτοκινήτου στην καθημερινή ζωή. Ο τεκνοκρατικός ορθολογισμός δύσκολα μπορεί να αποκρύψει τον παραλογισμό των επιλογών του: να πρέπει να καταστρέψει τμήματα μιας πόλης για να την “αναπτύξει”, να πρέπει να διευκολύνει την κίνηση κρατώντας όμως τους ανθρώπους απομονωμένους και ακινητοποιημένους στα ιδιωτικά τους μέσα, να πρέπει να προβάλλει την κατοχή αυτοκινήτου σαν κατοχή ενός μεριδίου ευτυχίας (κύρους, δύναμης) όταν βασιλεύουν η αποξένωση και η ένδεια στις κοινωνικές σχέσεις.

Διανοίγονται, λοιπόν, νέοι δρόμοι, και αναζητούνται μονίμως χώροι παρκαρίσματος. “Ο χώρος νοείται σε συνάρτηση με τους καταναγκασμούς που επιβάλλει το αυτοκίνητο.” Η πόλη καταλαμβάνεται. Θα μπορούσαμε να δούμε την κατεχόμενη πόλη χωρισμένη σε επίπεδα-φέτες: Στο επίπεδο του εδάφους, τα αυτοκίνητα, κινούμενα σημειωτόν ή παρκαρισμένα, καταλαμβάνουν τους μη δομημένους χώρους. Μοιάζει σαν να επιβάλλουν απαγόρευση κυκλοφορίας στους πεζούς, απαγόρευση οικειοποίησης της πόλης, απαγόρευσης της κοινωνικότητας του παιχνιδιού. Ωστόσο, και αυτό το επίπεδο του εδάφους έχει κορεστεί. Χρειάζεται να επεκταθεί στη φέτα-υπέδαφος, να ανοικτούν σήραγγες και υποθαλάσσιες αρτηρίες, να γίνουν υπόγεια πάρκινγκ. Ο χώρος, όλος ο χώρος λειτουργικοποιείται καπιταλιστικά –και βέβαια παράλογα, αφού οι “λύσεις” των σημερινών προβλημάτων αποτελούν σταθερά τα προβλήματα του αύριο.

Αλλά κυρίως, στην κυκλοφορία με το αυτοκίνητο, όλοι βρίσκονται αντιμέτωποι με το ίδιο πρόβλημα, όμως ο καθένας μόνος του, εκπαιδευόμενος να το “κωνεύει” ατομικά, έγκλειστος στον μεταλλικό εξωσωματικό σκελετό του. Με τον ίδιο τρόπο που, στο επίπεδο-φέτα της κατοικίας, καθένας “ταξιδεύει” ακίνητος στην πλήξη και τα στερεότυπα φτωχών ανέσεων, μόνος, κλεισμένος στο τσιμεντένιο αυτή τη φορά περιβλήμα του. Ένα διαρκές bad trip!

Περνώντας δύο, τρεις ή και περισσότερες ώρες της ημέρας στη μόνωση αυτής της ιδιότυπης “κατοικίας” που είναι τα αυτοκίνητα, μπορεί να φτάσουν να γίνουν οι συγκρούσεις και τα δυστυχήματα προσπάθειες (στρεβλές προσπάθειες) συνάντησης και κοινωνικότητας –σε ένα γενικευμένο λούνα-παρκ παραλογισμού.

Τα αυτοκίνητα ακόμη και εν αναπαύσει εργάζονται: εργάζονται ως σήματα-σειρήνες αυτής της κοινωνίας. Η ατομική ιδιοκτησία δεν γνωρίζει χρονικούς περιορισμούς· ξεσκίζουν τις νύχτες και τις μέρες οι συναγερμοί. Κι ως “βαράνε” σχεδόν πάντοτε κατά λάθος. Δεν πρόκειται για λάθος. Πρέπει υστερικά να ουρλιάζουν τα φετίχ, υστερικά να τσιρίζει την κυριαρχία της η ατομική ιδιοκτησία. Ιστορικά ο χρόνος τής ανήκει –σ’ αυτή τη θλιβερή προϊστορία ακόμα του ανθρώπου.

Ορισμένες ακόμη επισημάνσεις

Η κίνηση των αυτοκινήτων δημιουργεί μία ιεραρχία, εν μέρει ρευστή. Διότι από τη μια εξαρτάται άμεσα από την κοινωνική ιεραρχία του χρήματος (που μπορεί να αγοράσει κυβικά, ασφάλεια, δύναμη, να επιβεβαιώσει ή να επιδιώξει γόητρο και κοινωνικό προφίλ): και, από την άλλη, μπορούν στην οδήγηση να προκύψουν οι πρόσκαιρες ιεραρχίες της επιδεξιότητας, της τόλμης, ενός οδηγού “καλύτερου” που θα ξεπεράσει έναν άλλο ανώτερα εξοπλισμένο. Ακόμη κι αν κάποιος τέτοιος ανταγωνισμοί είναι ασήμαντοι και οι αναπληρώσεις που προσφέρουν εξαιρετικά φτωχές, το αυτοκίνητο ενσωματώνει στοιχεία περιπέτειας και φυγής από μια ελάχιστα περιπετειώδη καθημερι-

Κυκλοφορίας

Και οι άνθρωποι μοιάζουν όλο και περισσότερο με έντομα αιχμαλωτισμένα σε έναν ιστό αράχνης: ακινητοποιημένοι μέσα σ' αυτήν την ξέφρενη κίνηση, αφού οι χώροι έχουν καταληφθεί, αποικιοποιηθεί, έχουν μετατραπεί σε μη-χώρους: καθηλωμένοι στην κίνηση που έχει παγώσει από την αέναη επανάληψη των προκαθορισμών της αγοράς.

νότητα –και αυτά τα στοιχεία προβάλλονται μεγεθυμένα έτσι ώστε το αυτοκίνητο να γίνεται ένα “παιχνίδι για μεγάλους”. Στη χρήση, βέβαια, αυτού του “παιχνιδιού” τα δυστυχήματα και ο θάνατος μπορούν να υπολογιστούν ως μία σταθερή παράμετρος, ένα στατιστικό δεδομένο, όπου κάποιο “ειρηνικό” ελληνικό σαββατοκύριακο, για παράδειγμα, ξεπερνάει σε νεκρούς και τραυματίες ένα διήμερο πολεμικών συγκρούσεων σε μια άλλη μεριά του πλανήτη. Ο θάνατος δεν είναι ένα φυσικό γεγονός: είναι κοινωνικός, παράγεται και διανέμεται άνισα από τη συγκεκριμένη κοινωνία –και δεν χρειάζεται εδώ να καταφύγουμε στο παράδειγμα της εγκατάστασης αερόσακου στο πίσω δεξιά κάθισμα των ακριβών μοντέλων αυτοκινήτων επειδή έχει αποδειχτεί στατιστικά ότι αυτό χρησιμοποιούν τα διευθυντικά στελέχη στις μετακινήσεις τους.

Ο ρόλος του αυτοκινήτου στην οικονομία και το περιβάλλον

Η σημασία του αυτοκινήτου και της αλυσίδας των προϊόντων που σχετίζονται μ' αυτό στην καπιταλιστική οικονομία είναι προφανής: Η βαριά βιομηχανία παραγωγής στις ανεπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες, οι πρώτες ύλες όπως τα καύσιμα στις εξαρτημένες κυρίως χώρες, η ιστορία της αποικιοκρατίας και των πολέμων για τον έλεγχο ενεργειακών πηγών και οδών. Δίχως να θεωρούμε ότι το αυτοκίνητο είναι η αιτία όλων αυτών των δεινών, αποτελεί ωστόσο μια συγκεκριμένη επιλογή που έχει και συγκεκριμένες συνέπειες.

Όσον αφορά την επιβάρυνση του περιβάλλοντος, θα σταθούμε μόνο σε μία πλευρά, χαρακτηριστική της “λογικής” που επικρατεί: Παράγουμε γρήγορα, μαζικά και φθηνά –αν παρουσιαστούν προβλήματα στην αποδοτικότητα, αν η ρύπανση για παράδειγμα φτάσει σε σημείο να μπλοκάρει την κοινωνική λειτουργία, τότε βγάζουμε κέρδη από τα προβλήματα αναπτύσσοντας την αντιρυπαντική τεχνολογία. Ούτως ή άλλως, τα προβλήματα, λέει αυτή η “λογική”, ούτε να

τα λύσουμε θέλουμε, αλλά ούτε και μπορούμε –είναι αρκετά σύνθετα και η λύση τους αντίκειται σε συγκεκριμένα μεγάλα συμφέροντα.

Συμβολική πραγματικότητα του αυτοκινήτου, το αυτοκίνητο ως ιδεολογία

Μπορούμε να πούμε, δίχως υπερβολή, ότι το αυτοκίνητο έχει μεγαλύτερη αξία ως σύμβολο παρά ως πράγμα. Ότι έχει μεγαλύτερη σημασία η κατανάλωση σημείων γοήτρου, κοινωνικής θέσης, εξουσίας, αρρενωπότητας, ερωτισμού, περιπέτειας. Οι εκατοντάδες διαφημίσεις μας το προβάλλουν ξεκάθαρα. Και οι διαφημίσεις προσανατολίζουν στην κατανάλωση σημείων, μιας και η πραγματική χρήση είναι φτωχή και άθλια.

Ποιες απαντήσεις; Και από ποιους;

Πώς μπορεί να απαντήσει κανείς σε έναν σύνθετο παραλογισμό; Ένας τρόπος θα ήταν να διαγράψει με μια μονοκοτυλιά τους όρους του (οικονομικούς, κοινωνικούς, ιδεολογικούς) και να προτείνει απλά: να καταργηθούν τα αυτοκίνητα. Δεν είναι ο ουτοπικός χαρακτήρας της πρότασης που μας ενοχλεί, αφού οποιαδήποτε λύση ενός τέτοιου προβλήματος δεν μπορεί παρά να είναι ριζική: αυτό που θεωρούμε προβληματικό σε μια τέτοια απάντηση είναι ότι παραμένει στο πλαίσιο μιας διαχειριστικής του υπάρχοντος λογικής. Δεν έχουμε μία έτοιμη λύση, και μάλλον δεν θα θέλαμε να έχουμε. Μπορούμε ωστόσο να κάνουμε ορισμένες επισημάνσεις για τους όρους μίας λύσης:

- Το πρόβλημα, νομίζουμε, δεν μπορεί να λυθεί ατομικά. Κι αυτό χωρίς προφανώς να απαξιώνουμε προσωπικές στάσεις, όπως για παράδειγμα η επιλογή της χρήσης των μαζικών μέσων μεταφοράς ή του ποδηλάτου.
- Τα “μέτρα” που λαμβάνονται από το κράτος προϋποθέτουν (και προωθούν) τον ατομικισμό –και συγχρόνως δίνουν στο κράτος το ρόλο του εκφοβιστή-τιμωρού ή του επιδιαιτητή.
- Ορισμένες λύσεις που προκρίνονται (όπως π.χ. οι πεζοδρομήσεις) είναι και πάλι στραμμένες στην εξυπηρέτηση της αγοράς και θέτουν την οικονομία ως προϋπόθεση κίνησης και συνάντησης.
- Το πρόβλημα είναι πολιτικό, και δεν υπάρχουν διαχειριστικές λύσεις που θα δώσουν κάποιοι τεχνοκράτες.
- Οι λύσεις εξαρτώνται και από τον τρόπο με τον οποίο συζητούνται και λαμβάνονται. Προτιμούμε την αυτοοργάνωση από τις διαταγές.
- Οι λύσεις απαιτούν μια επαναξιολόγηση των αναγκών, των αξιών, μια ριζική αλλαγή, μια άλλη, εντέλει, κοινωνία.

Τις απαντήσεις θα βρουν οι χρήστες της πόλης στην κατεύθυνση της κατάκτησης της “κυκλοφορίας ως ευχαρίστηση”, ως μέρος του πλούτου των κοινωνικών αναγκών. **Μέχρι τότε:** Μπορούμε να διεκδικούμε τον χρόνο μεταφοράς στον τόπο εργασίας ως εργασιακό χρόνο που πληρώνεται από τα αφεντικά (αίτημα που έθεταν και αυτόνομοι εργατικοί αγώνες στο παρελθόν). Και μπορούμε να προωθούμε την αυτοδιαχείριση των αναγκών σε τοπικό επίπεδο (π.χ. συνοικίας ή δήμου), με αλληλεγγύη, όμως, δηλαδή χωρίς να “πετάμε” τα προβλήματα στις πλάτες άλλων. ◀

φωτογραφίες από τις πορείες για την υποθαλάσσια

<http://podilatistas.blogspot.com/2007/03/30-2007.html> | www.peiratesalonica.blogspot.com/

πειρατές της παραλιακής

<http://www.peiratesalonica.gr/>

Movie Trailer: Πειρατές της παραλιακής - Το σεντούκι του εργολάβου:

<http://www.peiratesalonica.gr/trailer>

Στα τέλη Μαρτίου (29-31 Μαρτίου) πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη τριήμερο από τους πειρατές της παραλιακής ενάντια στην κατασκευή της υποθαλάσσιας αρτηρίας. Το τριήμερο περιελάμβανε εκδήλωση και συζήτηση στο χώρο της κατάληψης Φάμπρικα-Υφανει, ποδηλατοπορεία σε συνεργασία με τους ποδηλατίστες στην οποία συμμετείχαν περίπου 200 ποδηλατίστες και ποδηλάτες και στις 31 Μαρτίου πραγματοποιήθηκε με συμμετοχή περίπου 300 ατόμων η πρώτη πορεία ενάντια στην κατασκευή της υποθαλάσσιας αρτηρίας. Στην πορεία συμμετείχαν οι αυτόνομες συνελύσεις καθώς και η συνέλευση ενάντια στα μεταλλεία της Χαλκιδικής.

συνθήματα:

Κάτω τα χέρια από την παραλία, εμείς δε θα πληρώσουμε αυτήν την ιστορία.

Ούτε τραπεζάκια ούτε ix, ελεύθερη για πάντα η παραλιακή.

Μίζα μιζέρια και μπετόν, αυτός είναι ο κόσμος των αφεντικών.

Εργατικά ατυχήματα, ζημιά στο περιβάλλον, αυτή είναι η αλήθεια των έργων των μεγάλων.

Σκοτώνουν τους εργάτες, ρημάζουν τη φύση, τα μεγάλα έργα δεν είναι η λύση.

Καμιά υποθαλάσσια ποτέ και πουθενά, να πάρουμε την πόλη στα χέρια μας ξανά.

Όχι άλλα έργα για τα ix, αυτή η γκρι κουλτούρα να ανατραπεί.

Δον Κιχώτες κι Ιδιώτες...

του Λιάκου

Στη χαραυγή του 21ου αιώνα, η καπιταλιστική ανάπτυξη βρίσκεται αντιμέτωπη με τα περιβαλλοντικά προβλήματα που η ίδια δημιούργησε, αναζητώντας λύσεις με τους δικούς της όρους, δηλαδή μέσα από τη κανονιστική δύναμη των νόμων της αγοράς.

Οι παρατηρούμενες κλιματικές αλλαγές, που αποδίδονται στην ανθρώπινη δραστηριότητα και ιδίως στην καύση των ορυκτών καυσίμων, σε συνδυασμό με την επαπειλούμενη εξάντληση αυτών και την ανασφάλεια σε σχέση με τον ενεργειακό εφοδιασμό, έχουν επαναφέρει στο προσκήνιο, μεταξύ άλλων, τη χρήση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ). Σε αντίθεση με άλλες εναλλακτικές τεχνολογίες παραγωγής ενέργειας ή και τεχνολογίες δέσμευσης και διάθεσης-απόθεσης των αέριων ρύπων, που βρίσκονται ακόμα σε ερευνητικό στάδιο, η εκμετάλλευση κάποιων εκ των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (αιολική, ηλιακή, βιομάζα γεωθερμία) βασίζεται σε ώριμες τεχνολογίες κι έχει ήδη εμπορικές εφαρμογές.

Αφορμή για τη δημιουργία του ακόλουθου κειμένου, στάθηκαν οι αντιδράσεις που εκδηλώθηκαν ενάντια στην εγκατάσταση αιολικών σταθμών σε ορισμένες περιοχές και ιδιαίτερα οι αιχμές που άφηναν κάποιες εξ αυτών, ενάντια στην αξία της αιολικής ενέργειας συνολικά. Μεγάλο βάρος έχει φυσικά και το πρίσμα υπό το οποίο εκδηλώνεται κάθε είδους ένσταση, σε τι αντιπαράκειται και που αποσκοπεί. Σε κάθε περίπτωση, οι αντιδράσεις αυτές δεν εκδηλώνονται τώρα τυχαία. Το ευνοϊκό χρηματοδοτικό πλαίσιο που δημιουργήθηκε για την εκμετάλλευση της αιολικής ενέργειας για ηλεκτροπαραγωγή και ειδικότερα για την πώληση του ηλεκτρικού ρεύματος στο δίκτυο, προσέλκυσε το ενδιαφέρον μικρών και, κυρίως, μεγάλων επενδυτών.

Ενέργεια και καπιταλισμός

Το ενεργειακό ζήτημα, όπως και η καταστροφή του περιβάλλοντος, είναι πρωτίστως πολιτικό-κοινωνικό ζήτημα και όχι τεχνολογικό. Έχει προκύψει μέσα από ένα συγκεκριμένο μοντέλο οικονομικής ανάπτυξης και κοινωνικής διάθρωσης. Η ενέργεια είναι η φυσική κινητήριος δύναμη της καπιταλιστικής οικονομίας. Καμία κεφαλαιοκρατική συσσώρευση δεν θα μπορούσε να προκύψει χωρίς αυτήν. Δεν είναι τυχαίο πως η ιστορία του καπιταλισμού ξεκινάει με την αθρόα εκμετάλλευση του άνθρακα, και γιγαντώνεται με την ευρεία χρήση των πετρελαϊκών παραγώγων.

Σήμερα, οι ανεπτυγμένες καπιταλιστικές δυτικές οικονομίες, βασίζονται σε όλο και μικρότερο βαθμό στην βιομηχανική ανάπτυξη, με τον τριτογενή τομέα (υπηρεσίες, κ.λπ.) να κερδίζει όλο και περισσότερο έδαφος, και με μια αισθητή μετατόπιση ενός μεγάλου όγκου των παραγωγικών διαδικασιών σε χώρες του λεγόμενου τρίτου κόσμου. Παράλληλα, ο κύκλος των αναπτυσσόμενων (σύμφωνα με το μοντέλο καπιταλιστικής ανάπτυξης, πάντα) χωρών διευρύνεται σημαντικά, ενώ και οι χώρες του πρώην (και νυν) υπαρκτού κρατικού καπιταλισμού, εισέρχονται δυναμικά στο παιχνίδι του ανταγωνισμού. Παρόλα αυτά, οι δυτικές οικονομίες, εξακολουθούν να κατέχουν τα σκήπτρα τόσο στην κατά κεφαλή κατανάλωση ενέργειας (ΗΠΑ, και ΕΕ), όσο και σε απόλυτα νούμερα (ΗΠΑ).

Το προβαλλόμενο και επιβαλλόμενο πρότυπο ζωής του δυτικού πολιτισμού, που επικυριαρχείται από την έννοια της κατανάλωσης σαν αξία και σαν δικαίωμα, είναι ένα σαφώς ενεργοβόρο μοντέλο, κι εκεί οφείλει να έχει τη βάση της κάθε συζήτηση γύρω από το ενεργειακό ζήτημα.

Ενεργειακή πολιτική

Οι εξελίξεις στον ενεργειακό τομέα δρομολογούνται μέσα σε ένα σύμπλεγμα παραμέτρων που απορρέουν από τις διαρκώς αυξανόμενες ενεργειακές απαιτήσεις, τους γεωπολιτικούς συσχετισμούς, που αφορούν στη διαχείριση των αποθεμάτων των ενεργειακών πόρων, τους ενδοκαπιταλιστικούς ανταγωνισμούς, αλλά και από την ενσωμάτωση στον κυρίαρχο λόγο της ανησυχίας για την εντεινόμενη καταστροφή του περιβάλλοντος.

Στο επικοινωνιακό επίπεδο, όπως χαριτωμένα αποκαλείται η διαδικασία απόσπασης της, απαραίτητης για τις καπιταλιστικές “δημοκρατίες”, κοινωνικής συναίνεσης, η κυρίαρχη ρητορεία εστιάζεται σε δύο κατευθύνσεις. Από τη μία, στη διαχείριση του φόβου, τόσο για την έκλειψη των ορυκτών καυσίμων, με ότι συνέπειες μπορεί να έχει αυτό στην ευμάρεια και στον τρόπο ζωής των ευνομούμενων πολιτών του δυτικού κόσμου, όσο και για τον οδυνηρό χαρακτήρα των επερχόμενων κλιματικών αλλαγών. Και από την άλλη, στην αφομοίωση των οικολογικών ανησυχιών, την προβολή ενός φιλοπεριβαλλοντικού προφίλ από τις εκάστοτε κυβερνήσεις,¹ και τον λανσάρισμα του εμπορεύματος “οικολογία” στην αγορά.

Ειδικότερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με τις ήδη μεγάλες και διαρκώς αυξανόμενες ενεργειακές ανάγκες, σαν πυλώνες της

ενεργειακής της πολιτικής προβάλλουν η ασφάλεια του ενεργειακού της εφοδιασμού, δηλαδή η όσο το δυνατόν μικρότερη εξάρτηση της από τις εισαγωγές ενεργειακών πόρων (κυρίως πετρέλαιο και φυσικό αέριο), η προστασία του περιβάλλοντος και η εδραίωση της ανταγωνιστικότητας. Ακριβώς σε αυτό το πλαίσιο, είναι που αναδεικνύεται και προωθείται η εκμετάλλευση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο, όσο και στην Ελλάδα.

Η αγορά ηλεκτρικής ενέργειας

Το νεοφιλελεύθερο μοντέλο οικονομικής ανάπτυξης, υπαγορεύει την άρση των θεσμικών ρυθμίσεων που επέβαλαν το μονοπωλιακό χαρακτήρα της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας (αναφέρεται και ως “απελευθέρωση της αγοράς”), και τη λειτουργία της σε ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον με τη συμμετοχή ιδιωτικών κεφαλαίων στα πλαίσια μιας ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς.

Μια σημαντική διαφοροποίηση της νέας αγοράς σε σχέση με το παλιό καθεστώς, είναι η διάκριση του τομέα της προμήθειας από τον τομέα της παραγωγής, και τη διαμόρφωση ουσιαστικά δύο ξεχωριστών αγορών. Στον τομέα της ηλεκτροπαραγωγής, οι ιδιωτικές επενδύσεις σε έργα εκμετάλλευσης ΑΠΕ, αναμένονται να παίξουν ένα καθοριστικό ρόλο για την ολοκλήρωση και την λειτουργία της ανοικτής αγοράς. Χονδρικώς, οι λόγοι, πίσω από αυτό, εντοπίζονται στη διάρθρωση του ηλεκτρικού συστήματος και την ανταγωνιστικότητα μεταξύ των θερμικών μονάδων, την κυρίαρχη θέση της ΔΕΗ Α.Ε., τόσο στην ηλεκτροπαραγωγή, όσο και στη εκμετάλλευση των λιγνιτικών κοιτασμάτων, και μια σειρά από άλλες οικονομοτεχνικές παραμέτρους και συνιστώσες της λειτουργίας της αγοράς που δεν είναι του παρόντος να αναλυθούν.

Η πρόωθηση των ΑΠΕ από πλευράς πολιτικής εξουσίας, αποβλέπει, συν τοις άλλοις, στην τόνωση της απελευθερωμένης αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, με την άμεση είσοδο εγχώριων και ξένων επενδυτών, και στην περιφερειακή ανάπτυξη, μέσω των ανταποδοτικών τελών και ωφελειών. Σε κάθε περίπτωση, είναι σαφέστατο, πως οι επενδύσεις σε έργα εκμετάλλευσης ΑΠΕ, γίνονται με αμιγώς ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια, με αποκλειστικό σκοπό την κερδοφορία, και όχι από περιβαλλοντικές οργανώσεις! Η διάσταση αυτή, γίνεται αρκετά εμφανής στην περίπτωση των αιολικών σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, και τις αντιδράσεις που προκάλεσε η δρομολογημένη εγκατάστασή τους σε αρκετές περιοχές.

Αιολικοί σταθμοί παραγωγής ενέργειας

Η αιολική ενέργεια είναι σαφώς μια καθαρή μορφή ενέργειας. Δεν καταναλώνει καύσιμο, και δεν αποβάλλει κανενός είδους ρύπο. Επιπλέον ο λόγος της ενέργειας που αποδίδει ένας αιολικός σταθμός στο χρόνο ζωής του, προς την ενέργεια που καταναλώνεται για την κατασκευή και τη λειτουργία του (EROEI),² είναι πολλαπλάσιος των συμβατικών και πυρηνικών σταθμών.

Η συμβολή της στην προστασία του περιβάλλοντος (ή ακριβέστερα, στην αποτροπή της βλάβης) είναι δεδομένη, και στηρίζεται στην απλή εξίσωση: κάθε μονάδα ενέργειας, που παράγεται από ανανεώσιμο πόρο, υποκαθιστά μια μονάδα ενέργειας που θα παραγόταν από κάποιο ρυπογόνο καύσιμο. Αυτό όμως δεν σημαίνει πως η αιολική ενέργεια είναι σε θέση να αντικαταστήσει τις συμβατικές πηγές ενέργειας. Η περιοδικότητα και η μεταβλητότητα των ανέμων, σε συνδυασμό με τη χαμηλή ενεργειακή τους συγκέντρωση, τις υπέρογκες και διαρκώς αυξανόμενες ενεργειακές απαιτήσεις, το επίπεδο της παρούσας (και αυτής του κοντινού μέλλοντος) τεχνολογίας, δεν επιτρέπουν παρά μόνο μερική υποκατάσταση της συμβατικής ηλεκτροπαραγωγής από αιολική ενέργεια. Με βάση τα παραπάνω, και για λόγους ασφάλειας της τροφοδοσίας του ηλεκτρικού συστήματος, έχει καθοριστεί σαν μέγιστο επιτρεπτό ποσοστό διεξόδου της αιολικής ενέργειας,

1. Των ΗΠΑ συμπεριλαμβανομένων, παρότι δεν υπέγραψαν το πρωτόκολλο του Κιότο.

2. Energy Return on Energy Investment: Στην ενέργεια που απαιτήθηκε για την κατασκευή περιλαμβάνεται το σύνολο της ενεργειακής δαπάνης, από την δημιουργία της πρώτης ύλης μέχρι και τη μεταφορά. Παρά τις δισταγμένες απόψεις σε σχέση με τον τρόπο υπολογισμού αυτού του δείκτη, όλα τα αποτελέσματα φανερώνουν μια σαφή υπεροχή των αιολικών μονάδων σε σχέση με τους συμβατικούς (ενδεικτικά: οι αιολικοί σταθμοί έχουν δείκτη από 5 έως 35, με μέσο όρο 18:1, οι θερμικοί σταθμοί από 5 ως 10:1, ενώ οι πυρηνικοί σπανίως ξεπερνούν το 5:1).

3. <http://www.desmie.gr>.

4. NIMBY (Not In My Back Yard): Εδώ χρησιμοποιήθηκε με την θετική του έννοια, όπου αναγνωρίζονται τα πλεονεκτήματα, αλλά δεν επιθυμείται η εγκατάσταση στην περιοχή μας. Υπάρχει βέβαια και η αντιδραστικότερη εκδοχή, όπως εκδηλώθηκε συχνά στην πόλη μας τελευταία με τις κινήσεις κατοίκων ενάντια στα κέντρα αποκατάστασης πρώην τοξικομανών και ψυχικά ασθενών.

...η περίπτωση των αιολικών σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας

το 30%. Επιπλέον, έχει ήδη διατυπωθεί η ανάγκη για την κατασκευή ενός ακόμα λιγνιτικού σταθμού 600 MW, στην ηπειρωτική Ελλάδα.

Οι εγκαταστάσεις εκμετάλλευσης της αιολικής ενέργειας για ηλεκτροπαραγωγή, ποικίλουν σε μέγεθος ανάλογα με την εφαρμογή για την οποία προορίζονται, που μπορεί να είναι από την τροφοδοσία μιας αγροτικής κατοικίας ή μιας μονάδας αφαλάτωσης με μια ανεμογεννήτρια (Α/Γ) της τάξης κάποιων kW εκτός δικτύου (συνήθως σε συνδυασμό με άλλη ΑΠΕ ή και ντιζελογεννήτρια), συστοιχία Α/Γ για την τροφοδοσία ενός τοπικού δικτύου (π.χ. κάποιο νησί στο μη διασυνδεδεμένου σύστημα), μέχρι αιολικούς σταθμούς παραγωγής για την πώληση της ηλεκτρικής ενέργειας στο κεντρικό ηλεκτρικό δίκτυο. Στην τελευταία περίπτωση, το “εμπορικό μέγεθος” των ανεμογεννητριών, δηλαδή το μέγεθος που παρουσιάζει την βέλτιστη σχέση κόστους-οφέλους, ξεκινάει από τα 600 kW και μπορεί να ξεπεράσει τα 3 MW. Μείωση του κόστους επιτυγχάνεται με την εγκατάσταση περισσότερων ανεμογεννητριών στην ίδια θέση, οπότε σχηματίζονται “αιολικά πάρκα”, συνολικής συνήθως ισχύος μέχρι 50 MW.

Όταν στο όνομα της πράσινης ενέργειας, το ιδιωτικό κεφάλαιο επελαύνει, οι άμυνες για την προστασία του περιβάλλοντος πρέπει να απεγκλωβιστούν από τη νοοτροπία της αντίδρασης και να εμφυσηθούν με τη γονιμότητα της αντίστασης.

Για την Ελλάδα, το καθεστώς έχει διαμορφωθεί ως εξής: Ο διαχειριστής του ηλεκτρικού συστήματος (ΔΕΣΜΗΕ),³ δεσμεύεται μέσω σύμβασης για την αγορά της αιολικά παραγόμενης ενέργειας, σε καθοριζόμενη τιμή για 10 χρόνια, με δικαίωμα μονομερούς ανανέωσης από την πλευρά του παραγωγού για τα επόμενα 10 έτη. Όπως αναφέρθηκε ήδη, το μέγεθος και το πλήθος των ανεμογεννητριών (Α/Γ) παίζει σημαντικό ρόλο στην αποδοτικότητα της επένδυσης, όπως βέβαια παίζει και στο ύψος της αρχικής δαπάνης, το οποίο ανέρχεται, πολύ χονδρικό, σε 1 εκ. ευρώ ανά εγκαθιστόμενο MW. Το 30% του αρχικού κόστους παρέχεται από επιδοτήσεις, το 40% από τραπεζικό δανεισμό και το υπόλοιπο 30% πρέπει να καλυφθεί από ίδια κεφάλαια. Μιλώντας για τάξεις μεγέθους των εκατομμυρίων ευρώ, τόσο για τη κάλυψη του 30% της ίδιας συμμετοχής, όσο και για την χορήγηση του 40% από την τράπεζα (αφού απαιτείται αντίστοιχη πιστοληπτική ικανότητα), γίνεται σαφές πως τα μεγάλα αιολικά πάρκα (άνω των 20 MW), είναι υπόθεση των μεγάλων κατασκευαστικών εταιριών και των ισχυρών επιχειρηματικών ομίλων.

Επιπλέον, οι σύγχρονες ανεμογεννήτριες που χρησιμοποιούνται για αυτό τον σκοπό, μόνο κατά το σχήμα θυμίζουν αυτές που στο παρελθόν είχαν εγκατασταθεί σε διάφορα σημεία της επικράτειας, και κυρίως στα νησιά, και διαφημιζόνταν από τους τουριστικούς οδηγούς σαν αξιοθέατα. Πρόκειται δε, για ογκωδέστερες κατασκευές, ύψους δεκάδων μέτρων (το ύψος του πυλώνα μπορεί να υπερβαίνει τα 80 μέτρα) και βάρους εκατοντάδων τόνων, που απαιτούν και τα ανάλογα έργα υποδομής, τόσο για τη μεταφορά τους στην τοποθεσία εγκατάστασης, όσο και για τη στερέωση τους, με θηριώδη φορτηγά και γερανούς αντίστοιχα. Συνεπώς, οι επιπτώσεις τους στον περιβάλλοντα χώρο, όσο κι οι πιθανές επιδράσεις στις δραστηριότητες των περιοίκων (ιδίως αν υπάρχουν οικισμοί σε μικρή απόσταση), είναι σημαντικά αυξημένες κι ενίοτε επιζήμιες, σε σύγκριση με τα μικρότερης ισχύος (μικρότερου πλήθους και μεγέθους Α/Γ) αιολικά πάρκα που θα αρκούσαν να καλύψουν τις ανάγκες (σε φορτία αιχμής) ενός τοπικού συστήματος (π.χ. ενός νησιού). Σε κάθε περίπτωση, **το αιολικό δυναμικό μιας περιοχής, αποτελεί αναγκαία αλλά όχι και ικανή συνθήκη για την εγκατάσταση ενός αιολικού σταθμού.**

Αντιδράσεις στην εγκατάσταση αιολικών και εξοβελισμός της αιολικής ενέργειας

Λαμβάνοντας υπόψη την οικονομική υπόσταση των αιολικών σταθμών, σαν ιδιωτικές επενδύσεις με στόχο την κερδοφορία, δεν εκπλήσσει κανέναν, το ενδεχόμενο κατασκευής τέτοιων έργων με όρους που δεν συνάδουν με τις αρχές της βιωσιμότητας, την περιβαλλοντική μέριμνα ή έστω την επονομαζόμενη *ήπια ανάπτυξη*.

Στα πλαίσια των ήδη εκδηλωθέντων αντιδράσεων ενάντια στην κατασκευή κάποιων αιολικών σταθμών, έχει συχνά υιοθετηθεί –*συχνά, όχι πάντα*– και μια πολεμική στάση απέναντι στην αιολική ενέργεια συνολικά. Έτσι, σε κείμενα εναντίωσης στην κατασκευή συγκεκριμένων αιολικών πάρκων, μπορεί κανείς να βρει το σύνολο των πιθανών επιπτώσεων ενός αιολικού σταθμού (αντλημένα από τη βιβλιογραφία), χωρίς απαραίτητα οι επιπτώσεις αυτές να προκύπτουν για το συγκεκριμένο έργο. Πρακτικά, κάθε έλλογη αγωνία και προβληματισμός θάβεται κάτω από τους αστεϊσμούς και τις φαιδρότητες που συνοδεύουν την επιχειρηματολογία, που συχνά φτάνει μέχρι τα χονδροειδή και εξόφθαλμα ψεύδη. Ένας κυκεώνας τερατολογίας και καταστροφολογίας, που ξεπερνά τα όρια του κλασικού λαϊκισμού, και καταντά μπουρδολογία.

Ο φιλοπεριβαλλοντικός μανδύας που περιβάλλει συχνά την κριτική, είναι όμοιος με αυτόν του ιδιοκτήτη του αιολικού σταθμού, αλλά απεκδύεται τον φιλοπεριβαλλοντισμό της όταν επικαλείται τις οικονομικές συνιστώσες του ζητήματος. Έτσι, αν ένα έργο προβάλλεται ως περιβαλλοντικά μη αποδεκτό, ποιο το νόημα να συνεχίζει η κουβέντα, στο ότι δεν θα έχει ωφέλειες για την τοπική οικονομία; Κι από πότε η τουριστική βιομηχανία, που έχει καταστρέψει χιλιόμετρα αιγιαλών, παραδοσιακές περιοχές και τοποθεσίες φυσικού κάλλους, θεωρείται οικολογική δραστηριότητα;

Η ανεδαφική και άστοχη κριτική, που παρορμείται από τα ιδιοτελή συμφέροντα, την ατομιστική νοοτροπία και την προσωπική βολή, δεν πρόκειται να προστατέψει κανένα περιβάλλον και καμία πολιτιστική ή φυσική κληρονομιά, όπως και δεν πρόκειται ποτέ και με κανέναν τρόπο, να μας απαλλάξει από τη ρύπανση του περιβάλλοντος. Γιατί απλά στηρίζεται στην ίδια λογική, με αυτήν που οδηγεί στην απαξίωση του περιβάλλοντος και τον εγκλωβισμό της ζωής στην ιδιοτελεία.

Όταν στο όνομα της πράσινης ενέργειας, το ιδιωτικό κεφάλαιο επελαύνει, οι άμυνες για την προστασία του περιβάλλοντος πρέπει να απεγκλωβιστούν από τη νοοτροπία της αντίδρασης και να εμφυσηθούν με τη γονιμότητα της αντίστασης.

Το σύνδρομο NIMBY (“όχι στην αυλή μου”)

Οι όποιες επιπτώσεις των αιολικών σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας είναι διαπιστωμένες και σε μεγάλο βαθμό μετρήσιμες. Αυτό που είναι κεφαλαιώδους σημασίας είναι ότι οι επιπτώσεις αυτές θα πρέπει να σταθμιστούν και να συγκριθούν με τις επιπτώσεις των άλλων μορφών παραγωγής ενέργειας, με βάρος αντίστοιχο των ωφελειών και των συνεπειών της καθεμίας. Ένα σημαντικό αφετηριακό στοιχείο είναι πως οι αιολικές εγκαταστάσεις έχουν μόνο τοπικής εμβέλειας αρνητικές επιπτώσεις [όταν έχουν], σε αντίθεση με τους συμβατικούς σταθμούς παραγωγής, των οποίων οι συνέπειες [που έχουν πάντα] δεν περιορίζονται στο τοπικό επίπεδο, όπου μάλιστα είναι κι εντονότερες από τις αντίστοιχες των αιολικών, αλλά ξεπερνούν τα όρια των ηπείρων (ατμοσφαιρική ρύπανση).

Αυτό σε καμία περίπτωση δεν σημαίνει πως δεν πρέπει τα ευαίσθητα και ευπαθή οικοσυστήματα να προστατευθούν κατά προτεραιότητα, όπως όμως επίσης δεν σημαίνει πως οι κάτοικοι των λιγότερο ευπαθών περιοχών είναι λιγότερο ευαίσθητοι. Η τακτική εκδήλωση του συνδρόμου NIMBY (“όχι στην αυλή μου”)⁴ συνιστά μια υποκριτική στάση, όπου επιζητούνται οι ωφέλειες, χωρίς να καταβάλλεται το τίμημα, ή για την ακρίβεια, το τίμημα να καταβάλλεται από άλλους, και συγκεκριμένα τους κατοίκους του λιγνιτικού κέντρου της δυτικής Μακεδονίας.

Οι επιζήμιες για την αειφορία ανέσεις που προσφέρει ο ενεργοβόρος τρόπος ζωής έχουν συνέπειες, που

πρέπει ή να τις επωμιστούμε συλλογικά, ή να τις αναστρέψουμε συλλογικά, επαναπροσδιορίζοντας τις ενεργειακές μας ανάγκες σε διαφορετική βάση από αυτή της κερδοφορίας του κεφαλαίου.

Εξοικονόμηση ενέργειας

Η ορθολογική χρήση ενέργειας (ΟΧΕ), ο βιοκλιματικός σχεδιασμός των κτιρίων και η επέκταση της εκμετάλλευσης των ΑΠΕ, μπορούν να αποτελέσουν μια μεσοπρόθεσμη πρόταση στο ζήτημα της εξάντλησης των ορυκτών καυσίμων και των κλιματικών αλλαγών, που προκαλούνται από την έκλυση των αερίων του θερμοκηπίου, μεταθέτοντας όμως ουσιαστικά το πρόβλημα στις επόμενες γενιές.

Ανεμογεννήτρια ισχύος 1,8 MW –ένα τυπικό μέγεθος μονάδας για συστοιχίες αιολικών πάρκων. Είναι χαρακτηριστικό το μέγεθός της σε σύγκριση με το δέντρο που βρίσκεται δεξιά της, ενώ πρέπει να σημειωθεί ότι δεν αποτελεί τον μεγαλύτερο διαθέσιμο τύπο Α/Γ.

Η εξοικονόμηση ενέργειας πρέπει να τεθεί σε άλλη βάση. Σήμερα, η ανάγκη για εξοικονόμηση προβάλλεται σαν θεραπεία ενάντια στην αλόγιστη κατανάλωση ενέργειας από απερισκεπτους καταναλωτές, μετακυλώντας ουσιαστικά τις ευθύνες του συστήματος στα πρόσωπα. Επικαλείται την αλλαγή της ενεργειακής συμπεριφοράς του οικιακού καταναλωτή, σαν μια λανθασμένη προσωπική του επιλογή και προμοτάρεται η αλλαγή νοοτροπίας σαν ένα νεωτερικό lifestyle, χωρίς όμως πουθενά να θίγεται το κοινωνικό περιβάλλον μέσα στο οποίο εκδηλώνονται οι συμπεριφορές αυτές.

Αυτό που κατά βάση οφείλει να θιχτεί, είναι το σύστημα που γεννά το πρόβλημα. Οι μεγάλες και διαρκώς αυξανόμενες ενεργειακές ανάγκες, είναι προϊόν του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής και ανάπτυξης και του κοινωνικού προτύπου ζωής που επέβαλε αυτός. Η αναζήτηση απαντήσεων στα κομβικά ζητήματα, μέσα από τους όρους που υποδεικνύουν οι κανόνες της αγοράς, ουσιαστικά αναπαράγει τα αίτια που οδήγησαν στη δημιουργία των προβλημάτων.

Η εξοικονόμηση ενέργειας μπορεί να συστήσει ένα πρόταγμα, μόνο στη βάση της ριζικής αμφισβήτησης του υπάρχοντος και να αποτελέσει ένα εκέγγυο για το ξεπέρασμα της κρίσης με την δραστική ελάττωση των ενεργειακών μας απαιτήσεων. ◀

Εξάρχεια reloaded...

► συνέχεια από την σελίδα 9

όπως και τώρα— εκατοντάδες σύντροφοι/ισσες της επαναστατικής αριστεράς και του αντιεξουσιαστικού/αναρχικού χώρου είχαν επιλέξει— ως μια διαδρομή που ήδη μετράει πάνω από τρεις δεκαετίες— ως τόπο κατοικίας τους την ευρύτερη περιοχή των Εξαρχείων/Νεάπολης. Είναι αυτό το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό που δίνει την διάχυτη αίσθηση της κοινότητας και αυτό ακριβώς ήταν το τελικό πεδίο της σύγκρουσης: η επίθεση ενάντια σε μια κοινότητα ανθρώπων ριζωμένων με πολλαπλούς δεσμούς στην γειτονιά.¹⁵

- Το νέο κοινωνικό υποκείμενο των οικογενειών ανώτερων εισοδημάτων που επιλέχτηκε (επί χάρτου) να κατοικήσει την περιοχή, απλά δεν θα δεχόταν ποτέ να το κάνει. Είναι προφανές ότι οι άνθρωποι που εκπόνησαν την μελέτη δεν έκαναν ποτέ τον κόπο να επισκεφτούν τις πολυκατοικίες των Εξαρχείων—αλλιώς θα διαπίστωναν αμέσως ότι στα μικροσκοπικά ανήλιαγα διαμερίσματα αυτών των κτιρίων δεν θα μπορούσε να ζήσει μια οικογένεια. Τα Εξάρχεια, ακριβώς επειδή βρίσκονται στο κέντρο της Αθήνας, αποτελούν και μια από τις πρώτες περιοχές που ανοικοδομήθηκαν με κτίρια που σήμερα είναι παμπάλαια. Αν κάτι χαρακτηρίζει την περιοχή είναι η πολύ πυκνή δόμηση και αντίστοιχα η χαμηλή ποιότητα κατοικίας.¹⁶
- Ο διαχωρισμός της πολιτικής ζωής στον κακό λύκο—τους αναρχικούς (ουσιαστικά στην ίδια κατηγορία αναφοράς με τα πρεζόνια)— και στην κοκκινοσκουφίτσα—τον κόσμο της επαναστατικής αριστεράς— είναι χρήσιμος μόνο αν τελικά το πιστέψει η κοκκινοσκουφίτσα.¹⁷ Ανεξαρτήτως από τις διακηρύξεις καλών προθέσεων απέναντι στην αριστερά, τα μέτρα αντικειμενικά στόχευαν στην ολική εξαφάνιση των Εξαρχείων ως πόλου πολιτικής ζωής από τον χάρτη. Γι' αυτό δεν υπήρξε και καμιά συναίνεση στην εφαρμογή τους.
- Φυσικά στην βάση κάθε ήττας της εξουσίας βρίσκεται η ετερονομία, η αντίληψη ότι κάθε εξουσιαστική προσταγή προσλαμβάνεται στο κοινωνικό πεδίο ως θεϊκή εντολή. Οι τεχνوکράτες του ΥΠΕΧΩΔΕ, κλεισμένοι πάντα στον μικρόκοσμο των σχεδιαστηρίων τους, βίωσαν για ένα σύντομο χρονικό διάστημα την ψευδαίσθηση της παντοδυναμίας. Όταν πλέον ξύπνησαν, την θέση του ονείρου είχε καταλάβει ο εφιάλτης της δολοφονίας ενός 15χρονου.

...and the war began

“...άρχιζε η μεγαλύτερη σ' έκταση, για τα Ελληνικά δεδομένα, αστυνομική εκστρατεία, εναντίον των πολιτών της Αθήνας [...] “επιχείρηση αρετής” [...] με σκοπό την δημιουργία “συνθηκών διασφαλιζουσών το υψηλότερο δυνατόν επίπεδο ασφαλείας, ευνομίας και τάξεως” κατά την επίσημη ανακοίνωση.”¹⁸

Αντίθετα απ' ότι πιστεύεται,¹⁹ οι “επιχειρήσεις αρετής” δεν ξεκίνησαν τέλη Σεπτεμβρη-αρχές Οκτώβρη του '84 στα Εξάρχεια, αλλά 8 χρόνια νωρίτερα, την άνοιξη του 1976. Ήταν εκτεταμένες επιχειρήσεις αστυνομικής καταστολής σε όλα τα μεγάλα αστικά κέντρα, παρόμοιες με τις πρόσφατες “επιχειρήσεις πόλις”, κατά τις οποίες δεκάδες χιλιάδες άνθρωποι προσάγονταν χωρίς λόγο. Αν όμως στις πρόσφατες, ο “εσωτερικός εχθρός” ήταν κυρίως οι μετανάστες, στις παλιότερες ήταν αντίστοιχα η νεολαία. Ήταν ουσιαστικά επίδειξη αναίτιας, αδιάκριτης (όσο και σκληρής) αστυνομικής βίας σε μαζικό επίπεδο· στα Εξάρχεια της δεκαετίας του '80 θα φτάσει στο αποκορύφωμά της με ανελέητο ξύλο, εισβολές σε καφετέριες, ολοκληρωτική αστυνομική κατοχή του χώρου.

“Κρατική τρομοκρατία υπάρχει. Υπάρχει όμως στο βαθμό που το κράτος είναι αναγκασμένος σε κάποιες φάσεις. Γι' αυτό πρέπει να είμαστε ρεαλιστές. Να μην αντιμετωπίζουμε με καχυποψία το κράτος.”²⁰

Η απάντηση στην αστυνομική καταστολή ξεκινάει από την πρώτη μέρα, αρχικά με πετροπόλεμο. Η έναρξη των επιχειρήσεων πολεοδομικής ανάπλασης, 9 μήνες μετά, θα σημάνει ακόμα μεγαλύτερη ένταση της καταστολής—και φυσικά, ακόμα μεγαλύτερη αντίσταση. Σταδιακά ο αντιεξουσιαστικός/αναρχικός χώρος θα μετατραπεί από πολιτική σε πολεμική κοινότητα.²¹ Είναι η ιστορία μιας γενιάς: Κάραβελ, η εισβολή των μπάτσων στα γραφεία της Ρήξης, πρώτο και δεύτερο Χημείο, “επιχειρήσεις αρετής” και διαρκής κλεφτοπόλεμος στα Εξάρχεια—μια ιστορία που βιώνει το αποκορύφωμά της με την δολοφονία του Μιχάλη Καλτεζά στις 17 Νοέμβρη '85.

15. Οι ίδιες ακριβώς συνθήκες επαναλήφθηκαν 12 χρόνια αργότερα, στους αγώνες που έγιναν το '97 ενάντια στην “ανάπλαση” της Άνω Πόλης Θεσσαλονίκης. Τα φαραωνικά σχέδια μιας δράκας τεκνοκρατών και εργολάβων προέβλεπαν την διάνοιξη λεωφόρων και την “αναβάθμιση” με στόχο την εγκατάσταση μεσαίων και υψηλών εισοδημάτων. Και τότε ανάμεσα στους κατοίκους που εναντιώθηκαν δυναμικά και ματαίωσαν τα σχέδια υπήρχαν δεκάδες σύντροφοι/ισσες, κάτοικοι της περιοχής. Παρόλη την ομοιότητα, πρέπει να επισημανθεί ότι οι κοινωνικοί αγώνες στην Άνω Πόλη ήταν σημαντικά πιο πλούσιοι κινηματικά και πολύ περισσότερο ριζωμένοι στο έδαφος και στην αίσθηση της γειτονιάς και της κοινότητας, ενώ έχουν προβληθεί πολύ λιγότερο απ' όσο τους αξίζει και τους αναλογεί.

16. Εκεί που το σχέδιο εν μέρει λειτούργησε, ήταν στον περιορισμό του φοιτητικού στοιχείου, ως αποτέλεσμα της μεταφοράς των πανεπιστημιακών σχολών. Όμως, ακριβώς εξαιτίας της ποιότητας των κτιρίων της περιοχής, στην θέση τους εγκαταστάθηκαν σε μεγάλο βαθμό μετανάστες μετά το '90.

17. Καθόλου τυχαία, καθώς ο τρομολόγος λόγος του υπουργείου Δημόσιας Τάξης επανέφερε το ζήτημα των Εξαρχείων στο επίκεντρο με αφορμή τις φοιτητικές κινητοποιήσεις, η πίεση στην αριστερά για να διαχωρήσει την θέση της επαναλήφθηκε ακόμα μια φορά. Στο ίδιο έργο θεατές...

18. Αντιπληροφόρηση, τεύχος 7, Μάρτης 1976, σελ. 43. Καθώς οι “επιχειρήσεις αρετής” συνεχιζόντουσαν, ακολούθησαν και άλλες αναφορές. Ενδεικτικά, βλ. τεύχος 8, Απρίλης '76, σελ. 35-38.

19. Βλ. ενδεικτικά τον Σχολιαστή, τεύχος 20, Νοέμβριος '84, σελ. 36, αλλά και το πρόσφατο δημοσίευμα του “Ιού” (Ιστορία ενός “ψευδοκράτους”) στην Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία, 13 Μαΐου '07 (<http://www.iospress.gr/ios2007/ios20070513.htm>).

20. Δήλωση του τότε υφυπουργού Νέας Γενιάς, Κώστα Λαλιώτη, την επόμενη μέρα από την έναρξη των “επιχειρήσεων αρετής” (Σχολιαστής, τεύχος 20, Νοέμβριος '84, σελ. 35).

21. Όχι φυσικά με την έννοια ότι χάνει τα πολιτικά χαρακτηριστικά της, αλλά επειδή επικρατεί η συναίσθηση του κοινού κινδύνου και προτάσσεται με κάθε τρόπο η αντίσταση στην πράξη (κάτι που με την σειρά του καθορίζει και την μετέπειτα πολιτική πορεία του χώρου). Το ίδιο φαινόμενο θα επαναληφθεί την περίοδο '92-95 με τα εθνικιστικά συλλαλητήρια και την ανάπτυξη φασιστικών οργανώσεων.

22. Είχε προηγηθεί το '82 η κατάληψη στο Αιγάλεω, αλλά δεν είχε συνέχεια.

Για τον πόλεμο και πέρα απ' αυτόν, για όσα κερδήθηκαν και για εκείνα που χάθηκαν...

Τα παιχνίδια πολέμου ξεκίνησαν ξανά· αυτή την φορά η επιχείρηση ονομάστηκε “Τρίαινα” και σήμερα τα Εξάρχεια φαίνεται να είναι ακόμα μια φορά στο στόχαστρο. Άδικο όμως θα αναζητήσουμε την ορθολογική ανάλυση της εξουσίας, τα σοβαρά στρατηγικά της σχέδια και έναν μεσομακροπρόθεσμο σχεδιασμό. Δεν υπάρχει καμιά ορθολογικότητα στην στρατηγική της έντασης, στο γεγονός ότι η εξουσία βασιζέται τόσο πολύ στα ΜΑΤ, που πολλαπλασιάζει ταχύτητα τα δυνητικά υποκείμενα του εσωτερικού εχθρού (όπως έκανε με τις επιλογές της απέναντι στις φοιτητικές κινητοποιήσεις), που αντιδρά με τόση βία και για τόσο φτωχά διακυβεύματα. Δεν είναι ένα συμπέρασμα που προκύπτει από την ανάλυση της καταστολής· η ανεπάρκεια του σχεδιασμού, η γύμνια οραμάτων, η απόλυτη επικράτηση μιας πολιτικής διαχείρισης είναι ορατή σε όλα τα επίπεδα. Αναμενόμενο· όταν η εξουσία δεν παράγει πολιτική, παράγει καταστολή. Και το μέλλον έρχεται...

Κλείνοντας όμως αυτό το κείμενο, οφείλουμε να βγάλουμε τα συμπεράσματά μας για το παρελθόν. Αν κάτι αποδείχτηκε με την εμπειρία των Εξαρχείων είναι ότι δεν μπορούν τα μολύβια των πολεοδομών και τα γκλομπ των μπάτσων να εξαφανίσουν μια ισχυρή φανταστική πολιτική κοινότητα, βαθιά ριζωμένη στο έδαφος, προϊόν της ιστορίας και μιας κοινωνικής δυναμικής που απλώνεται σε όλα τα νεώτερα χρόνια. Υπάρχει όμως και κάτι που χάθηκε· μια απώλεια που δεν προήλθε ως αποτέλεσμα της καταστολής, αλλά για το οποίο η καταστολή βοήθησε. Και αυτό ήταν ο δημόσιος χώρος...

Τα Εξάρχεια εκείνου του παρελθόντος 20-30 χρόνια πριν, με την φωτιά αναμένη στο κέντρο της πλατείας και τον κόσμο μαζεμένο γύρω της να πίνει και να συζητάει, ήταν απλά το ακραίο σημείο ενός καθολικά διαφορετικού βιώματος για τον δημόσιο χώρο. Μέχρι και την δεκαετία του '80, οι δρόμοι και οι πλατείες έσφυζαν από γυμνή ζωή, γειτονιές ολόκληρες με τα τραπεζάκια έξω, τα πισσιρίκια να παίζουν στον δρόμο και τις πλατείες κατειλημμένες από νεανικές παρέες μέχρι αργά το βράδυ. Ενάντια σ' αυτές τις τελευταίες ήταν που στρέφονταν οι αστυνομικές επιχειρήσεις καταστολής· το φανταστικό ενός αστυνομικού κράτους που θεωρούσε κανονικότητα μόνο την υποταγή σε μια γκριζα ζωή.

Η σημερινή εικόνα, με τις καφετέριες να καταλαμβάνουν κάθε ζωτικό τετραγωνικό μέτρο του δημόσιου χώρου, με την ίδια την εικόνα και την αντίληψη του δημόσιου χώρου και της συνάντησης ως εμπορευματικής ανταλλαγής, είναι πολύ πρόσφατη. Η μεταβολή δεν οφείλεται βέβαια στην αστυνομοκρατία κάποιων δεκαετιών, οι αλλαγές είναι πολύ πιο βαθιές και δομικές και σχετίζονται με τις διαφορετικές φανταστικές ταυτότητες μέσα από τις οποίες η κοινωνία αναγνωρίζει τον εαυτό της σήμερα. Τα Εξάρχεια εκείνης της μακρινής δεκαετίας του '80, μπορούν να μείνουν στην μνήμη ως η απόλυτη εκτροπή της πειθαρχημένης κανονικότητας για τον δημόσιο χώρο που θέλει να επιβάλλει η εξουσία. Ως τέτοια, είναι λοιπόν ένα στοίχημα που χάθηκε...

Υπάρχουν όμως και αυτά που κερδήθηκαν, άπιστευτα σημαντικά και που ο απόηχός τους διαρκεί μέχρι σήμερα. Και εδώ η επικέντρωση είναι σε μια σημαντική παρενέργεια της καταστολής όλη την περίοδο μέχρι και τα μέσα της δεκαετίας του '80: καθώς τα Εξάρχεια μεταβάλλονται σε μια διαρκή εμπόλεμη ζώνη, σύντροφοι/ισσες και συλλογικότητες στρέφονται στην δημιουργία των πρώτων στεκιών στις συνοικίες της Αθήνας.²² Αρχικά, ο χαρακτήρας των πρώτων στεκιών είναι αμιγώς πολιτικός· κατά κάποιο τρόπο μια διαφορετική εκδοχή των πολιτικών γραφείων της αριστεράς. Στη συνέχεια όμως, η ενεργητική εμπλοκή του στεκιού του Ζωγράφου στην αντίσταση ενάντια στην διαπλάτυση της λεωφόρου Γεωργίου Παπανδρέου, η σύνδεσή του με τους κατοίκους της περιοχής και οι αναμφισβήτητες επιτυχίες εκείνου του κοινωνικού αγώνα για το έδαφος, θα βάλουν για πρώτη φορά τα ζητήματα τοπικής δράσης στην πολιτική ατζέντα του αντιεξουσιαστικού/αναρχικού χώρου. Λίγο αργότερα, θα ξεκινήσουν και οι πρώτες καταλήψεις στέγης. Τα πάντα είναι πλέον διαφορετικά... ◀

Αναρχοφεμινιστικό φεστιβάλ

Στις 13-15 Απρίλη διοργανώθηκε στο Zagreb αναρχοφεμινιστικό φεστιβάλ από την κροατική ομάδα της *Anfema*. Στο φεστιβάλ συγκεντρώθηκαν και συνεργάστηκαν διάφορες άλλες ομάδες αλλά και συντρόφισσες από τα Βαλκάνια (Βοσνία, Μακεδονία, Ρουμανία, Σερβία), της ανατολικής (Πολωνία, Τσεχία) αλλά και της κεντρικής Ευρώπης (Ελβετία, Αυστρία, Γερμανία). Το φεστιβάλ αυτό ικανοποίησε, μεταξύ άλλων, και μια βασική ανάγκη. Την ανάγκη για γνωριμία και επικοινωνία που υπήρχε στον αναρχοφεμινιστικό κόσμο των Βαλκανίων από τις διάφορες ακτιβίστριες. Η πρώτη επαφή, λοιπόν, για πολλές οφείλεται στην πρωτοβουλία των *Anfema* και τις ευχαριστούμε τόσο για αυτό, όσο και για την άψογη διοργάνωση σε επίπεδο προετοιμασίας δομών, χώρων φιλοξενίας και διάθεσης. Δε μένει παρά να υπάρξει συνέχεια: δικτύωση, πολιτικές συνεργασίες και αλληλοεμπύκωση πάνω στα κοινά μας ζητήματα. Αυτές οι προοπτικές συνεργασίας είναι ακόμη πιο επείγουσες πλέον εφόσον μια σειρά χωρών της ανατολικής Ευρώπης εντάσσονται πλέον στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ειρωνεία: διευκολύνοντας και την επικοινωνία των ανθρώπων των κινημάτων μέσα από τα ευκολότερα περάσματα στα σύνορα – αν και το πρόβλημα με τις συντρόφισσες από τη Μακεδονία, που δεν μπορούν να μπουν εύκολα στην Ελλάδα, ουσιαστικά παραμένει) και τα κοινά θέματα που μας απασχολούν ολοένα και αυξάνονται (π.χ. trafficking γυναικών, ενοποίηση νομοθεσιών υπό το πρίσμα του κοινοτικού δικαίου).

Όλες οι ημέρες του τριημέρου ήταν γεμάτες workshops και συναυλίες, αυτόπαρουσιάσεις των ομάδων, παρουσιάσεις ειδικότερων θεμάτων από τις διάφορες χώρες καθώς και γενικές συζητήσεις. Λόγω έλλειψης χώρου εδώ θα αναφερθούμε σε τρεις μονάχα συζητήσεις από το τριήμερο, χωρίς να μειώνουμε την αξία των υπολοίπων, πιστεύοντας παράλληλα ότι αυτές οι τρεις στιγμές μπορούν να δώσουν και ένα στίγμα για τον πολιτικό, αν και μη συνεκτικό, λόγο που κατάφερε να βγάλει το φεστιβάλ.

3 στιγμές

Στο δωρο(!) εργαστήρι της κροατικής ομάδας *Queerilica*, οι διοργανωτές στόχευσαν ακριβώς στο να συζητηθούν οι “αστάθειες” των κατηγοριών των φύλων. Μέσα από βιωματικές καταθέσεις έμφυλων εμπειριών μας, συζητήσεις γύρω από τη διαφορά των φύλων, τους ορισμούς του “γυναικείου” και του “αντρικού” προσπαθήσαμε να αποφετιχοποιήσουμε αυτές τις έννοιες στην καθημερινότητα και, έτσι, να αναδείξουμε τις ρωγμές της συνέχειας αυτής της κατηγορίας του είναι μας. Οι διακρίσεις, ο στιγματισμός της διαφοράς ως ιεραρχίας, οι στερεοτυπικές σκέψεις φιλτράρονταν από μια κριτική ματιά που αναδεικνυε το έμφυλο του νου και του σώματος του κυρίαρχου λόγου. Η “έξοδος” από τις έμφυλες σχέσεις κρινόταν ότι αποτελεί μέρος της “εξόδου” από τις κυρίαρχες κοινωνικές σχέσεις, όπου κι αυτές ενσωματώνονται: στην πολιτική ομάδα, στο κρεβάτι, στο δρόμο, στη δουλειά, στην οικογένεια. Το μεγάλο ενδιαφέρον για το εργαστήρι αυτό σε σχέση με τα “ελληνικά δεδομένα” ήταν ότι τέτοιες συζητήσεις εδώ δε γίνονται στους πολιτικούς χώρους παρά μόνο όταν τους δίνεται ένα πικάντικο και όχι απελευθερωτικό περιεχόμενο.

Στη συζήτηση των *Sister-To-Sister* από την Πολωνία, ανιχνεύονταν τα όρια ενός αντιιεραρχικού γυναικείου πολιτικού λόγου σε ένα κεντρικό πολιτικό ζήτημα όπως αυτό των αμβλώσεων. Παρουσίασαν τον κατεστημένο λόγο στη χώρα τους γύρω από αυτό το ζήτημα, που αδόκιμα έχει ονομαστεί *pro-life*, εννοώντας ότι τίθεται υπέρ της ζωής (του εμβρύου!) και εναντίον του δικαιώματος στην άμβλωση, και έπειτα τον εναλλακτικό αριστερό λόγο που έχει ονομαστεί *pro-choice* (δηλαδή υπέρ της δυνατότητας επιλογής από μια γυναίκα για το αν θα κάνει άμβλωση ή όχι), αναδεικνύοντας τις δυσκολίες ενός τέτοιου αγώνα μέσα σε μια συντηρητική, καθολική, πατριαρχική κοινωνία. Σήμερα, στην Πολωνία, το δικαίωμα αναγνωρίζεται μόνο για τα θύματα βιασμού καθώς και για όσες γυναίκες αποδεδειγμένα απειλούνται με σοβαρή σωματική βλάβη λόγω του τοκετού, ενώ οι γιατροί σπάνια δέχονται να αναλάβουν την επέμβαση. Και πάλι εδώ υπήρχε ένα έντονο ενδιαφέρον για τα ανταγωνιστικά κινήματα στον ελλαδικό χώρο (αν και μέσα από ένα εντελώς αντίθετο πρίσμα), μιας και η κληρονομιά που κατακτήθηκε από το ελληνικό φεμινιστικό κίνημα του '80 έχει πλέον ατονήσει και το δικαίωμα στην άμβλωση έχει διαστρεβλωθεί σε κατάχρηση ενώ η ίδια η άμβλωση έχει κατατηθεί... “μορφή αντισύλληψης” που επιβαρύνει εξίσου το

γυναικείο σώμα σαν αποτέλεσμα της πατριαρχικής κουλτούρας στο κρεβάτι (π.χ. αδιαφορία για το ασφαλές σεξ, κτλ).

Τέλος, δύο λόγια για την τρίτη συζήτηση που έγινε με πρωτοβουλία της *Anfema* και είχε να κάνει με την αναγκαιότητα ή μη της δημιουργίας, σήμερα, αμιγώς γυναικείων ομάδων. Εδώ οι συμμετέχουσες φάνηκε να ήταν διχασμένες. Όσοι στήριζαν μόνο τις μεικτές ομάδες, προκρίνοντας έναν πιο γενικό κι αφηρημένο λόγο γύρω από την κοινωνική επανάσταση και τη συνοχή του αναρχικού κινήματος, κατέκριναν το σεπαρατιστικό, “θεραπευτικό”, εφήμερο και μερικό χαρακτήρα των αμιγώς γυναικείων ομάδων ενώ όσες υπερασπίστηκαν τις ομάδες αυτές (παράλληλα, φυσικά, με τις μεικτές) μίλησαν για την αναγκαιότητα της πολιτικοποίησης γυναικείων βιωμάτων, ανάπτυξης μιας γυναικείας αυτοσυνείδησης, της διεκδίκησης χώρου για γυναίκες σε έναν κόσμο που έχει χτιστεί από άντρες για άντρες, “για να συνηθίσουν εν τέλει οι γυναίκες να ακούνε τον ήχο της φωνής τους δημόσια”. Είναι ενδεικτικό ότι η δεύτερη άποψη στηρίχτηκε περισσότερο από γυναίκες ευρωπαϊκών χώρων με πλούσια φεμινιστικά κινήματα ή γυναίκες που είχαν δεχτεί έντονες επιρροές από τέτοια κινήματα και είχαν χτίσει την πολιτικοποίησή τους παρόμοια. Το σημαντικό για όσες στήριξαν τη δημιουργία και κλειστών γυναικείων ομάδων ήταν ότι αυτές οι δομές αποτελούσαν μια ξεκάθαρη συνέχιση του συνθήματος “το προσωπικό είναι πολιτικό”, την ανάδειξη του ότι ο σεξισμός δομείται στην καθημερινότητα και γύρω από πράγματα τα οποία καμιά δεν έχει συνηθίσει να συζητά πολιτικά και τα οποία γίνονται ορατά μόνο μέσω της ρητής αντίστασης σε αυτά. Εξάλλου, οι ίδιες οι αμιγώς γυναικείες ομάδες, που εμφανίστηκαν ιστορικά (π.χ. από τις *Mujeres Libres* μέχρι και τα κομμάτια της ιταλικής και γερμανικής αυτονομίας), δεν περίμεναν κανέναν άντρα να κάνει κριτική σε αυτές ώστε να εξελιχτούν σε κάτι καλύτερο. Διαφύλαξαν οι ίδιες το δικαίωμα της αυτοκριτικής τους. Ανάμεσα σε αυτά τα επιχειρήματα, τέθηκε και το ζήτημα της έλλειψης ενδιαφέροντος από άντρες του κινήματος να συζητήσουν για γυναικεία ζητήματα, άρα και της αναγκαστικής δημιουργίας αμιγώς γυναικείων ομάδων (ήταν ενδεικτικό ακόμη και στο Zagreb που γύρω στα 120 άτομα πέρασαν από το φεστιβάλ ότι, παρόλο που η συμμετοχή των αντρών ήταν μεγαλύτερη από αυτή στα Skopje –περίπου το 40% του κόσμου αποτελούσαν από άντρες– μόνο ίσως ένα 20% ήταν άντρες που παρακολούθησαν τις συζητήσεις). Αυτές είναι κάποιες από τις συζητήσεις που συζητήθηκαν και θα μπορούσαν να προβληματίσουν και εμάς, εδώ.

Σαν κατακλείδα, θα αναφέρω κάτι που ειπώθηκε σε αυτή την τελευταία κουβέντα εν είδειε χαριτολογίας από την Karin από τη Βιέννη και με εξέφρασε απόλυτα σχεδόν μόλις γύρισα στην Ελλάδα μετά το φεστιβάλ. “Αν ονομάζονται οι γυναικείες ομάδες σήμερα *therapy groups*, τότε ναι το αποδέχομαι, γιατί κάτι πρέπει να μας θεραπεύει από αυτή την πατριαρχική κοινωνία”. Το φεστιβάλ στο Zagreb ήταν κομμάτι της δικής μας θεραπείας, μιας θεραπείας που γνωρίζεις μεν ότι δε σε θεραπεύει οριστικά, αντιλαμβάνεσαι όμως ότι σε κάνει να γνωρίζεις και να αμφισβητείς ουσιαστικότερα τον εαυτό σου και την κοινωνία. ◀

Zagreb 2007

από σύντροφο από το Terminal 119

Μέσα από βιωματικές καταθέσεις έμφυλων εμπειριών μας, συζητήσεις γύρω από τη διαφορά των φύλων, τους ορισμούς του “γυναικείου” και του “αντρικού” προσπαθήσαμε να αποφετιχοποιήσουμε αυτές τις έννοιες στην καθημερινότητα και, έτσι, να αναδείξουμε τις ρωγμές της συνέχειας αυτής της κατηγορίας του είναι μας. Οι διακρίσεις, ο στιγματισμός της διαφοράς ως ιεραρχίας, οι στερεοτυπικές σκέψεις φιλτράρονταν από μια κριτική ματιά που αναδεικνυε το έμφυλο του νου και του σώματος του κυρίαρχου λόγου.

Πορεία για τους μετανάστες στην Πάτρα

Στις 19 Μαΐου πραγματοποιήθηκε στην Πάτρα πορεία αλληλεγγύης στους μετανάστες και πρόσφυγες. Η πορεία στην οποία συμμετείχαν 300 άτομα κινήθηκε σε κεντρικούς δρόμους της πόλης και αμέσως μετά κατευθύνθηκε στο λιμάνι όπου και σπάστηκαν 2 κάμερες. Η πορεία διοργανώθηκε από το *συντονιστικό αναρχικών και αντιεξουσιαστικών ομάδων για τους πρόσφυγες και μετανάστες*.

Από την αφίσα της φάμπρικα υφανέτ

ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ ΣΤΟΥΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ

Το κεφάλαιο και τα κράτη επεκτείνονται, δημιουργώντας μια κόλαση πολέμων, επενδύσεων και ξεριζωμού. Οχυρώνονται πίσω από τείχη και σύνορα, που τόσο προσεκτικά έχουν οριοθετήσει και περιφρουρούν με κάθε μέσο, συγκρατώντας τις ορδές των εξαθλιωμένων που προσπαθούν να περάσουν στον καπιταλιστικό "παράδεισο" με σκοπό την επιβίωση και λύτρωση από τα δεινά που τους έχουν επιβάλλει. Αόρατοι άνθρωποι, χωρίς διαπιστευτήρια, ανατινάσσονται σε νάρκες στον Έβρο, πνίγονται στο Αιγαίο, πολτοποιούνται από τα φορ-

τηγά στο λιμάνι της Πάτρας, στοιβάζονται σε κρατητήρια, καταυλισμούς και στρατόπεδα συγκέντρωσης, βασανίζονται από λιμενόμπατσους και συνοριοφύλακες. Όσοι τελικά καταφέρουν να περάσουν στο εσωτερικό της Ευρώπης-Φρούριο αντιμετωπίζουν την κόλαση των διακρίσεων, της καταπίεσης, του ρατσισμού, της μαφίας των δουλεμπόρων και της εργασιακής αφαίμαξης. Προτάσσοντας την αλληλεγγύη ενάντια σε κάθε πλαστό διαχωρισμό, για τον κοινό αγώνα των καταπιεσμένων απέναντι στην κυριαρχία, να σβήσουμε κάθε σύνορο που χαράσσει η εξουσία, τόσο στο χάρτη όσο και στο εσωτερικό των κοινωνιών. Για ένα κόσμο χωρίς χαρτιά, σύνορα, κράτη, πατρίδες, εκμετάλλευση. ◀

Επανοικειοποίηση εστιακού χώρου Δέλτα

Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΙΝΑΙ ΑΙΣΘΗΣΗ
Ο,ΤΙ ΕΧΟΥΜΕ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟΝ "ΕΠΙΛΟΓΗ"

Πέρασε ένας χρόνος κινητοποιήσεων στον χώρο της παιδείας. Κάνοντας πράξη την συμμετοχή μας σε κάθε διεκδίκηση για ζωή, βρεθήκαμε στον δρόμο. Μεταξύ μας αναπτύχθηκαν σχέσεις που θελήσαμε να διατηρήσουμε και ζυμώσαμε που θελήσαμε να αναπτύξουμε...

Τη δεκαετία του '80, έκλεισε ξενοδοχείο εβρισκόμενο στην οδό Εγνατίας 13. Φοιτητές του ΤΕΙ, αποφάσισαν να ικανοποιήσουν την ανάγκη τους για στέγαση, πραγματοποιώντας κατάληψη. Στο πέρασμα του χρόνου, η κατάληψη αναγνωρίστηκε από τα ΤΕΙ και θεσμοποιήθηκε ως Εστία. Από το 2000, ο πρόεδρος των ΤΕΙ ξεκινάει μια υποχθόνια διαδικασία. Σταμάτησε της νέες εισαγωγές φοιτητών προσδοκώντας το σταδιακό άδεισμά της, ώστε να μην υπάρξει μεγάλη αντίδραση στο προσχεδιασμένο της κλείσιμο. Την περίοδο 2004-05, οι τελευταίοι εστιακοί φοιτητές ξεκινούν τον αγώνα, κάνοντας κατάληψη, αφού αντιλαμβάνονται το σχέδιο του προέδρου. Πλήθος κόσμου υποστηρίζει τον αγώνα τους ενάντια στην *ενδεχόμενη ιδιωτικοποίηση* (ή, κατά ένα άλλο σενάριο, κερδοσκοπική χρήση από το ΤΕΙ) της Εστίας Δέλτα. Δυστυχώς ο αγώνας δεν έφτασε μέχρι το τέλος. Οι εστιακοί εξαπατήθηκαν από τον πρόεδρο με μια υπόσχεση επαναλειτουργίας του κτιρίου και ένα επίδομα στέγασης το οποίο σταμάτησε μετά από ένα διάστημα. Για 2 χρόνια τελικώς, η εστία Δ παρέμεινε άδεια... *Ήρθε η ώρα να της δώσουμε ξανά ζωή!*

Η Εστία Δέλτα αποτελεί τα τελευταία 4 χρόνια ένα ακόμα κεκτημένο που αλώθηκε στην "υποχρηματοδότηση" της ζωής. *Ό,τι μνήμη μένει την ισοπεδώνει ο ατομισμός*. Εμείς όμως δεν διαγράφουμε από την συλλογική μας μνήμη ότι αυτά που έχουν κερδηθεί με αγώνες οφείλουμε να τα υπερασπιστούμε, να τα διεκδικήσουμε, και να τα κάνουμε πράξη.

Παίρνουμε τα πράγματα στα χέρια μας. Σε έναν κόσμο περιχαρακωμένο απ' την ιδιωτική ιδιοκτησία προτάσσουμε την επανοικειοποίηση του Εστιακού χώρου Δέλτα και τον ανοίγουμε σε άλλες πιθανές λειτουργίες. Συνδιαμορφώνουμε έναν αυτοοργανωμένο στεγαστικό και κοινωνικό χώρο. Στεγάζουμε την ανάγκη μας για συνύπαρξη, διάλογο, δημιουργία. Δημιουργούμε τις προοπτικές για την μετατροπή του από ένα εγκαταλειμμένο ερείπιο σε μια *ζωντανή, ανοιχτή γειτονιά, με την κυκλοφορία των αρνήσεών μας για να ξανακερδίσουμε συλλογικά τους εαυτούς μας*, έναν χώρο αλληλεγγύης και δυναμικής αλληλεπίδρασης. Ανοίγουμε το κάλεσμα στην πόλη με μια ανταγωνιστική χειρονομία επανοικειοποίησης του χώρου και του χρόνου που μπορούν να κάνουν όλοι, μπορεί να συμβεί οποιαδήποτε στιγμή, σε οποιοδήποτε σημείο.

Καταλαμβάνουμε την Εστία Δ με *Ανοιχτή Συνέλευση*, ενάντια σε κάθε ιεραρχία, ρατσισμό, σεξισμό (ακόμα και μέσα μας), μακριά από τη φθηνία των media, έξω από κάθε θεσμική και παραταξιακή γραμμή, σε έναν χώρο που οι σχέσεις δεν θα είναι εμπόρευμα, τα ιδεολογήματα δεν πείθουν και το ενοίκιο δεν είναι αυτονόητο. Ένα εγχείρημα αυτοοργάνωσης απέναντι στις κυρίαρχες σχέσεις, ενάντια στις διαχωρισμένες σφαι-

ρες της εργασίας-του "ελεύθερου χρόνου"-της κατανάλωσης. Επιχειρούμε να εντοπίσουμε τα χαμένα ενδιάμεσα σημεία της καθημερινότητας και να τα ανασυνθέσουμε. *Δουλεύουμε για έναν χώρο όπου ο κοινωνικός διάλογος θα είναι ουσιαστικά και υπεύθυνα καθημερινή πραγματικότητα*.

Ελάχιστη έμπρακτη ανυπακοή ενάντια σε ένα σύστημα που κλέβει την ζωή

Μπαίνοντας σχεδιάζουμε να στήσουμε όλοι μαζί τα σπίτια μας, τις συνελεύσεις, τις ανοιχτές συζητήσεις, το καφενείο, τα δημιουργικά εργαστήρια και τις εκδηλώσεις. *Απελευθερώνουμε* αυτό τον χώρο για να γεμίσει ζωή σε μια ιστό απόψεων και προτάσσουμε την δημιουργία κι άλλων τέτοιων χώρων στην πόλη.

ΑΣ ΑΡΝΗΘΟΥΜΕ ΑΥΤΑ ΠΟΥ ΜΑΣ ΔΙΝΟΥΝ
ΑΣ ΔΙΕΚΔΙΧΘΟΥΜΕ ΑΥΤΑ ΠΟΥ ΜΑΣ ΑΡΝΟΥΝΤΑΙ

Συνέλευση Κατάληψης Δέλτα ◀

"ένας είναι ο εχθρός..."

Τον Μάιο του 2007 κυκλοφόρησε στη Θεσσαλονίκη το βιβλίο *Ένας είναι ο εχθρός... - έθνος, αντιιμπεριαλισμός και ανταγωνιστικό κίνημα* από την *Ομάδα ενάντια στον εθνικισμό - Κατάληψη Φάμπρικα Υφανέτ*. Η έκδοση περιλαμβάνει καταρχάς μια συζήτηση σχετικά με τη φύση της εθνικιστικής ιδεολογίας, την διαδικασία συγκρότησης της εθνικής ταυτότητας και την άρθρωση του έθνους με το κράτος και την κοινωνική αναπαραγωγή. Από εκεί και πέρα στρέφεται σε μια προσπάθεια ερμηνείας του πώς μία ιδεολογία της κυριαρχίας, όπως ο εθνικισμός, αναπαράγεται μέσα στο ανταγωνιστικό κίνημα ως η κυρίαρχη ιδεολογία του και να αναδειχθεί ο εγκλωβισμός του μέσα σε αυτή. Με άλλα λόγια, προσπαθεί να δει πώς τα αγωνιζόμενα υποκείμενα έφτασαν σε πολλές περιπτώσεις να αντιστέκονται στο Υπάρχον στο όνομα του έθνους, όπως συνέβη ιστορικά μέσα από τις διάφορες εκδοχές της αντιιμπεριαλιστικής ιδεολογίας και το κίνημα κατά της παγκοσμιοποίησης. Το βιβλίο κυκλοφόρησε σε 2.000 αντίτυπα, διανέμεται χωρίς αντίτιμο, ενώ δημοσιεύτηκε σε ηλεκτρονική μορφή (αρχεία pdf) στο indymedia (http://athens.indymedia.org/front.php3?lang=el&article_id=706249) και στο Black Tracker (<http://www.black-tracker.gr/details.php?id=105>). ◀

3 ΧΡΟΝΙΑ ΚΑΤΑΛΗΨΗ ΦΑΜΠΡΙΚΑ ΥΦΑΝΕΤ ΟΛΑ ΣΥΝΕΧΙΖΟΝΤΑΙ...

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΕΚΑΗΜΕΡΟΥ ΥΦΑΝΕΤ

ΠΕΜΠΤΗ 24 ΜΑΪ

- 3 ΧΡΟΝΙΑ ΚΑΤΑΛΗΨΗΣ ΦΑΜΠΡΙΚΑ ΥΦΑΝΕΤ = ΣΥΝΤΗΡΙΚΟ ΑΝΤΙΟΠΙΣΤΑΚΟΝΟΜΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟ-ΥΠΕΡΣΤΙΣΗ 4 ΒΙΝΕΟ 3 ΧΡΟΝΙΑ ΚΑΤΑΛΗΨΗΣ ΦΑΜΠΡΙΚΑ ΥΦΑΝΕΤ (20.00)
- ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 25 ΜΑΪ
- Παιδική σελήνη Κρήνη (17.00)
- «εσάδα»
- Πρώτη προβολή μιας αυτοοργανωμένης κοινωνικοεργασιακής παρεμβάσης (21.00)
- Συναυλία με το μουσικό σύνολο M&F Punk
- ΣΑΒΒΑΤΟ 26 ΜΑΪ**
- BMS JAM (20.00)
- Εκπαίδευση των ΚΑΔΕων • Παρασκευή της Υπερσυνταξιακής Αθήνας (18.00)
- Σχόλια με θέμα την καταστολή της υπαρκτής δραστηριότητας στο Καποδίστρια • Συναυλία από δέκα μουσικούς με τις καλλιέργειες (21.00)
- ΚΥΡΙΑΚΗ 27 ΜΑΪ**
- BMS JAM (20.00)
- Συναυλία με τους M&F Punk (20.30)
- Festival Book out on 18.00
- Παρασκευή του μουσικού «Το Ημελόπαιδο για τρέλα» (20.00)
- Live - p.a. κλαμπ book & music, 20.00 (23.00)
- ΔΕΥΤΕΡΑ 28 ΜΑΪ**
- Πως το κατάληψη • Πρωτόκολλο από την κατάληψη (23.00)
- ΕΚΔΕΛΞΗ ΜΕ ΟΜΙΛΙΑ • ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΛΗΨΗ ΣΤΗ ΜΙΑ ΚΟΛΛΕΓΙΑ ΚΑΙ Ο ΣΥΝΕΧΙΖΟΝΤΑΙ ΤΗ ΜΕ ΤΗ ΠΡΩΤΟΤΥΠΗ ΔΙΑΔΙΚΡΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΚΛΑΔΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΝΤΗΡΙΚΗ ΚΟΛΛΕΓΙΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΛΗΨΗΣ (20.00)
- Castell Party
- ΤΡΙΤΗ 29 ΜΑΪ**
- «Κινητή Θεσσαλονίκη» • Ένα κείμενο για το πώς οι σχέσεις της μεταλλουργίας κινούνται από δέκατο δεκάδι (20.00)
- ΤΕΤΑΡΤΗ 30 ΜΑΪ**
- ΣΥΝΤΗΡΙΚΟ ΜΕ ΟΜΙΛΙΑ: ΕΘΝΟΣ, ΑΝΤΙΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΣ, ΑΝΤΙΟΠΙΣΤΑΚΟΝΟΜΟ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ (20.00)
- ΠΕΜΠΤΗ 31 ΜΑΪ**
- ΠΡΩΤΗ ΕΚΔΕΛΞΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΚΑΤΑΛΗΨΗ ΤΗΣ ΦΑΜΠΡΙΚΑ ΥΦΑΝΕΤ (18.00) ΚΑΜΑΡΑ
- «Συνομιλία για τη ζωή» • Ένα αυτοοργανωμένο πρόγραμμα (22.00)
- Πόλη και σπασμός (21.00)
- ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 1 ΙΟΥΝΙΟΥ**
- Θεατρικό δράμα «Από πού» (19.00)
- Live - Bad Trip, Μάκωνες, Μέλα, Crow & Madley (27.00)
- ΣΑΒΒΑΤΟ 2 ΙΟΥΝΙΟΥ**
- Συναυλία με τους «Ο Βελός Πέλαγος» • Ης οράδης Βουλγαρία από τη Villa Αρκαδίας (19.00)
- Live - Ουλάν Μπλου, Ρίφλετες, Ισχυρή Γραμμή (22.00)
- ΚΥΡΙΑΚΗ 3 ΙΟΥΝΙΟΥ**
- Εκδήλωση του ελεύθερου πολιτικού σκεπασμού EL PASO DAY - Συναυλία Παροχρή (21.00) • Θεατρικό πρόγραμμα (21.30)
- Πρωτοβουλία (19.00)
- INSTALLATION**
- Παρασκευαστικές φωτογραφίες/ ΟΜΙΛΙΑ ΠΙΣΤΑΙΣ
- Βίντεο - Χρονικό αντίστασης στους Ε.Σ.Ο/ Βασισμένο από τη Πυλίδα του Βιβλίου

Η Κατάληψη Φάμπρικα Υφανέτ έκλεισε 3 χρόνια ζωής και τα γιορτάζει με 11ήμερο εκδηλώσεων από την Πέμπτη 24 Μάη μέχρι και την Κυριακή 3 Ιούνη. ◀